

ОДБРАНА

Година IX ■ Број 179 ■ 1. март 2013. ■ цена 100 динара ■ 1,20 евра

Интервју

Бригадни генерал
др Маријан Новаковић

**Три позната
слова ВМА**

Специјални прилог

Циљеви партнерства

Концерт Уметничког ансамбла
„Станислав Бинички“
поводом 8. марта

Поводом Међународног дана жена,
Ревиијски оркестар Уметничког ансамбла
Министарства одбране „Станислав Бинички“
одржаће традиционални концерт

у четвртак 7. марта 2013. године
у 20.30 часова,
у Кристалној дворани Дома Војске

Вече посвећено жени као уметничкој ин-
спирацији, најлепшим љубавним композици-
јама и стиховима обележиће и реномирани
гости: Жарко Данчуо, Славко Николић, Зоран
Георгиев, Зафир Хаџиманов, Душан Свилар и
Божидар Боки Милошевић. Они ће, у пратњи
Ревиијског оркестра под управом маистра Па-
вла Медаковића, извести по две композиције,
међу којима и *Вино и тишаре*, *Дунав тихо шече*,
Ти cha non chagne, Cor`n grato, *Зашто до-
лазиш само са кишом*, *Живиш у облацима мала*
и *Хамеум свиша за кларинет и оркестар*.

Улаз је слободан

Медија центар „Одбрана“
и Културни центар Нови Пазар

ИЗЛОЖБА

СОПОЋАНСКА ВИЂЕЊА 2012.

Мала галерија Дома Војске

27. фебруар – 13. март 2013.

МИНИСТАРСТВО ОДБРАНЕ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ
И ЗАДУЖБИНА „МОМЧИЛО МОМО КАПОР“

Изложба цртежа

Момо Капор
*Успомене
једног цртача*

5. март 2013. у 19.00 часова
Велика галерија Дома Војске Србије
Изложба је отворена до 10. априла 2013.

„Одбрана“ наставља традицију „Рајника“, првог војног листа у Србији, који је изашао 24. јануара 1879.

Издавач

Медија центар „ОДБРАНА“
Београд, Браће Југовића 19
medijacentar@mod.gov.rs

Директор

Славољуб М. Марковић, потпуковник

Главни и одговорни уредник

мр Раденко Мутавцић

Заменик главног уредника

Владимир Почуч, мајор

Уредници

Мира Шведић, Душан Глишић, Славица Лужник

Новинари

Сања Анђелковић

Мирјана Боровина, потпоручница

Владимир Вјештић

Биљана Миљић

Стални сарадници

Станислав Арсић, др Себастиан Балаш,
др Славиша Влацић, Милосав Ц. Ђорђевић,
др Милан Мијалковски, мр Зоран Миладиновић,
мр Миљан Милкић, Крсман Милошевић,
Никола Остојић, Никола Оташ, Александар
Радић, Влада Ристић, Иштван Пољанац,
Будимир М. Попадић

Дизајн и прелом

Енес Међедовић (ликовни уредник),
Станислава Струњаш, Бранко Сиљевски,
Марија Марић и Слободан Михаиловић
(технички уредници)

Фотографија

Стефана Савић (уредница),
Горан Станковић, Душка Стефановић,
Јово Мамула, Даримир Банда (фоторепортери)

Језички редактор

мр Наташа Николић

Коректор

Слађана Грба

Секретар редакције

Вера Бјеловук

Документација

Радован Поповић (фото-центар)

ТЕЛЕФОНИ

Директор 3241-258; 23-809

Главни и одговорни уредник 3241-257; 23-808

Секретар редакције 3201-809; 23-079

Прелом 3240-019; 23-583

Маркетинг 3241-026; 3201-765; 23-765

Претплата 3241-009; 3201-995; 23-995

ТЕЛЕФАКС 3241-363

АДРЕСА

11000 Београд, Браће Југовића 19

odbrana@mod.gov.rs

redakcija@odbrana.mod.gov.rs

www.odbrana.mod.gov.rs

Жиро-рачун

840-312849-56 МЦ „Одбрана“

Претплата

За припаднике МО и Војске Србије преко РСЦ
месечно 160 динара. За претплатнике преко
Поштанске штедионице месечно 180 динара.

Штампа „ПОЛИТИКА“ АД, Београд,

ISSN 1452-2160

Магазин излази сваког 1. и 15. у месецу

„Одбрана“ је члан
Европског удружења
војних новинара

БРОЈ 179

НАСЛОВНА СТРАНА

Обука специјалаца у зимским условима

Снимио Јово МАМУЛА

САДРЖАЈ

■ ДОГАЂАЈИ

6 Министар одбране Александар Вучић
у Абу Дабију

ИМАЋЕМО ЈОШ ПУНО ПОСЛА

11 Обележавање Дана државности – 15. фебруара
НА ПОНОС СРБИЈИ

14 Уручени укази унапређеним и новопостављеним
официрима Војске Србије

ВОЈНИЧКИ УЗОР

16 Посета министра Вучића Немачкој
СРБИЈА ЗАСЛУЖИЛА ПОТВРДУ НАПРЕТКА

■ ИНТЕРВЈУ

18 Бригадни генерал проф. др Маријан Новаковић,
начелник Војномедицинске академије

ТРИ ПОЗНАТА СЛОВА – ВМА

26 Обележен Дан Универзитета одбране
– 24. фебруар

ОБЈЕДИЊАВАЊЕ ЧАСТИ И СТВАРАЛАШТВА

28 Промовисани резервни потпоручници
Војске Србије

РОЗЕТЕ ОДАНОСТИ

29 Дан информатичке службе и 50 година
њеног постојања

РАЗВОЈ НОВИХ ТЕХНОЛОГИЈА

Специјални прилог

ЦИЉЕВИ ПАРТНЕРСТВА

30 Летачка преобука за авион J 22 „орао“ ОСТВАРЕНИ САН

Након дуже од деценије, пет ваздухопловаца Војске Србије из 98. ваздухопловне бригаде успешно су завршили земаљски део обуке и обавили прве летове на журишном авиону, поносу српског ваздухопловства

32 Потпуковник Лука Јовановић одлази на усавршавање у Француску РАТНА ШКОЛА – СТВАР ПРЕСТИЖА

33 Обука ронилаца Речне флотиле у зимским условима ЗАРАЊАЊЕ У ЛЕДАРУ

КУЛТУРА

36 Народна библиотека Србије БАШТИНА НАРОДА

У години јубилеја Народне библиотеке Србије, много је разлога за славље – прво државно одликовање, учешће у значајним европским и светским пројектима, 240 уметничких програма, 300.000 реалних посетилаца и око три милиона виртуелних..

Реч уредника

Неколико активности последњих дана потврдило је запажене резултате које Министарство одбране и Војска Србије остварују у подизању спремности да раде заједно са најразвијенијим армијама света.

Једна од потврда је и успешно укључивање у Иницијативу за изградњу интегритета у области одбране, коју је покренуо Савет евроатлантског партнерства, а Србија у њој учествује од децембра 2011. године. Циљ је развој механизма за унапређење интегритета и снижење ризика појаве корупције у области одбране. О томе је разговарано на управо завршеној конференцији у Монтереју у САД, где је активно учествовала и наша делегација.

На последњем састанку Групе Србија – НАТО за реформу одбране потврђен је значајан напредак у процесу достизања циљева партнерства, којима посвећујемо специјални прилог у овом броју. Србија се у новом пакету, усаглашеном прошле године, определила за 42 циља партнерства, за разлику од првог пакета циљева када их је било 19. Овим повећањем Србија је изразила спремност да омогући коришћење ресурса и средстава као и да достигне интероперабилност својих оружаних снага са снагама чланица НАТО и држава у Партнерству за мир.

Сваке године, учешћем на мултинационалним вежбама, Војска Србије побољшава интероперабилност и међусобно разумевање са припадницима оружаних снага партнера, посебно јачајући декларисане јединице и спремност штабних официра за рад у мултинационалним командама.

Управо је мајор Никола Оташевић почео ангажман у мултинационалној операцији Европске уније EUNAVFOR Somalia – Operation ATALANTA. Наредних шест месеци биће на дужности официра за цивилно-војну сарадњу у Оперативној команди мисије у Нортвуду, Велика Британија. Он је први припадник наше војске ангажован у команди мисије, где ће му се до краја јуна придружити још два официра наше војске.

О изграђеним способностима најбоље говоре резултати евалуације колективне обучености, која се врши по најсавременијим светским стандардима. На основу израђених прегледа задатака за обуку команди и јединица, у којима су јасно дефинисани стандарди колективне обучености, проверавају се способности за успешно извршавање задатака у додељеним мисијама.

Овде издавајмо још једну добру вест, на аеродрому у Лаћевцима почела је преобука за летење на авиону „орао“. После дуже од деценије, пет pilota из 98. ваздухопловне бригаде успешно су завршили земаљски део обуке и обавили прве летове на журишном авиону, поносу српског ваздухопловства. ■

Раденко МУТАВЦИЋ

2013

ایڈکس
IDEX
2013

у фокусу

NAVDEX
NAVAL DEFENCE EXHIBITION 2013توازن
TAWAZUNتوازن
TAWAZUN

Министар одбране Александар Вучић у Абу Дабију

Имаћемо још пу

Током посете Уједињеним Арапским Емиратима, први потпредседник владе и министар одбране Александар Вучић потписао је више међудржавних уговора и са начелником Генералштаба генералом Љубишом Диковићем присуствовао отварању највећег сајма наоружања и опреме на Блиском истоку – IDEX

Домаћин првом потпредседнику Владе и министру одбране Александру Вучићу у Абу Дабију био је престолонаследник и шеф државе Мухамед бин Зајед ал Нахјан, који га је на почетку посете примио у својој кући, што је у арапском свету посебна част и привилегија.

После састанка са шеиком Мухамедом бин Заједом, министар Вучић је изјавио да је постигнута сагласност о свим споразумима две земље, а посебно у вези са улагањем у наменску индустрију.

6

1. март 2013.

НО ПОСЛА

Министар Вучић је са шеиком Абдулахом бин Заједом, министром спољних послова и рођеним братом престолонаследника Мухамеда бин Заједа, потписао Споразум о међдржавној сарадњи, Споразум о узајамном подстицању и заштити улагања, Споразум о сарадњи у области одбране и Заједничку изјаву о успостављању стратешког партнерства.

Након потписивања, шеик Абдулах се обратио српским новинарима.

– Ово је диван дан за односе наших двеју земаља.

Велика могућност за сарадњу са Србијом

Шеик Мухамед бин Зајед у интервјуу за РТС рекао је да Уједињени Арапски Емирати и Србија имају пуно тога заједничког где могу у будућности да сарађују. Истакао је да је током посете Србији „заиста уживао“.

– То је моја прва посета, али морам да похвалим мог пријатеља Александра који је, знам, велики човек. Позвао ме је и био сам изненађен. Имате дивну земљу и дивне људе. Користим ову прилику док сте у Абу Дабију да кажем да желим да обиђете моју земљу и причате с мојим људима. Видећете да имамо много заједничких ствари. Најважније је да смо и ви и ми људи, и да имамо исто срце. Имамо исти начин размишљања. И имамо много тога заједничког у култури. На пример, пријатељ ме је позвао у своју кућу. Изненадило ме је што имате исте обичаје кад позивате госте у кућу. Ви устанете и послужите их. То ме је шокирало, јер сам мислио да смо ми једини народ који то ради.

Имамо пуно тога заједничког где можемо да сарађујемо у будућности. Почели смо прву фазу, не верујем да ће бити последња. У то сам уверен јер смо данас осетили да смо потребни једни другима, да помогнемо једни другима.

Ви имате много тога доброг. Имате технологију, паметне људе и добру земљу. У мојој земљи, ми немамо воду. О њој морамо да размишљамо. Данас имамо технологију да пијаћу воду правимо од морске. Не знам да ли ћемо то моћи и 50 година од данас, јер ћемо имати мање нафте, и много више људи. То нам је заједничко. Можемо да сарађујемо – рекао је шеик Мухамед бин Зајед у интервјуу за РТС.

Пошћисивање међудржавних уговора

Веома сам поносан што је министар Вучић дошао врло брзо после посете принца престолонаследника Београда. Оно што је важније од ове церемоније је то да ће у следећих пар месеци и грађани Уједињених Арапских Емирата и грађани Србије видети колико су озбиљне наше владе у стварању ове везе између наше две земље, на коју можемо бити поносни – рекао је шеик Абдулах.

Министар Вучић захвалио је партнерима из Уједињених Арапских Емирата на подршци и чињеници да Србију сматрају значајним партнером.

Другог дана посете министар Александар Вучић и начелник Генералштаба генерал Љубиша Диковић присуствовали су отварању највећег сајма наоружања и опреме на Блиском истоку – IDEX.

Сајму у Абу Дабију присуствовало је више од 60.000 војних представника и 77 министара одбране из целог света, а своје производе изложило је 1.112 компанија из 59 земаља, међу којима и „Југоимпорт – СДПР“ из Србије, чији је штанд, први пут откад „Југоимпорт“ излаже на овом сајму, посетио шеик Мухамед бин Зајед ал Нахјан.

– Србија ће производити високософистициране ракете за Уједињене Арапске Емирате – изјавио је министар Вучић након посете сајму наоружања и опреме.

РАКЕТНИ СИСТЕМ АЛАС

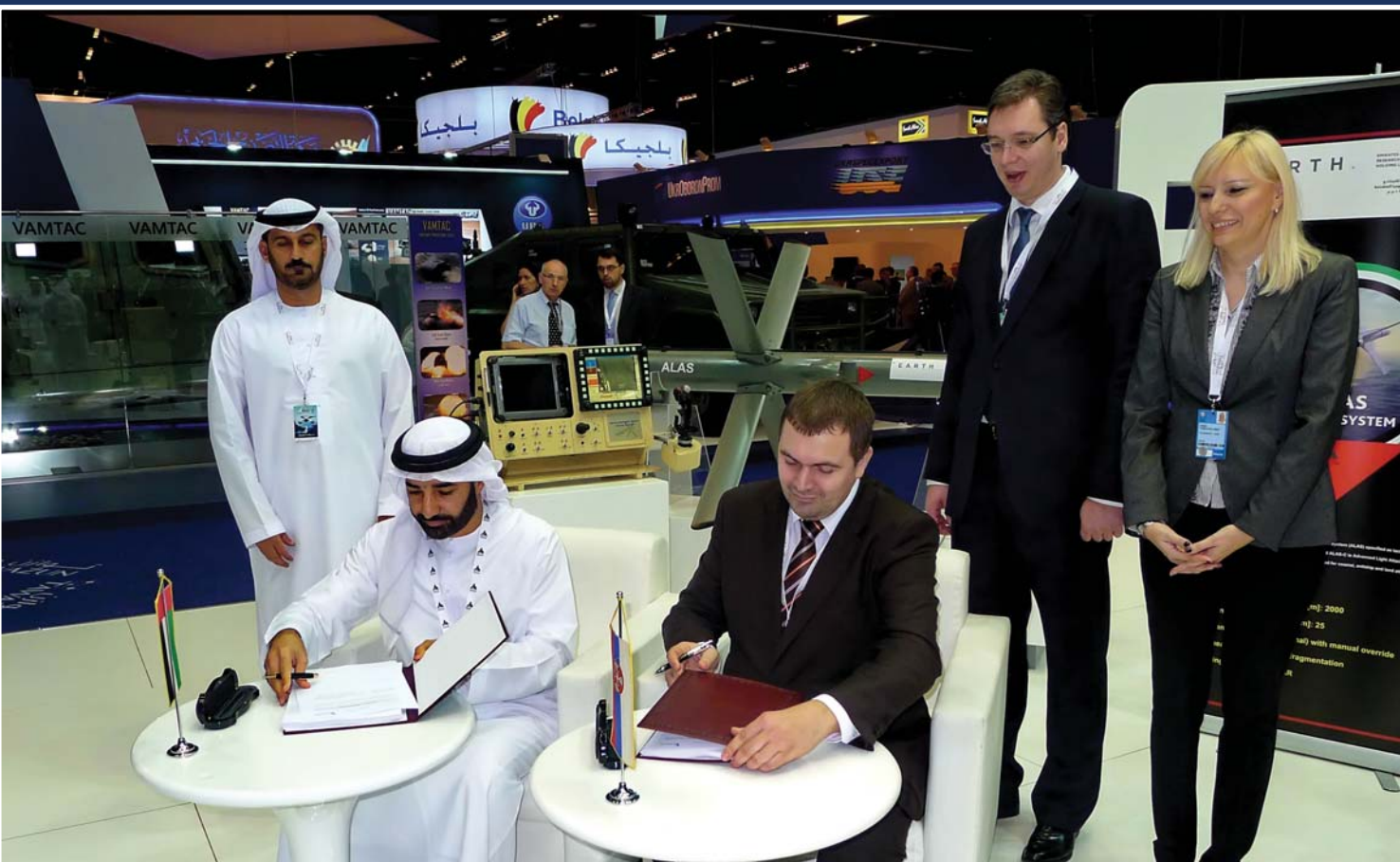
Српски ракетни систем АЛАС (енгл. Advanced Light Attack System) представља најамбициознији развојни пројекат српске војне индустрије у техничко-технолошком смислу. То је противоклопни вишенаменски ракетни систем домета у основној варијанти од 25 километара (уз модификације и до 60 км), са принципом вођења без непосредног визуелног контакта са циљем.

Идеја је проистекла из дугогодишњег искуства у инжењерингу ваздухопловних и ракетних система, а прати и тренд у области беспилотних система различитих намена.

Намењен је за дејство по циљевима, као што су тенкови, борбена возила пешадије, пољска утврђења, командна места, инфраструктурни објекти, бродови на мору и приобаљу, индустријски објекти, нисколетећи хеликоптери... Оно што га издваја јесте изузетан ниво прецизности, остварен захваљујући уградњи ТВ или инфрацрвене главе за самонавођење, која ракету АЛАС претвара у неку врсту „ракетног снајпера“.

Светска презентација ракетног система АЛАС била је на изложби војне опреме „IDEX“ 2007. године у Абу Дабију.

Потписан уговор о заједничком развоју и опремању ракетног система АЛАС

„Југоимпорт – СДПР“ и компанија „Emirates advanced research and technology holding“ (EARTH) закључили су уговор о заједничком развоју и опремању ракетног система АЛАС. Уговор су потписали Југослав Петковић, директор „Југоимпорта – СДПР“ и Салем ал Абри, један од директора компаније EARTH.

Потписивању је присуствовао министар одбране Александар Вучић и том приликом оценио да је то значајан тренутак за српску ракетну индустрију, за фабрике као што су „Крушик“, „Телеоптик“ и „Утва“. Уговор о заједничком развоју ракетног система АЛАС дефинише нове генерације ракетних система сличних и већих домета и претходи уговору о заједничкој производњи и испоруци великих количина, како ових ракета, тако и целог ракетног система и свих његових компоненти.

– Овде се ради о великој инвестицији која ће значајно убрзати наш развојни процес и нове технолошке могућности из најсофистицираније области ракетне технике, као и развоја сензора за вођење и управљање ракетама - изјавио је заменик директора „Југоимпорта – СДПР“ мр Ненад Милорадовић након потписивања уговора.

Уговор о заједничком развоју и опремању ракетног система АЛАС потписали су Југослав Петковић, директор „Југоимпорта – СДПР“ и Салем ал Абри један од директора компаније EARTH

У изјави за РТС, Вучић је истакао да ће то бити најсофистицираније и најмодерније оружје које смо икада направили...

– То ће значити и велики бољитак за три града, не само за три фабрике, „Крушик“, „Утва“ и „Телеоптик“ – рекао је Вучић.

Уговор је вредан више од 200 милиона евра, а у првој фази очекују се улагања од око 24 милиона евра. Прве инвестиције у производњу високософистицираних ракета очекују се за неколико недеља.

– Имаћемо ми још пуно посла. Веома сам задовољан што се такав посао потписује – рекао је Вучић и истакао да је убеђен да ће до реализације инвестиција доћи, првенствено због уговора који је потписан, али и због тога што су то људи који држе до своје речи и испуњавају своја обећања.

Током боравка у Абу Дабију министар Вучић је изразио очекивање да ће се и ракетни систем „бумбар“ наћи на тржишту Емирата, али и широм света.

Од осталих области, могућности сарадње највеће су у пољопривреди, где су Емирати заинтересовани за куповину пољопривредних комбината у Србији и за улагање у наводњавање, како би приноси били повећани чак и до пет пута.

Посебно је вредно могуће улагање у фабрику чипова, што би била највећа инвестиција у Србији у последње три деценије. ■

Одбрабене консултације са Мађарском

Начелник Управе за међународну војну сарадњу бригадни генерал Љубомир Николић, у оквиру одржавања редовних билатералних одбрабених консултација, разговарао је у Будимпешти са начелником Управе за међународну сарадњу Министарства одбране Мађарске пуковником Шандором Јухасом.

Обострано је изражено задовољство нивоом достигнуте сарадње у области одбране и тенденцијом даљег унапређења. У прилог томе говори чињеница да је у односу на претходну годину број планираних активности за 2013. годину учетворостручен.

Тежишне области сарадње су заједничко ангажовање у мисијама, заједничке војне вежбе, размена искустава из учешћа у ПЗМ и преношење искустава у процесу транзиције и реформе система одбране.

Након билатералних консултација, бригадни генерал Николић и пуковник Јухас потписали су План билатералне војне сарадње између два министарства одбране за 2013. годину. ■

Усељен 21 стан у насељу „Степа Степановић“

На локацији некадашње касарне „Војвода Степа Степановић“ у Београду додељени су кључеви 21 стана припадницима система одбране.

Додели станова присуствовали су и начелник Војнограђевинског центра „Београд“ потпуковник Даворко Паликућа, који је уручио кључеве новим станарима, и директор Грађевинске дирекције Србије Небојша Шурлан.

Заставник прве класе у пензији Петар Љубичић чекао је стан 21 годину. Службовао је у Шибенику, Дрвару, на Вису и у Београду. У новом дому живеће са супругом, два сина, снајом и унуком.

—Претходних дана нисам спавао и не умам да вам опишем какав је осећај добити стан после толико година. Презадовољан сам градњом, погледом и целим станом. Желим да што дуже будемо у њему - рекао је Љубичић.

Станови који припадају Министарству одбране биће завршени овог пролећа. ■

Међународна конференција о изградњи интегритета у области одбране

Помоћник министра за политику одбране Мирослав Јовановић предводио је делегацију Србије која је учествовала на редовној двогодишњој Међународној конференцији о изградњи интегритета у области одбране.

Конференција је одржана од 25. до 28. фебруара у Монтереју у Калифорнији (САД), у организацији Сектора за политичке односе и безбедносну политику Међународног секретаријата НАТО, Министарства одбране САД и Института за управљање одбрабеним ресурсима Морнаричке постдипломске школе, која је званични центар САД за обуку и школовање кадра из држава учесница програма „Партнерство за мир“, са седиштем у Монтереју.

Циљеви конференције на којој је учествовало око 170 представника из 35 држава и већег броја међународних организација, су истраживање присуства ризика корупције у сектору одбране, анализа управљања ресурсима кроз концепт „Паметне одбране“, као и преглед напретка у спровођењу НАТО Иницијативе за изградњу интегритета у области одбране.

Ову иницијативу је 2007. године покренуо Савет евроатлантског партнерства, а Србија у њој учествује од децембра 2011. године. Закључци конференције биће коришћени као основа за пројектовање будућих активности у оквиру поменуте Иницијативе, као и развој механизма за унапређење интегритета и снижење ризика појаве корупције у области одбране.

У раду конференције учествовали су представници држава чланица Северноатлантског савеза, делегације земаља које имају статус партнера НАТО из евроатлантске регије, Средоземља, региона Персијског залива, као и других делова света.

У току конференције, делегација Србије имала је више билатералних сусрета у оквиру којих су вођени разговори о досадашњим резултатима и наставку учешћа Министарства одбране у НАТО Иницијативи за изградњу интегритета; могућности за сарадњу Министарства одбране са организацијом „Међународна транспарентност“ у истраживању и мерењу нивоа присуства ризика од корупције у сектору одбране, као и наставак учешћа Србије у програму „Партнерство за мир“, са посебним нагласком на Процес планирања и прегледа (PARP) и Индивидуални акциони план Партнерства (IPAP).

Помоћник министра за политику одбране Мирослав Јовановић имао је излагање у оквиру панела број 3 „Управљање људима у области одбране“ на тему „Управљање људским ресурсима у Министарству одбране и Војсци Србије“. ■

Обележавање Дана државности – 15. фебруара

На понос Србији

Поводом Дана државности Републике Србије – 15. фебруара, председник Томислав Николић положио је венац на Споменик незнатом јунаку на Авали.

- У име свих грађана Србије, у име деце која живе у миру, у име Србије која постоји, изражавам захвалност зато што сте свој живот принели као жртву својој Србији. Тешко је ако си непознат, а јунак, али је на понос Србији за коју ћемо се вечито борити. Познати и непознати. Хвала – записао је председник Николић у спомен књигу.

Председник Владе Србије Ивица Дачић положио је лоровен венац у име Владе Србује на саркофаг војда Карађорђа у Сркви Светог Ђорђа на Опленцу у Тополи. Церемонија полагања лоровеног венца обављена је уз највише државне и војне почести.

Репрезентативни оркестар Гарде Војске Србије одржао је у центру Београда променадни дефиле уз познате познате корачнице, попут пешадијског марша краља Александра, маршева краља Милана Обреновића и краља Петра Првог, нумеру „Српска дворска стража“ као и неколико популарних композиција.

Војни оркестар Ниш је, такође, поводом обележавања Дана државности, одржао променадни дефиле. Војни му-

Почасна паљба на Калемегдану

Поводом обележавања 15. фебруара – Дана државности Србије, на Савској тераси на Калемегдану извршена је почасна паљба са 10 плотуна из шест артиљеријских оруђа.

Паљби, коју је извео почасни батаљон Гарде Војске Србије, присуствовао је начелник Генералштаба генерал Љубиша Диковић са члановима колегијума.

зичари извели су познате корачнице, маршеве и мелодије из војне традиције српског народа.

Војни музеј на Калемегдану и Музеј Југословенског ратног ваздухопловства у Сурчину, у оквиру обележавања Дана државности, укључили су се у манифестацију „Дани отворених музеја“.

Србија слави Дан државности на велики хришћански празник Сретење, обележавајући годишњицу Првог српског устанка под вођством војда Карађорђа. На исти дан 1835. донет је и први Устав српске кнежевине, познат и као Сретењски устав, који је Србију дефинисао као независну кнежевину подељену на округе, срезове и општине. ■

Свечана седница Народне скупштине поводом Дана државности

Очување територије и идентитета

Данас морамо да одбранимо Србију, лепу демократску државу, саткану од жртава свих који су пали бранећи је. Да сачувамо Србију у оквиру њених граница, истакао је председник Србије Томислав Николић на свечаности у Дому Народне скупштине

Честитајући свим грађанима Србије Дан државности – 15. фебруар, председник Томислав Николић је на свечаној седници Народне скупштине поручио да је најважнији задатак сачувати Србију у оквиру њених граница и нагласио да је изабран да брани земљу, придржавајући се тачно и савесно Устава.

– Обавезани речима и делима великих предака, који су у изузетно тешким околностима успевали да сачувају нашу отаџбину, и данас морамо да одбранимо Србију, лепу демократску државу, саткану од жртава свих који су пали бранећи је. Да сачувамо Србију у оквиру њених граница – рекао је председник Николић.

– Не смемо да губимо наду и нећемо да прекинемо праведне напоре за очување наше територије и иденти-

тета. Нашег срца и душе: Косова и Метохије – истакао је председник Србије, подсетивши да је пре 209 година подигнут Први српски устанак, а пре 178 година донет Сретењски устав, први демократски устав Србије.

Председник Србије Томислав Николић уручио је, поводом Дана државности, одликовања заслужним појединцима и установама.

Одликовања су постхумно додељена тројци припадника Војске Србије, а председник Николић их је уручио члановима њихових породица.

Изложба Српских краљевских инсигнија

Председник парламента Небојша Стефановић у Дому народне скупштине отворио је изложбу Српских краљевских инсигнија, Карађорђевог оружја и прве штампане верзије Сретењског устава из 1835. године у Крагујевцу.

Дан државности Србије – 15. фебруар, установљен је 2001. године као национални празник у знак сећања на важне догађаје из српске историје – почетак Првог српског устанка против Отоманског царства 1804. године и доношење Сретењског устава 1835. године.

Постхумно је Златном медаљом за храброст „Милош Обилић“, за испољену храброст и дело личног херојства, одликован пилот мајор Горан Савић.

Орденом заслуга за одбрану и безбедност другог степена, за часно извршавање дужности и задатака у области одбране и безбедности, постхумно су одликовани старији водник прве класе Славиша Марковић и старији водник прве класе Небојша Милић.

Потпуковник Томислав Бећаговић одликован је Златном медаљом за храброст „Милош Обилић“ за испољену храброст и дело личног херојства.

Народној библиотеци Србије додељен је Сретењски орден другог степена, поводом 180 година постојања и успешног рада на прикупљању и очувању књижевног фонда од историјског и културног значаја за Републику Србију.

Међу одликованима је и Институт за физику, из Београда, коме је уручен Сретењски орден трећег степена, за изузетне заслуге поводом педесет година успешног научно – истраживачког рада. Радослав Зеленовић одликован је Сретењским орденом трећег степена, за нарочите заслуге у области филмске уметности, а Милунка Лазаревић истим орденом за нарочите заслуге и постигнуте изванредне резултате у шаховском спорту.

Николић је одликовао председника Управног одбора фонда Б92 Верана Матића Сретењским орденом трећег степена за спровођење друштвено-хуманитарне акције „Битка за бебе“. Драмска уметница Марија Црнобори одликована је Сретењским орденом трећег степена за нарочите заслуге у области позоришне уметности.

Прво београдско певачко друштво одликовано је Златном медаљом за заслуге, за нарочите заслуге у неговању и промовисању српске музичке уметности и традиције, а поводом 160 година рада.

Основна школа „Лазар Саватић“ из Земунa одликована је Сребрном медаљом за заслуге, која јој је додељена за нарочите заслуге у просветној делатности, поводом 50 година њеног рада.

Свечаности у Дому Народне скупштине присуствовали су и припадници Војске Србије који су учествовали у мировним мисијама. ■

С. АНЂЕЛКОВИЋ
Снимио Г. СТАНКОВИЋ

Предавање министра Обрадовића

Министар просвете, науке и технолошког развоја проф. др. Жарко Обрадовић одржао је предавање на Војној академији полазницима Високих студија безбедности и одбране, Командно-штабног усавршавања и Генералштабног усавршавања.

У оквиру предавања „Стратегије високог образовања у Србији – стање и правци развоја“ министар Обрадовић представио је ситуацију у образовном систему наше земље и адаптацију Болоњског процеса.

Слушаоцима предавања презентовани су статистички подаци високог образовања у Србији у последњој деценији и основна опредељења у развоју високог школства. ■

Министар Љајић у Школи националне одбране

Полазници Командноштабног и Генералштабног усавршавања Школе националне одбране присуствовали су предавању које је одржао министар спољне и унутрашње трговине, телекомуникација и информационог друштва Расим Љајић.

Тема предавања била је «Актуелни аспекти спољне и унутрашње трговине и телекомуникација у Републици Србији». Министар Љајић је укратко представио економску ситуацију у нашој земљи и спољнотрговинску размену Србије са светом, објаснио значај светских економских и трговинских организација за подизање нивоа економије Србије и навео статистичке податке увоза, извоза и стопе незапослености у нашој држави. ■

Уручени укази унапређеним и новопостављеним официцима Војске

Војнички узор

Старешина лично треба да буде углед војнику, како у тачности и радиности, тако и у часности и пожртвовању. То ће му створити не само подражаоце него и одане и потчињене, подсетио је министар Вучић на речи генерала и академика Јована Мишковића на свечаности у Великој ратној сали старог Генералштаба

У оквиру обележавања Дана државности – 15. фебруара, први потпредседник владе и министар одбране Александар Вучић уручио је у Великој ратној сали указе унапређеним и новопостављеним официцима Војске Србије. Председник Томислав Николић унапредио је начелника Генералштаба Војске Србије генерал-потпуковника Љубишу Диковића у чин генерала, док је виши чин добило више официра наших оружаних снага.

Том приликом министар одбране подсетио је на значај српских официра у последња два века, када је почела

да се ствара и добија на значају модерна држава Србија, њена војска и организација.

– Данас се често поставља питање шта треба да чини један официр да би одговорио свим изазовима војне професије. Одговор би се најбоље могао дати кроз речи и мисли чувеног генерала и академика Јована Мишковића, који у својим програмима и радовима на плану развоја и унапређења војске каже да пре свега старешина лично треба да буде углед војнику, како у тачности и радиности, тако и у часности и пожртвовању. То ће му створити не само подражаоце него и одане и потчињене – рекао је министар Вучић.

Србије

Он је додао и да нас оно што су нам оставили наши преци чини обавезним да се стално преиспитујемо, вреднујемо и чувамо стечено.

– Ви данас припадате реду оних који одлучују и који морају више од осталих да воде рачуна о будућности Србије. Ви сте ти на које ће се угледати не само потчињени него и највећи део Србије, и када вас виде у вашим униформама и када нисте у њима, ви морате да будете најбољи део наше земље који ће нас на најбољи начин представљати. Данас овде стоје бољи од најбољих, настављачи традиције наших славних предака, они који знају шта значи одговорност бити генерал Војске Србије – рекао је министар Вучић и честитао свима државни празник Срећење.

Поводом 15. фебруара – Дана државности Републике Србије, председник Републике Томислав Николић унапредио је у чин генерала начелника Генералштаба генерал-потпуковника Љубишу Диковића.

У чин генерал-мајора унапређени су бригадни генерали Бранко Андрић, начелник Управе за организацију Сектора за политику одбране, Миодраг Гордић, заменик команданта Ваздухопловства и противваздухопловне одбране, Војин Јондић, начелник Управе за оперативне послове (Ј-3) Генералштаба, Ђокица Петровић, командант Команде за обуку, Млађен Нишевић, заменик команданта Команде за обуку, Милосав Симиновић, заменик команданта Копнене во-

јске и Душан Стојановић, начелник Управе за планирање и развој (Ј-5) Генералштаба.

У чин бригадног генерала унапређени су пуковници Стојан Батинић, командант Прве бригаде, Дејан Јоксиминовић, начелник штаба Ваздухопловства и противваздухопловне одбране, Жарко Лазаревић, начелник штаба Копнене војске, Драгосав Лацковић, начелник Управе за кадрове Сектора за људске ресурсе, Зоран Лубура, командант Четврте бригаде, Љубомир Николић, начелник Управе за међународну војну сарадњу Сектора за политику одбране, Маринко Павловић, командант Друге бригаде, Зоран Поповић, начелник Управе за војно здравство, Јелесије Радивојевић, начелник штаба Команде за обуку и Предраг Симиновић, начелник Управе за телекомуникације и информатику (Ј-6) Генералштаба. ■

С. АНЂЕЛКОВИЋ
Снимио Ј. МАМУЛА

Посета министра Вучића Немачкој

Са министром одбране
Томасом де Мезијером

Србија заслужила потврду напретка

Делегација Србије с првим потпредседником владе и министром одбране Александром Вучићем на челу боравила је у Немачкој, у настојању да обезбеди кључни глас подршке за одлуку да се Србији 28. јуна на самиту ЕУ додели датум за почетак преговора са Бриселом

У делегацији Србије били су и саветник председника Србије Марко Ђурић, потпредседница Владе за европске интеграције Сузана Грубјешић и председница Одбора за европске интеграције скупштине Србије Милица Делевић.

Током вишедневне посете министар Вучић састао се са министром одбране Томасом де Мезијером, шефом немачке дипломатије Гвидом Вестервелеом и саветником за спољну политику канцеларке Ангеле Меркел, Криштофом Хојзгеном. Вучић се обратио и Одбору за ЕУ немачког Бундестага, имао је сусрет са немачким новинарима и присуствовао је пријему поводом Дана државности који је организовала Амбасада Србије.

Добијање датума – важан сигнал

Сусрет са министром одбране Томасом де Мезијером први је званични сусрет министара одбране двеју земаља после 11 година.

Министри Вучић и Де Мезијер разговарали су о билатералној војно-војној и војно-економској сарадњи, као и о учешћу наших официра на курсевима у Немачкој. Вучић је од немачког колеге тражио да се не смањује број припадника КФОР-а у српским енклавама.

Током сусрета било је и речи о увозу машина за потребе наменске индустрије, што до сада није било могуће. Де Мезијер је нагласио да ће ова идеја у новим околностима бити размотрена.

Двојица министара су разговарали и о заједничком учешћу у мултинационалним операцијама, у јединицама под заставом ЕУ и УН.

Тема разговора била је и ситуација на Косову и Метохији, затим ЕУ интеграције и неопходност економског напретка Србије, као и повезаности ова три процеса.

Немачки министар одбране исказао је задовољство учинком Владе Србије у протеклих седам месеци, нарочито резултатима у борби против корупције.

– Добијање датума био би важан сигнал за наше грађане – нагласио је Вучић и истакао да је атмосфера током разговора била позитивна.

Састанак у Одбору за ЕУ Бундестага

Потпредседник владе и министар одбране Александар Вучић и потпредседница Сузана Грубјешић, говорећи пред Одбором за ЕУ Бундестага, захвалили су најпре члановима Бундестага на позиву, а потпредседник Вучић је истакао да Србија очекује два веома важна извештаја Европске комисије, који ће бити објављени у априлу.

– Један извештај бавиће се успесима постигнутим у дијалогу Београд – Приштина, а други напретком у испуњавању критеријума за чланство у ЕУ. Оба имају за циљ да убеди Савет министара да

Србија заслужује да почне преговоре о приступању са Европском унијом у јуну 2013. године – истакао је Вучић. Он је подсетио да је Србија свој веома тежак пут ка ЕУ започела пре тринаест година. Не само да је морала да покрене болне економске реформе и обнови своје институције, већ је морала да се бави и високим политичким питањима. Напредак који је Србија до сада постигла био је спор, остављајући грађане Србије разочаране, јер су почели да верују да је придруживање ЕУ политичко питање, а не питање напретка и бољег живота.

– Међутим, садашња Влада Србије није чекала последњи тренутак да нешто уради. Почели смо да радимо од првог дана формирања Владе и постигли значајне резултате у испуњавању услова и критеријума важних за добијање датума за придруживање ЕУ и то за само седам месеци – додао је потпредседник Вучић.

Србија поуздан партнер

Другог дана посете министар Александар Вучић састао се у Берлину са представницима највеће немачке новинске куће Axel Springer Verlag. Са новинарима редакција Bild, Die Welt, Bild am Sonntag и Welt am Sonntag, Вучић је разговарао о утисцима посете, порукама које су представници немачке владе послали Србији, о подршци процесу придруживања ЕУ, као и могућности превремених избора.

– То је за мене најтеже питање. Постоје извесни притисци унутар странке да идемо на изборе, али је одговорност за државу већа – истакао је Вучић.

На питање новинара да ли је Србија тражила датум, Вучић је одговорио:

Постигнути значајни резултати

Садашња Влада Србије није чекала последњи тренутак да нешто уради. Почели смо да радимо од првог дана формирања Владе и постигли значајне резултате у испуњавању услова и критеријума важних за добијање датума за придруживање ЕУ и то за само седам месеци – рекао је министар Вучић у обраћању члановима Одбора за ЕУ немачког Бундестага.

Добре вести

Министар Вучић је, на крају вишедневне посете Немачкој, рекао да очекује да у данима, недељама и месецима који долазе, грађани Србије добију веома позитивне вести, а једна од њих би била добијање датума за почетак преговора са ЕУ. У том смислу, још важнија вест за грађане Србије би био долазак бројних немачких инвеститора. И о томе смо разговарали, и неки најављују свој долазак – рекао је Вучић у Берлину.

– истакао је министар Вучић на пријему поводом Дана државности који је приредила српска амбасада у Берлину и рекао да ускоро очекује добре вести за грађане Србије.

Пријему је присуствовао велики број представника дипломатског кора у Берлину, а земљу домаћина представљао је државни секретар у Министарству одбране Кристи-

– Хоћемо да Немачка види Србију као поузданог партнера. Ако добијемо датум, биће то сјајна вест за Србију, али никога нећемо терати да нам да нешто што нисмо заслужили. Али, мислим да је Србија својим радом заслужила датум – оценио је министар Вучић.

За модерну Србију и бољу будућност

– Уверен сам да су грађани Србије спремни да креирају другачије и модерно друштво, али и да међународна заједница жели да види успешну борбу против корупције, праву владавину права, и, што је најважније, бољу будућност земље –

јан Шмит, који је констатовао да у последње време значајно расте разумевање и поверење у Србију, што је одлична основа за даље кораке у правцу ЕУ.

Вучић је рекао да ће Србија и њени грађани, који припадају модерном свету, учинити најбоље што се може да наша земља постане равноправни члан Европске уније. У том циљу мора се још много тога урадити и обавити доста тешких ствари. ■

Бригадни генерал проф. др Маријан Новаковић,
начелник Војномедицинске академије

Три позната слова – ВМА

ВМА нису само три слова. Иза њих се крије дуга традиција, стотине значајних лекара српске медицине, посебно брижан однос према пацијентима, жеља и жеђ за новим знањима, а поврх свега ред и дисциплина. Због свега тога ми постојимо. Наравно, уз обећање да ћемо убудуће радити још боље, јер се увек може боље, посебно у комуникацији с пацијентима – рекао је бригадни генерал проф. др Маријан Новаковић у интервјуу поводом Дана ВМА.

Другог марта биће обележено 169 година како постоје Војномедицинска академија и њене претходнице. Поводом тог значајног дана за српски санитет, али и важност коју ВМА има данас у систему одбране и друштву, разговарали смо с начелником те установе бригадним генералом проф. др Маријаном Новаковићем. Сачекали смо га да изађе из операционе сале, јер се и даље бави својом професијом – хирургијом, и накратко отргли од пацијената и многобројних, захтевних дужности начелника, како би дао одговоре на нека питања о раду и функционисању установе којом руководи.

■ *Статистика говори да је у протеклој години остварен напредак у раду готово свих 27 клиника, 17 институција и центара ВМА, било да је реч о увођењу нових метода, технолошким осавремењавању, кадровском подмлађивању, едукацији. На шта сте посебно поносни?*

– Највише ме је обрадовала чињеница што је стотинак младих људи из система одбране и из цивилства отпочело код нас специјализацију у разним гранама медицине. То је велики добитак за ВМА и за војно здравство. И наравно, што је четврта генерација студената уписала Ме-

дицински факултет ВМА. Такође, драго ми је што све више лекара и медицинских сестара у оквиру континуиране едукације показује тенденцију сталног усавршавања, учења, стицања нових знања, што се на ВМА одржава велики број предавања, ворк шопова и са елементима такозване живе хирургије, на које долазе колеге с ВМА, али и из Србије, и на којима може да се научи много од домаћих и иностраних предавача. Значи, акценат је на едукацији.

■ *Хирургија је, ипак, оно по чему се ВМА препознаје. Да ли сте успели да, поред увођења нових хируршких метода, прошле године решите и питања неопходних набавки, на пример операционих столова, лампи...?*

– Због компликоване тендерске процедуре, нисмо успели у свим планираним набавкама. Ми инсистирамо на томе да добијемо стварно квалитетне, мултифункционалне столове који могу да обезбеде разне положаје пацијента и који дозвољавају примену ортопедске, ендоваскуларне, ендоскопске опште хирургије. Никад нисмо форсирали једну, другу или трећу фирму већ смо у постављеним захтевима само тражили највећи квалитет тих ствари. Морамо да инсистирамо на томе. Та опрема је потребна нашој установи, нарочито њеним операцио-

ним салама, које су практично рудник целе ВМА, где је у току прошле године урађено више од 18.000 операција. Уосталом, та набавка је јевтинија од неких софистицираних апарата које смо набавили на пример за радиологију, али нам, по мом мишљењу, неадекватан начин снабдевања доста успорава и компликује рад.

■ *Да ли можете да рачунате на средства из прихода? Уосталом, како ће се убудуће финансирају рад ВМА, с обзиром на то да су крајем прошле године укинута рачуна усвојена, где су се сливали остварени приходи?*

– Ми и даље остварујемо приходе, само што сада они иду на јединствени рачун у Рачунском центру. Имамо прецизну евиденцију о томе колико добијамо из буџета, од војног социјалног осигурања и колики су нам приходи и можемо рачунати на иста средства која смо и пре имали. Само што је сада пут новца другачији – сматра се да се боље и правилније прати и контролише када је све на једном рачуну. Мада, ми нисмо до сада имали неких значајнијих примедби на рад ВМА од свих ревизорских комисија, финансијских и других инспекција.

■ *Показаће ли успешност рада на ВМА јесте успушење једног од*

БРОЈКЕ

Током прошле године је (према подацима до октобра), попуњеност капацитета ВМА била 71,72 одсто, а број хоспитализованих 25.026 (17.329 цивила). У Специјалистичкој поликлиници прегледано је 390.323 (у 2011 – 324.693) пацијената. Изведено је 18.535 оперативних захвата. Трансплантирано је две јетре и 29 бубрега, од тога 14 кадаверичних, а 15 од живих донора. Број биохемијских процедура повећао се на око 4.500.000 анализа (у 2011. – 3.218.988). У порасту је и број добровољних даваоца крви – са 14.445 у 2011. на 15.146. На захтев МУП-а је у 2012. извршено 1.196 анализа крви на присуство алкохола, што је око 10 одсто више у односу на прошлу годину. У Националном центру за контролу тровања ВМА годишње се прегледа и лечи око 4.000 отрованих пацијената и обави око 1.000 консултација. Током 2012. године на терапији у хипербаричној комори било је 621 пацијената и изведено је 6.565 процедура.

ваших задатих циљева – да се број прегледа и дневне хирургичке у Специјалистичкој поликлиници повећа за више од 50 одсто у односу на претходну годину. Зашто је то значајно?

– Тренд је у свету да се поједине процедуре – и дијагностичке и терапијске – које могу тако да се ураде, изведу у ванхоспиталним условима. Из више разлога. Ако направимо добру преоперативну припрему неког пацијента у свим дијагностичко-функцијским јединицама, када причамо о оним хируршким, ми скраћујемо време преоперативног лежања и потребу за дуготрајним испитивањем у хоспиталним условима. Затим, ако урадимо добру, квалитетну хирургију, смањујемо и постоперативно лечење, а у укупном скору умањује се и време хоспитализације, нарочито хируршких пацијената. Тако се омогућује пријем већег броја људи. Уосталом, тренд је и у свету да се скрати преоперативна припрема и постоперативно лежање у болници.

тражи добру опремљеност, посебно смештајну, адекватан мониторинг, високо едуковане и искусне сестре и подмлађивање кадра. Кад се младост и искуство споји, то увек даје јако добре резултата, а код нас тај процес иде сукцесивно. Прошле године је у ВМА примљен одређен број специјалиста у дефицитарним областима и око 50 медицинских сестара.

■ *Успешан рад праћи и усавршавање кадра у земљи и иностранству. Најавили сте да ће се лекари с ВМА усавршаваћи и на америчким клиникама. Да ли то сада посматрају пракси?*

– Наравно. Неке колеге су већ биле на усавршавању. Један специјалиста васкуларне хирургије сада је у Хјустону, а пре њега био је кардиохирург. Колегиница која се бави трансплантацијом солидних органа била је у Италији... То је стални процес. Поготово нам је важно да пошаљемо на усавршавање што већи број људи са неких клиника где је можда постојала стагнација. За то постоје планови, али и мимо њих апсолутно подржавамо да, ако се за то укаже потреба и могућност, оде на усавршавање и неки наш млађи колега. Одлазак му омогућавамо захваљујући нашим финансијама, а због високе цене тих видова усавршавања често за те намене користимо и различите донације.

■ *Недавно сте проф. др Дирку де Ридеру са Клинике за урологију Универзитета Ловен из Белгије уручили плакату којом је промовисан у гостујућег професора Медицинског факултета ВМА. Знајући да је то пракса ваше установе, реците колико је до сада угледних имена из света медицине промовисано у гостујуће професоре?*

– Од 1998. године до данас имамо 10 гостујућих професора на ВМА из Белгије, Чешке, САД, Мађарске, Македоније и Норвешке. То су зна-

чајна имена из појединих области медицине.

Вероватно се питате на који начин их привлачимо. Једноставно. Када наше младе колеге оду негде на усавршавање, тамо упознају људе који знају да пренесу своје знање, а желе да сарађују и дођу код нас, да одрже предавање. Онда их, на предлог ужег стручног колегијума клинике или института, зависно из које су области, а на основу анализе квалитета њиховог рада, промовишемо у гостујуће професоре. Они постају наши стални сарадници и омогућавају нам у будућности да млађе колеге с ВМА оду у њихове центре на усавршавање. То су обично најбољи центри у некој специјалности. Последњи промовисан био је колега Дирк из Белгије, који је председник неких европских и светских удружења из области урологије, нарочито функционалне уролошке динамике. Он је у нашем операционом блоку извео неколико показних операција. Такве и њему сличне људе вољни смо да чешће виђамо.

■ *Често се говори о научноистраживачким пројектима који се раде на ВМА. Помените оне чији су резултати већ примењени у пракси.*

– Имамо пуно пројеката, око 25, али је пар главних. Један су генетска испитивања, а други испитивања из области онкологије. На сваком нашем састанку инсистирам и форсирам да не може бити наука за науку, а клиника за клинику. Њихов рад мора да буде јако повезан, јер резултате које добију базичне науке често црпе из клиничког материјала и обрнуто. У те пројекте морају подједнако да буду укључени и клиничари и базични истраживачи, како би нова сазнања, до којих дођу, могла што пре да се имплементирају у пракси – у лечење.

Таквих резултата имали смо највише у онкологији, око трансплантације матичних ћелија. То је пројекат који воде наши трансфузиолози и Клиника за хематологију, заједно са нашим имунолозима и патофизиолозима из Института за медицинска ис-

Са новим гостујућим професором Медицинског факултета ВМА проф. др Дирк де Ридером

■ *Најављено је и оснивање Центра за мождани удар на ВМА?*

– Центар за мождани удар, који ће ускоро почети с радом, биће савремено опремљена јединица. И ту је било проблема око опремања – и логистичког и кадровског. Таква јединица

траживања. Циљ нам је да све буде апсолутно повезано и у функцији лечења пацијената, а не по оном „уметност ради уметности“ – написали смо 300 радова, али нисмо допринели да лечење нашег пацијената буде боље.

■ Крајем прошле године обележено је 10 година откако је ВМА покренула акцију поштивања донорских картица. До сада је подељено 80.000 донорских картица. Да ли је ова акција до сада уродила плодом?

– Апсолутно је уродила плодом. На то указује податак да смо прошле године код трансплантација бубрега имали подједнак број кадаверичних и трансплантација са живих донора. Ми се залажемо да се убудуће направи јединствена листа пацијената у земљи, како би се олакшала процедура избора правог пацијента и њему одговарајућег органа, јер сваком пацијенту не одговара поједини орган. Акцију ћемо наставити и гледати да је проширимо јер се реално на ВМА ради највећи број трансплантација. У наредном периоду популарисаћемо донорске картице и међу припадницима система одбране, преко нашег часописа.

■ Како коментаришете податак да је попуњеност посматраних картица ВМА лане била 71,72 одсто и да су нешто више од половине посматрачких места заузимали пацијенти из цивилства. Чују се приче да се ВМА претвара у цивилну болницу, а до скоро су критике биле у обрнутом смеру – да све заштити.

– Да појасним, попуњеност је релативно на европском и светском нивоу. Свуда се иначе тежи да не буде 100 одсто управо због хитних случајева које морамо да примамо у току поподнева, а и због свакодневних акутних обољења и повреда наших војних осигураника. Осим тога, морамо да имамо и један проценат слободних празних кревета у свим клиникама и за цивилне осигуранике, који код нас

НАУЧНОИСТРАЖИВАЧКИ ПРОЈЕКТИ

У ВМА се реализује укупно 25 пројеката којима руководе наставници Медицинског факултета ВМА. Пројекти су усмерени у два основна правца – базична истраживања у медицини и клиничке студије. Базичним истраживањима обухваћени су најактуелнији проблеми савремене медицине као што су матичне ћелије, наноматеријали и генетска предиспозиција ка малигним и другим хроничним болестима. У клиничким истраживањима изучава се значај примене превентивних мера, савремених дијагностичких метода до најновијих терапијских поступака. Резултати тих истраживања објављени су у престижним међународним часописима.

долазе на основу споразума који је потписан са републичким Фондом за здравствену заштиту. Цивилни осигуранци долазе јер се, после свих трансформација у систему одбране, реално смањила и свеукупна популација војних осигураника. Ако посматрамо у бројкама однос једних и других осигураника, војни и даље имају приоритет у свему – од прегледа до третмана у хоспиталним условима, али само за услуге трећег нивоа здравствене заштите, не за мерење крвног притиска, одређивање крвне слике и друго.

Не слажем се да су војни осигуранци било како ускраћени. Они имају апсолутни приоритет. Кад сам поста-

вљен на ову дужност чак смо у једном моменту, да бисмо смањили гужву тамо где су листе чекања биле велике, организовали ванредно и послодневне прегледе за војне осигуранике. Ја сам за реално приказивање ситуације и волео бих да војни осигуранци мало реалније сагледавају услове здравствене заштите који се нуде на ВМА.

Када је реч о комуникацији, не спорим да некад буде несугласица. Моји помоћници и ја се трудимо да комуникација између пацијената, болничара, сестара и доктора буде још боља. Морам признати да нисам до краја задовољан. Понекад се нађе неко ко ће нељубазно одговорити паци-

јенту, нарочито преко централе где људи зову, распитују се. Стварно се трудимо да тај сегмент побољшамо јер знамо да је болесном човеку најбитније да оздрави и да због тога и сви ми постојимо, а не да бисмо медицину делили на војну и цивилну. У сваком случају, ВМА ће и даље бити приоритет за војне осигуранике.

■ *Очишћо су заказивања и листе чекања проблем, не само у ВМА већ и у другим медицинским установама.*

– Кажем да сам за реалност. Верујте да сваку реалну примедбу коју добијемо анализирамо на колегијуму и у одговарајућем сектору и предузимамо мере – од кажњавања до похвала. Много је више похвала, задовољства третманом и војних и цивилних осигураника, то би сви требало да знају, али некада те вештачке редове и бројке у броју прегледа праве сами пацијенти. Нажалост, склони су да послушају савет рођака или комшије или Гугла да хитно треба урадити магнетну резонанцу, скенер и остало, не знајући да некад и ти прегледи могу да буду штетни. Према томе, када одговарајући специјалиста постави праву индикацију за неке од тих прегледа, сигурно се не чека толико. И јако се води рачуна да тај пацијент дође што брже на ред. А кад то иде по нечијој препоруци, без адекватног упута специјалисте, не желим да подржим те критике јер знам да највећи број мојих колега и сестара савесно обавља свој посао, без обзира да ли је пацијент цивилни или војни осигураник.

■ *Да ли сте због свега тога на редовној годишњој анализи функционалне способности ВМА, као један од најважнијих задатака ВМА за ову годину, назначили концинуирани подизање квалитета здравствених услуга и комуникације с пацијентима?*

– Апсолутно да. Када је реч о комуникацији с пацијентима, на то утиче много фактора – од директне кому-

МЕЂУНАРОДНА САРАДЊА

Војномедицинска академија сарађује са више од 40 држава, регионалних, европских и међународних организација. Посете разних делегација део су нормалног радног дана на ВМА. Теме интересовања приликом тих сусрета односе се на лечење, школовање и научноистраживачки рад, а посебно на јединствена искуства запослених на ВМА у домену ратне хирургије, збрињавања повређених и оболелих у условима масовних катастрофа и посттрауматског стресног синдрома. Средином следеће године Београд ће бити домаћин Паневропског конгреса Међународног комитета војне медицине, а увелико су започеле припреме за тај скуп, који је међу најзначајнијим догађајима војне медицине у свету.

Са симпозијума радиолога

никације, када фина реч много може да помогне, преко информационог система, који нам нажалост још не ради у целини, због огромног посла око његовог увођења, до начина заказивања пацијената. На квалитету пружања здравствених услуга перманентно радимо. Враћамо се на почетак нашег разговора – на стицање нових знања и њихову примену у пракси.

■ *Установу којом руководите и њене стручњаке медији често помињу у позитивном контексту – као организаторе више кампања и бесплатних прегледа. Које посебно истичете?*

– Током прошле године успешно смо спровели две значајне акције. Око 1.000 жена прегледано је у оквиру акције ВМА „Три минута која вам могу спасити живот“, која је укључивала бесплатан преглед ПАПА теста и дигиталне компјутерске колпоско-

пије. Спровели смо и акцију раног откривања меланома и других облика канцера коже. Прегледано је 210 грађана, а код 17 су уочене промене младежа које захтевају хируршко уклањање и хистопатолошку анализу због сумње на малигнитет. Код њих седам потврђена је сумња на малигнитет.

■ *Господине генерале, шрећу њу дочекујете дан Војномедицинске академије као начелник ње установе. Шта за вас значе слова ВМА?*

– То нису само три слова. Иза њих се крије дуга традиција, стотине значајних лекара српске медицине, посебно брижан однос према пацијентима, жеља и жеђ за новим знањима, а поврх свега ред и дисциплина. Због свега тога ми постојимо. Наравно, уз обећање да ћемо убудуће радити још боље, јер се увек може боље, посебно у комуникацији с пацијентима. ■

Мира ШВЕДИЋ
снимио Јово МАМУЛА

Сусрет министра Вучића и адмирала Ставридиса

На састанку првог потпредседника владе и министра одбране Александра Вучића са командантом Савезничке команде за операције и командантом Европске команде Оружаних снага САД адмиралом Џејмсом Ставридисом, 19. фебруара, размењена су мишљења о актуелној ситуацији у региону, на простору јужне српске покрајине Косова и Метохије, обиму и модалитетима ангажовања КФОР-а у наредном периоду и сарадњи Србије са НАТО-а и Сједињеним Америчким Државама.

Том приликом министар Вучић посебно је нагласио неопходност заштите српског становништва на Косову и Метохији и захвалио на ангажовању снага КФОР-а у заштити Пећке патријаршије и Манастира Високи Дечани. Разговарали су и о даљој сарадњи у оквиру Програма Партнерство за мир и учешћу припадника Војске Србије у мировним операцијама под окриљем ЕУ и УН.

Вучић и Ставридис састали су се у оквиру опроштајне посете адмирала Ставридиса државама у региону, пред његов одлазак у пензију. ■

Курс за штабне официре и подофицире у мултинационалним операцијама

У Центру за мировне операције у Београду одржава се двонедељни Оријентациони курс за штабне официре и подофицире у мултинационалним операцијама.

Носилац реализације курса је Центар за мировне операције, који у сарадњи са Центром за обуку за операције подршке миру – PSOTC из Босне и Херцеговине, реализује овај курс трећи пут од 2010. године. Директор курса је мајор Ненад Тодоровић из Центра за мировне операције, а наставу реализују трочлани Мобилни тренинг тим PSOTC и инструктори из Центра за мировне операције.

Курс похађа 29 припадника Министарства одбране и Војске Србије и три припадника Оружаних снага Босне и Херцеговине. Оријентациони курс отворио је начелник Центра за мировне операције пуковник мр Миливоје Пајовић. ■

Пројекти Министарства одбране

23

Дирекција за управљање пројектима Министарства одбране информисала је стране војне представнике о најважнијим пројектима чија се реализација планира.

Помоћник министра за буџет и финансије Србислав Цвејић захвалио је гостима на досадашњем разумевању и донаторској помоћи.

– Желимо да своје активности тежишно усмеримо на савремену функционалну и технолошку пројектну подршку структурама Министарства одбране и Војске Србије ради реализације приоритетних циљева у модернизацији нашег система одбране – истакао је Цвејић.

Директор Дирекције за управљање пројектима др Прода Шећеров представио је колектив којем је на челу и који је, за кратко време колико постоји, припремио око 20 пројеката, од којих су четири представљена на скупу.

– Кључне функције Дирекције су планирање и припрема пројеката, аплицирање код надлежних институција у земљи и иностранству, као и спровођење и праћење одобрених пројеката – истакао је др Шећеров.

Страним војним представницима представљени су пројекти унапређења канцеларијског пословања у Министарству одбране и Војсци Србије применом савремених информационо-комуникационих технологија (ЕДМЦ), унапређења инфраструктуре у главном интернет центру система, подизања капацитета ЦУК АБХО у Крушевцу и пројекат о биотероризму.

Изасланик одбране Швајцарске пуковник Маркус Видмер захвалио је на систематичним информацијама о пројектима за које се нада да ће имати подршку од стране партнерских земаља и пожелео пуно успеха у раду.

Стране војне представнике на крају је поздравио државни секретар Зоран Ђорђевић, који је истакао да је овај скуп веома битан за Министарство одбране јер је на њему презентован део пројеката чија се реализација планира. Он је изразио наду да ће сарадња на реализацији значајних пројеката бити настављена на заједничку корист. ■

В. ВЈЕШТИЋ
Снимео Д. СТЕФАНОВИЋ

ОПРЕДЕЉЕНОСТ ЗА САРАДЊУ У РЕГИОНУ

У разговору државног секретара Александра Николића са генералним секретаром Регионалног савета за сарадњу Гораном Свилановићем, који од 1. јануара обавља ту дужност, истакнута је потпуна опредељеност Министарства одбране за регионалну сарадњу у свим форматима и активно ангажовање у оквиру постојећих регионалних безбедносних иницијатива. Представљене су смернице за даље ангажовање, као и предлог Стратегије рада Регионалног савета за сарадњу у периоду 2014. до 2016. године.

Министарство одбране активно учествује у безбедносној сарадњи у оквиру Регионалног савета за сарадњу са циљем развијања и унапређења регионалне сарадње, унапређења ефикасности у регионалним механизмима за дијалог и сарадњу, као и развијању међусекторске димензије у дефинисању узајамног приступа заједничким изазовима, који су засновани на принципу потребе за разменом. ■

АНАЛИЗА СПОСОБНОСТИ ВАЗДУХОПЛОВСТВА И ПВО

Анализом оперативне и функционалне способности Ваздухопловства и ПВО руководио је командант ВиПВО генерал-мајор Ранко Живак. Анализи јер присуствовао начелник Генералштаба генерал Љубиша Диковић и чланови проширеног колегијума, директор Инспектората одбране генерал-мајор Јовица Драганић и представник Војнобезбедносне агенције.

Током анализе оцењена је способност Команде и јединица ВиПВО за извршавање додељених мисија и задатака, а на основу закључака дефинисани су задаци за унапређење способности. ■

1. март 2013.

САСТАНАК ГРУПЕ СРБИЈА – НАТО ЗА РЕФОРМУ ОДБРАНЕ

На редовном састанку Групе Србија – НАТО за реформу, којим је руководио помоћник министра за политику одбране Мирослав Јовановић, осим представника НАТО на челу са директором Директората за планирање снага НАТО, Френком Боландом, као копредседавајућим Групе Србија – НАТО за реформу одбране, састанку су присуствовали и представници НАТО војне канцеларије за везу, страни војни представници акредитовани у Србији, представник Сектора за безбедносну политику Министарства спољних послова, као и руководиоци и заменици руководиоца радних столова у оквиру Групе Србија – НАТО за реформу одбране.

На састанку су презентоване активности радних столова у периоду октобар 2012 – јануар 2013. године. Обојано су, као врло успешне, оцењене досадашње активности Министарства одбране и Војске Србије које су реализоване у оквиру пројеката из надлежности радних столова Групе Србија – НАТО за реформу одбране.

У обраћању учесницима састанка, копредседавајући Групе Френк Боланд указао је на значајан напредак у процесу достизања циљева партнерства, посебно потенцирајући потребу за наставком добре сарадње са земљама партнерима у функцији подршке достизању циљева партнерства Србије, у оквиру Програма „Партнерства за мир“. Он је посебно истакао потребу наставка ангажовања Министарства одбране и Војске Србије у оквиру учешћа Србије у иницијативи „Изградња интегритета за смањење ризика од корупције, као и изградње капацитета за подршку интеграције начела родне равноправности у реформу система одбране Републике Србије“.

Закључујући састанак, копредседавајући Групе, помоћник министра за политику одбране Мирослав Јовановић указао је на постигнути напредак у процесу достизања циљева партнерства у оквиру учешћа Србије у Програму „Партнерство за мир“ остварен у Министарству одбране и Војсци Србије.

Према његовим речима, тај напредак се може сагледати кроз увећање капацитета Министарства одбране и Војске Србије за учешће у мултинационалним операцијама у 2013. години, под окриљем Уједињених нација и ЕУ, повећање броја активности билатералне сарадње на глобалном и регионалном нивоу, учешће Министарства одбране и Војске Србије у реализацији пројеката који обезбеђују стабилност система одбране, као и квалитативне и квантитативне показатеље сарадње Министарства одбране са министарствима Владе, а посебно са Министарством спољних послова, Министарством унутрашњих послова, као и Министарством финансија и привреде.

Помоћник министра за политику одбране захвалио је Френку Боланду на досадашњем ангажовању и подршци у процесу достизања циљева партнерства из надлежности Србије и изразио очекивања да ће реализација договорених облика билатералне сарадње допринети реализацији пројеката у оквиру радних столова Групе, у функцији достизања циљева партнерства. ■

Официр Војске Србије у команди мисије EUNAVFOR Somalia

Мајору Николи Оташевићу 25. фебруара почео је ангажман у мултинационалној операцији Европске уније EUNAVFOR Somalia – Operation ATALANTA. Наредних шест месеци биће на дужности официра за цивилно-војну сарадњу у Оперативној команди мисије у Нортвуду, Велика Британија. Оташевић је први припадник Војске Србије ангажован у команди мисије, где ће му се до краја јуна придружити још два припадника наше војске.

Поводом одласка у мисију мајора Оташевића примио је начелник Генералштаба генерал Љубиша Диковић, а пријему су присуствовали и заменик команданта Здружене оперативне команде генерал-мајор Горан Радовановић и начелник Центра за мировне операције пуковник Миливоје Пајовић. ■

Анализа способности Копнене војске

Анализом способности Копнене војске, којој је присуствовао и начелник Генералштаба генерал Љубиша Диковић, руководио је командант Копнене војске генерал-потпуковник Александар Живковић, који је у уводном излагању нагласио да је циљ анализе да се сагледају и проблеми и значајни позитивни елементи који су утицали на ниво оперативних способности Копнене војске у 2012. години.

Признање за најбољу јединицу Копнене војске, додељено 17. механизованом батаљону Прве бригаде из Бачке Тополе, уручено је команданту те јединице потпуковнику Слађану Арсенићу. ■

Пријем за руску делегацију

Помоћник министра одбране Мирослав Јовановић примио је изасланика одбране пуковника Валерија Волкова и делегацију Министарства одбране Руске Федерације коју је преводио пуковник Апостол Евгениј Дмитријевић, заменик начелника Главне управе за међународну војну сарадњу. Повод је усаглашавање текста Споразума Владе Републике Србије и Владе Руске Федерације о војној сарадњи.

Јовановић је указао на значај извршеног усаглашавања, потврдио решеност српске стране да споразум, који треба да значајно унапреди сарадњу два министарства, буде спреман за потписивање приликом предстојеће посете министра одбране Сергеја Шојгуа у марту ове године.

Пуковник Волков потврдио је да ће потписивање споразума унапредити ниво сарадње са Србијом и похвалио српску страну за показану професионалност током усаглашавања. ■

Посета слушалаца Генералштабног усавршавања Министарству одбране

Првог дана посете слушалаца 56. класе Генералштабног усавршавања Школе националне одбране организационим јединицама Министарства одбране представљени су Сектор за политику одбране, Секретаријат и Сектор за људске ресурсе Министарства одбране.

Помоћник министра за политику одбране Мирослав Јовановић нагласио је значај Генералштабног усавршавања које официре оспособљава за највише и најодговорније дужности у систему одбране Србије.

Помоћник министра говорио је о месту и улози Сектора за политику одбране у систему одбране и представио организацију, намену, задатке, специфичности и резултате Сектора остварене у току 2012. године. Посебно су анализирани планови будућег рада.

Детаљнији увид у надлежности и рад ужих организационих јединица које чине Сектор за политику одбране презентовали су начелници Управе за стратегијско планирање - генерал-мајор др Митар Ковач, Управе за организацију - генерал-мајор Бранко Андрић, Управе за међународну војну сарадњу - бригадни генерал Љубомир Николић и Института за стратегијска истраживања - др Јованка Шарановић. ■

Обележен Дан Универзитета одбране – 24. фебруар

Обједињавање части и ств

Модеран српски официр у себи мора да обједињује војничку част и стваралачку снагу која ће бити основ сталног усавршавања у складу са императивима времена у коме живимо и достигнућима у области наука одбране, поручио је ректор генерал-потпуковник проф. др Миодраг Јевтић на свечаности у Дому гарде

Свечаности поводом Дана Универзитета одбране присуствовали су министарка здравља Славица Ђукић Дејановић, државни секретари Александар Николић и Зоран Ђорђевић и бројни гости.

Обраћајући се окупљенима, ректор Универзитета одбране генерал-потпуковник проф. др Миодраг Јевтић подсетио је да је оснивањем те високошколске војне установе направљен историјски искорак у даљем развоју струке, науке и образовања у Војсци, по највишим светским стандардима.

– За само две године у потпуности је завршена прва, конститутивна фаза, остварена потпуна координација

активности са високошколским јединицама и учињена хармонизација високообразовног процеса са академском заједницом Србије – нагласио је генерал Јевтић, додајући да је у години која је за нама Универзитет одбране посетило 11 високих војних академских делегација из целог света, што је још једно сведочанство да је војно школство поста-

Генерал-потпуковник проф. др Миодраг Јевтић

Промовисани доктори наука

Поводом обележавања Дана Универзитета одбране – 24. фебруара, промовисано је дванаест доктора наука. Ректор генерал-потпуковник проф. др Миодраг Јевтић уручио је докторска звања и дипломе.

Генерал Јевтић истакао је да је улагање времена у учење најбоља инвестиција данас, а стечено знање и образовање најбоље и најважније вредности 21. века.

– Научни рад је научни допринос, а резултати вашег рада ће сигурно доприносити даљем унапређењу система, наших високошколских јединица, и наравно Универзитета одбране. Желим да овај дан памтите, да остане уписан у историју Универзитета одбране као прва свечаност организована на овај начин која ће, надам се, постати традиционална и коју ћемо временом иновирати и допуњавати – рекао је ректор Јевтић честићајући промовисаним докторима наука.

Проректор за научно-истраживачку делатност Универзитета одбране проф. др Мирјана Животић-Вановић представила је нове докторе наука и нагласила да је у претходној години значајно увећан научно-истраживачки потенцијал тог Универзитета.

Докторска звања добили су пуковник Милић Вељовић, потпуковници Славиша Влацић, Бојан Јовичић, Милорад Миливојевић и Бобан Трајковић и војни службеници Зорица Брдарески, Милан Милошевић, Слободан Мандић, Сања Дугоњић, Стеван Јовичић, Биљана Драшковић-Павловић и Небојша Драговић.

аралаштва

ло препознатљив бренд нашег Министарства одбране у земљи и свету. Он је, такође, истакао да Универзитет одбране похађа 1084 полазника, у три научна поља, исто толико нивоа студија и четири степена усавршавања.

– Модеран српски официр у себи мора да обједињује војничку част и стваралачку снагу која ће бити основ сталног усавршавања у складу са императивима времена у коме живимо и достигнућима у области наука одбране – поручио је генерал Јевтић, оцењујући да Универзитет одбране улази у развојну фазу свог постојања, а да је израда Нацрта закона о образовању у систему одбране једна од његових приоритетних активности.

У наставку свечаности, генерал Јевтић је уручио захвалнице представницима академских институција који су у претходном периоду допринели унапређењу рада Универзитета одбране.

Завршни део скупа музиком су оплеменили камерни квартет “Станислав Бинички”, извођења Оливера Њега и Николе Рацкова, као и прикази секција кадета Војне академије.

Универзитет одбране у Београду основан је Одлуком Владе Србије 24. фебруара 2011. године. ■

Б. МИЉИЋ
Снимио Г. СТАНКОВИЋ

Изасланик одбране БИХ у посети Центру за мировне операције

Изасланик одбране Босне и Херцеговине бригадир Ивица Павић посетио је Центар за мировне операције и разговарао са начелником Центра пуковником мр Миливојем Пајовићем и инструкторским тимом из Центра за мировне операције и Центра за обуку за операције подршке миру из Босне и Херцеговине, који реализује Оријентациони курс за штабне офицере и подофицере у мултинационалним операцијама.

Бригадир Павић изразио је жељу и спремност за унапређење билатералних активности, а посебно оних који се односе на обуку припадника оружаних снага обеју држава у центрима за обуку за учешће у мултинационалним операцијама. ■

Сарадња у оквиру Мешовите комисије Србија – САД

27

Државни секретар Зоран Ђорђевић и помоћница министра за материјалне ресурсе Јасминка Тодоров састали су се са члановима америчке делегације из Центра за цивилно-војне односе Морнаричке последипломске школе из Монтереја, коју су чинили професор др Томас Јанг, пуковник Пол Броцен, изасланик одбране САД у Београду и потпуковник Шон Лонг, шеф Канцеларије за одбрамбену сарадњу при Амбасади САД у Београду.

Током разговора, истакнута је потпуна опредељеност Министарства одбране за наставак сарадње и активно ангажовање у оквиру Мешовите комисије Србија – САД за питања реформе система одбране и достизања потребних способности. ■

Реформа система одбране

Седмим састанком Мешовите комисије Србија – САД за питања реформе система одбране руководио је помоћник министра за политику одбране Мирослав Јовановић, председник Мешовите комисије, а присуствовали су представници Министарства одбране и Војске Србије и америчка делегација у којој су били професор др Томас Јанг из Центра за цивилно-војне односе Морнаричке последипломске школе из Монтереја, пуковник Пол Броцен, изасланик одбране САД у Београду и потпуковник Шон Лонг, шеф Канцеларије за одбрамбену сарадњу при Амбасади САД у Београду.

Јовановић је упознао америчку делегацију са резултатима реформе система одбране, са посебним нагласком на ангажовању припадника Војске Србије у мултинационалним операцијама под окриљем Уједињених нација и Европске уније, као и планираним увећањем ангажовања снага у току ове године. На састанку је усаглашен план активности за 2013. годину, које ће Министарство одбране и Војска Србије реализовати у сарадњи са Центром за цивилно-војне односе Морнаричке последипломске школе из Монтереја. ■

Промовисани резервни потпоручници Војске Србије

Розете оданости

На свечаности поводом завршетка школовања слушалаца за резервне официре Војне и Војномедицинске академије, у касарни „Генерал Јован Мишковић“ у Београду, начелник Школе националне одбране пуковник Миле Јелић уручио је признања најбољим резервним потпоручницима. То су Дејан Живковић, 96. класа службе телекомуникација (средња оцена 9,76), Милан Благојевић, 100. класа интендантске службе (9,64) и Слободан Атлија, 99. класа техничке службе Копнене војске (9,54).

Укупан број промовисаних најмлађих резервних официра генерације „Септембар 2012“ је 66, тачније 42 из Војне академије и 24 из Војномедицинске академије.

Пуковник Јелић одао је признање резервним официрима за рад и постигнуте резултате у току школовања.

– Школовање резервних официра од посебног је значаја за систем одбране, а посебно за Војску Србије, с аспекта попуне и припреме земље за одбрану. Свесни смо да су знање и образовање незаменљиве вредности у једној земљи, њеном безбедносном систему одбране, а школовањем ре-

зервних официра увећавамо потенцијал наше државе за суочавање с бројним изазовима данашњице рекао је начелник ШНО и додао да је школовање резервних официра увек изазивало пажњу међу младима који су стекли високо образовање у нашем друштву.

Најбољи у класи резервни потпоручник Дејан Живковић обратио се присутнима и истакао да се поред његовог срца налази розета која означава припадност Војсци Србије.

– Отац ми је увек говорио да је живот борба и знајте да ћемо, без обзира на ситуацију у коју нас живот буде довео, показати своју вредност, и да смо ту розету заслужили. Желим да вас уверим да ћемо увек бити на висини задатка без обзира на опасност и тешкоће. Чуваћемо присебност и бићемо пожртвовани у сваком тренутку. Обећавам да ћемо оправдати ваше поверење и да никада нећемо заборавити дату заклетву и војничку част, јер част је наша имовина рекао је Живковић и захвалио професорима, пријатељима и породицама на подршци. ■

С. АНЂЕЛКОВИЋ
Снимки Д. БАНДА

ПРИПРЕМА ВЕЖБЕ СПЕЦИЈАЛНИХ ЈЕДИНИЦА

У Команди Специјалне бригаде одржана је Иницијална планска конференција вежбе специјалних јединица оружаних снага балканских земаља „Eagle 2013“, која ће бити одржана од 20. до 26. октобра ове године.

Колеге из Атине, Анкаре, Скопља, Сарајева, Софије и Букурешта поздравлио је заменик команданта Специјалне бригаде пуковник Зоран Величковић. ■

ВЕЖБА НА КАРТИ „МОРАВА 2013“

У Команди Друге бригаде у Краљеву завршена је дводневна вежба на карти „Морава 2013“, по теми Припрема и извођење нападне операције, стабилизација и дезангажовање.

Вежбом је руководио начелник штаба пуковник Мухарем Фазлић, а командант вежбе био је помоћник команданта за операције потпуковник Александар Дедић.

По речима пуковника Фазлића, резултат успешно изведене вежбе је подигнут ниво обучености команде за оперативно планирање и доношење одлука за употребу снага у операцијама. ■

ВОЈНОМЕДИЦИНСКИ ТИМ У МАНАСТИРУ ВОЉАВЧА

Команда 98. ваздухопловне бригаде организовала је у манастиру Вољавча код Краљева акцију „Војномедицински тим у манастиру“. Лекар специјалиста ваздухопловне медицине Мирјана Миленковић и медицински техничар Радмила Ђурчић извршила су општи лекарски преглед и стекла увид у здравствено стање сестринства манастира.

Акција је реализована уз одобрење епископа шумадијског и администратора епархије жичке Јована. ■

ПОЧЕТАК

Припадници информатичке службе обележавају 21. фебруар као свој дан, у знак сећања на исти датум из 1963. године, када је формирана 6. Управа ГШ ЈНА, настала као резултат општих потреба за унапређењем војне администрације и административне службе уопште.

Тој Управи био је потчињен и Центар за обраду података (ЦОП), а разрађивала је систем административног пословања, организовала и водила евиденцију и статистику у ЈНА и руководила административном службом.

Касније су рачунарски центри били следбеници тог центра, тако да се 21. фебруар везује за почетак увођења рачунарске технике у војску и разне сегменте пословања.

– Постојање податка и информације, пре или у току борбених дејстава, не гарантује њихову успешну експлоатацију. Податак на правом месту, у право време, у разумљивом облику и контексту представља предуслов за информацију – нагласио је генерал Симиовић.

Он је, такође, указао да је развој нових технологија донео и нове изазове, па се данас воде ратови и у сајбер простору, који не познаје границе и нема временског ограничења. Имајући то у виду, генерал Симиовић је најавио модернизацију информационо-телекомуникационог система наше војске, а његовом унапређењу значајно ће допринети нове генерације официра информатичке службе, чије је школовање, после краће паузе, поново уведено на Војној академији.

Свечаност је била прилика да се поводом празника доделе плакете и захвалнице активним и пензионисаним припадницима службе, који су током година допринели њеном развоју, као и сарадницима из цивилног сектора – Министарству унутрашњих послова, Јавном предузећу ПТТ „Србија“ и Телекому Србија. ■

Б. МИЉИЋ
Снимео Г. СТАНКОВИЋ

Дан информатичке службе
и 50 година њеног постојања

Развој нових технологија

Свечаном академијом обележен је Дан информатичке службе – 21. фебруар и пола века њеног постојања у Министарству одбране и Војсци Србије

Свечаности у Дому гарде у Топчидеру присуствовали су начелник Генералштаба генерал Љубиша Диковић, активни и пензионисани припадници службе, кадети, сарадници и многобројни гости.

Поздрављајући окупљене и честитајући празник и значајни јубилеј припадницима службе, начелник Управе за телекомуникацију и информатику Генералштаба бригадни генерал Предраг Симиовић, који је и председник Савета службе телекомуникација и информатичке службе, осврнуо се на развој службе у нашој војсци, истичући да је она увек била у функцији бољег командовања и вођења.

– Циљ њеног формирања био је да се унапреде административни послови, а административна служба сис-

Бригадни генерал
Предраг Симиовић

темски, организационо – формацијски, кадровски и материјално-технолошки осавремени – истакао је генерал Симиовић, додајући да су основни напори били усмерени на боље прикупљање и унапређивање информација у нашој војсци.

Говорећи о савременом пословању службе, он је истакао да је Управа носилац основне информатичке и телекомуникационе делатности за цео систем одбране, у оквиру које функционишу телекомуникациона, информатичка и функција криптозаштите.

Летачка преобука за авион J-22 „орао“

Остварени сан

После више од деценије, пет ваздухопловаца Војске Србије из 98. ваздухопловне бригаде успешно су завршили земаљски део обуке и обавили прве летове на јуришном авиону, поносу српског ваздухопловства

У тисци су невероватни! Осећам се као мало дете! О овоме сањам откако сам кренуо на Академију – прве су речи мајора Александра Гајића, припадника команде 98. ваздухопловне бригаде, после „ватреног крштења“ на „орлу“, којим је, са четворицом колега, започео летачки део преобуке за авион J-22.

Дан окупан сунцем на аеродрому Лађевци код Краљева донео је петорици

младих људи прилику да остваре свој сан, а бројним новинарским екипама част да овековече тај догађај. Завршене су све припреме на земљи.

Корац преко стајанке. Поглед према небу. Време обећава, кажу неће се покварити...

„Орао“ је нова фаза, тренутак који су прижељкивали, то је највиши ниво у овој јединици, али и једини јуришни авион у Војсци Србије, чује се међу окупљенима.

Пре него што су српски ваздухопловци узлетели, потпуковник Милан Обреновић, командант 241. ловачко-бомбардерске авијацијске ескадриле, представљајући их, истакао је да су прошли селекцију по свим прописаним критеријумима и да су веома мотивисани да успешно прођу преобуку са „супер галеба“ на авион J-22 „орао“.

Они су у техничкој радионици завршили 90 наставних часова, уз 60 часова примењене теорије која је обухватила и обуку на симулатору лета авиона J-22. Тек после тога полагали су испит из редовних и ванред-

Мајор Александар Гајић

них поступака за „орла“, па су сада потпуно спремни да уђу у процес летачке преобуке.

Планирано је да у три фазе у налету проведу око 25 сати, после чега ће, како је истакао потпуковник Дејан Васиљевић, заменик команданта 98. ваздухопловне бригаде, Војска

Пошћуковник Дејан Васиљевић са пилотима

Србије добити још једну генерацију сјајних пилота на „орловима“.

– Имао сам изузетну част да поново будем у авиону са задатком преобуке младих пилота на наш јуришник „орао“. Не могу да не истакнем да сам са младим пилотом с којим сам летео, поделио узбуђење због његовог првог лета. Током избора кандидата циљ је био наћи најбоље међу најбољима, пилоте различитих генерација и летачког искуства, како би са њима што ефикасније прошли преобуку и уврстили их у строј за извршење наменских задатака наше јединице – каже Васиљевић.

Мајор Александар Гајић за први лет на „орлу“ каже да је био класичан, навигацијски, обављен по маршрути.

– Да се упознамо са особинама авиона, да видимо како се понаша при различитим брзинама и оптерећењима. Слагао бих ако бих рекао да није било позитивне треме и узбуђења. Само сам размишљао да ли ће све проћи како треба. Иначе, комплетан лет је био онакав како смо планирали

наставник потпуковник Васиљевић и ја, тако да сам потпуно задовољан. На крају смо одрадили и пар вертикалних маневара, да бисмо видели како се авион понаша и у тим режимима лета – прича Гајић.

Говорећи о фазама летачке обуке које чека пилоте, потпуковник Милан Обреновић каже да основно, фигурно и навигацијско летење почиње овим, првим летом, после чега се прелази на летење у инструменталним условима, а целину ће ваздухопловци заокружити летењем у ноћним условима.

– Ови момци ће тада бити на том нивоу да буду стожер, стуб јединице, спремни да преузму све задатке.

На новинарско питање зашто се дуже од деценије у овој јединици чекало на преобуку, Обреновић каже да је идеја за то било и раније, „јер млађе генерације треба да наследе нас старије“, али су се тек сада за то стекли услови.

– Тек довођењем у исправно стање авиона НЈ 22, летелице са дуплим

Капетан Бранислав Свилар, командир вода у чети за ваздухопловно – техничко одржавање у 241. лб-ае, јединице чији је пожртвовани рад потпуковник Обреновић посебно похвалио, каже да је одржавање ваздухоплова веома сложен и захтеван процес.

– Самим тим изискује доста рада и труда, али ту су техничари различитих специјалности: за авион и мотор, познатији као механичари, техничари за ваздухопловну и радио-опрему као и они за ваздухопловно наоружање. Доста се прича о модернизацији српског ваздухопловства, али наш посао је да одржавамо оно чиме тренутно располажемо. Састав је за то обучен и имамо велико искуство у одржавању овог типа ваздухоплова.

командама, и враћањем старијег састава у тренажу, стекли су се услови за преобуку младих пилота.

Један од јунака дана, тридесет шестогодишњи капетан Игор Ђорђевић, пилот у 241. лбае, каже да му је давна жеља била да полети у „орлу“ и да је пресрећан што му је указано то поверење.

– До сада сам летео на „галебу“, с ког носим најлепше успомене, али „орао“ је мој дечачки сан. Због овог авиона сам и уписао Академију и драго ми је да после пар година имам прилику да пређем на њега. То је авион који хвале старије колеге, захтеван је, има мању толеранцију на грешке од „галеба“, али је сигуран, у шта ја тек намеравам да се уверим – каже Ђорђевић. ■

Владимир ВЈЕШТИЋ
Снимио Горан СТАНКОВИЋ

Потпуковник Лука Јовановић одлази на усавршавање у Француску Ратна школа – ствар престижа

– Ово је свакако добар знак дуготрајног и квалитетног пријатељства наше две земље и побољшање већ добрих билатералних односа које имамо до сада. Трудићемо се да сваке године шаљемо све боље кандидате који ће се вратити квалитетнији, уградити своје знање у наш систем одбране и помоћи колегама да буду део тога – истакао је Николић.

Изасланик одбране Француске и шеф Мисије одбране (сарадња Француске и Србије посредством француске амбасаде), пуковник Фабрис Дида рекао је да је потпуковник Јовановић једанаести полазник француске Ратне школе (Ecole de Guerre) из Србије, чија обука траје 18 месеци.

– То је школа која сваке године окупља 300 полазника, од чега трећина долази из 75 савезничких и пријатељских земаља. Можете бити поносни на полазнике који одлазе на обуку, јер се сви враћају с високим оценама. Надам се да

ће знање које стичу у Француској омогућити јачање наших билатералних односа и боље сарадње – рекао је пуковник Дида.

Обука нивоа Генералштабног усавршавања усмерена је на образовање будућег командног кадра с посебним нагласком на анализе и предвиђања европских и светских прилика, стратегије и вештине ратовања, међуресурске активности, безбедност, менаџмент и економска питања у области одбране. ■

С. АНЂЕЛКОВИЋ
Снимио Д. БАНДА

У резиденцији Француске амбасаде, 8. фебруара уприличен је пријем поводом одласка потпуковника Луке Јовановића на обуку у Ратну школу у Паризу. Свечаности су присуствовали и амбасадор Француске у Београду Франсоа Гзавије Денио и државни секретар Александар Николић.

Државни секретар Николић пожелео је потпуковнику Јовановићу успех у престижној школи и изразио наду да ће Србија, већ следеће године, имати више кандидата који ће отићи у Француску.

ЈАЧАЊЕ КВАЛИТЕТА КАДРА

Потпуковнику Јовановићу одлазак у Париз представља добру прилику да разменом искустава побољшамо квалитет нашег кадра.

– Систему одбране значи да у свом саставу има офицере који се школују у другим државама и могу применити стечена искуства у нашем систему. За мене је то ствар престижа, јер није занемарљива ствар школовати се у установи каква је Ратна школа у Паризу. Очекујем да ћу првенствено стећи знања у струци, затим разменити искуства и стећи нова пријатељства – рекао је потпуковник Јовановић, који је завршио интензивни курс француског језика, а у Париз одлази са женом и дететом. Осим покривених трошкова целокупног школовања, добија и стипендију којом покрива трошкове живота.

Најискуснији ронилац и инструктор роњења у јединици, старији водник прве класе Бобан Ђоковић, бави се роњењем пуних осамнаест година. Сада, поред редовних обавеза, своје богато ронилачко искуство несебично преноси млађим колегама. Током богате ронилачке каријере Бобан се ангажовао на различитим захтевним и често опасним задацима – од подводних минирања, испитивања ронилачке опреме и наоружања, вожње ронилице (подводног скутера) до спасавања људских живота и трагања за пострадалима.

– За 2.000 сати проведених под водом најтеже ми је било проналажење и вађење тела седамнаестогодишњег утопљеника из Дунава код Бачког Градишта.

Због знања и искуства старији водник прве класе Ђоковић међу колегама ужива изузетно поверење, па током сваког зарањања којим он руководи колеге осећају да су „у сигурним рукама“.

Зарањање у ледару

Зими, при ниским температурама воде, осим што се рони да би се сачували људски животи и материјална добра те извршили борбени задаци, зарања се и ради обуке, јер екстремни услови захтевају беспрекорно обучене и искусне рониоце способне за брзо размишљање и реаговање у критичним и стресним ситуацијама

Током обуке и кондицирања у роњењу у зимским условима, температура воде у зимској луци новосадске касарне „Александар Берић“ није прелазила пет целзијусових степени.

Како би одржали врхунску обученост у обављању сложених и захтевних ронилачких задатака, током редовног процеса обуке рониоци 93. ронилачке чете Речне флотиле Војске Србије показали су да располажу професионалним знањима и искуствима која подразумевају звање најмање треће категорије војног рониоца, што се и очекује од ронилаца који су на овим захтевним дужностима провели најмање шест година.

Обуком је руководио мајор Митар Миловић, командир чете, који каже да највећу опасност приликом скока у хладну воду представља наступање потхлађивања тела.

– Тако се у води температуре до плус 10 степени просечно преживљава један до два часа, али уколико је температура воде 0 степени, за 30 минута наступа смрт. Иако су снабдевени савременом ронилачком опремом, мокрим и сувим ронилачким оделима која не дозвољавају директан контакт

воде с телом, као и класичним „Full Face“ маскама с могућношћу одржавања подводне радио-комуникације, свако задржавање дуже од тридесет минута у веома хладној води, хладнијој од плус десет степени, чак и за обучене рониоце није препоручљиво – истиче мајор Миловић.

Роњење у зимским условима, осим за рониоце, захтевно је и за тим подршке, а негативно утиче и на ронилачку опрему, па је добра организација неопходна за квалитетно и сигурно роњење. Зато се и овог пута ништа није препуштало случају. О сигурности искусних ронилаца старијег водника прве класе Јована Мартиновића и десетара Небојше Митровића бринули су старији водник Бобан Ђоковић, руководилац роњења, и мајор Драган Милосављевић, лекар специјалиста опште праксе са завршеним курсом из хипербаричке медицине. ■

Будимир М. ПОПАДИЋ

Конференција пензионисаних и резервних официра Југоисточне Европе

Допринос миру и безбедности

Представници удружења ветерана из региона, као круну активности у прошлој години, потписали су у Београду протокол о разумевању и сарадњи

Дводневни скуп ратних ветерана, представника организација генерала и адмирала и резервних старешина из Бугарске, Македоније, Црне Горе, Републике Српске и Србије, одржан крајем јануара у Београду, посвећен је борби за мир и безбедност у свету. Радам тог својеврсног форума, коме је у име Министарства одбране присуствовао пуковник Слађан Ристић, начелник Управе за традиције, стандард и ветеране, председавао је секретар Међународног консултативног комитета организације резервних и пензионисаних официра, каријерни дипломата Анатолиј Кумахов, а у име домаћина госте је поздравио генерал-

потпуковник у пензији Љубиша Стојимировић, председник Скупштине Клуба генерала и адмирала Србије.

– Као војници, доживели смо и преживели многе ратове, али наша будућа мисија за мир, а против ратова, биће највећи и најтежи изазов у нашим војничким каријерама и животима. Још увек смо под војничком заклетвом, а она подразумева и наше доживотно жртвовање за мир. У име колега изражавамо задовољство због тога што лидери наших држава и народа, председници, премијери и министри, у билатералним и мултилатералним сусретима и разговорима подржавају мисију мира. Наш Међународни консултативни комитет биће у тим настојањима њи-

хов поуздани савезник – рекао је генерал у пензији Стојимировић.

Делегације су предводили пензионисани генерал Стојан Топалов, председник Централног савета Савеза официра и подофицира у пензији и резерви Бугарске, генерал у пензији Илија Николовски, председник Савеза ветерана и резервиста одбране и безбедности Македоније, Пантелија Ђургуз, представник Савеза бораца и Удружења резервних старешина Републике Српске, пуковник у пензији Радивоје Здравковић, члан Председништва Удружења војних пензионера Црне Горе, генерал у пензији Љубомир Драгањац, председник Удружења војних пензионера Србије и генерал у пензији Љубиша Стојимировић, председник Скупштине Клуба генерала и адмирала Србије.

Представници удружења ветерана, као круну радних активности, потписали су протокол о разумевању и сарадњи, у коме се, поред осталог, наглашава да су учесници скупа једи-

МЕЂУНАРОДНИ КОНСУЛТАТИВНИ КОМИТЕТ

Основни задаци Међународног консултативног комитета су развој хуманитарних веза између резервних и пензионисаних официра различитих земаља, брига о ветеранима оружаних снага, сарадња у областима војне културе и општељудских вредности, пажња према младим нараштајима, формирању морала и васпитању у духу здравог начина живота, бављења спортом, као и продубљивање сарадње ветеранских организација с организацијама младих.

ствени у ставу да ће активности које буду предузимали, билатерално или мултилатерално, доприносити напретку њихових земаља и народа и очувању мира.

Међународни консултативни комитет организације резервних официра Европе, Азије, Африке и Америке, формиран 2011. године као Међународни консултативни савет организације резервних и пензионисаних официра (МКК), својеврстан је форум за размену искустава, сарадње и пријатељства у интересу мира и безбедности у свету. Сарађује са државним структурама, али има самостални статус. ■

З. ПЕШИЋ

„Хрватска олуја – документи“

Настојећи да документује узроке и последице сталних сукоба Срба и Хрвата на простору Балкана, аутор је у проширеном издању „Хрватске олује“ дао детаљан опис догађаја који је, 1995. године, уздрмао свет опсегом злочина над српским народом

У Атријуму Дома Војске Србије представљена је књига Станка Нишића „Хрватска олуја – документи“, о којој су говорили Слободан Јарчевић, академик Руске академије наука у Петрограду, рецензент Саво Штрбац и генерали у пензији проф. др Ђорђе Станић и Петар Шкрбић.

Настојећи да документује узроке и последице сталних сукоба Срба и Хрвата на простору Балкана, аутор је у проширеном издању „Хрватске олује“ дао детаљан опис догађаја који је, 1995. године, уздрмао свет опсегом злочина над српским народом.

– Књига има два дела, први је посвећен историјском погледу на злочине над Србима на подручју данашње Хрватске, односно у Војној крајини, Аустроугарској, Краљевини СХС и Југославији, а други самој „Олуји“ – истакао је др Ђорђе Станић, наглашавајући да злочини над Србима у тим крајевима никада нису сасвим престали.

О егзодусу Крајишника из Хрватске, а затим и из Босне и Херцеговине, одакле су, опет гоњени ратним вихором, спас нашли у Србији, говорио је генерал Петар Шкрбић, и сам учесник тих ратних догађања.

– „Олуја“ је била војна, идеолошка и пропагандна акција хрватских власти, осмишљена и реализована уз помоћ снага НАТО-а и муслиманске војске у Босни и Херцеговини, ради протеривања и уништавања српског живља не само у Хрватској него и из многих градова у Републици Српској, односно Босни и Херцеговини – рекао је генерал Шкрбић, док је Слободан Јарчевић, академик Руске академије наука у Петрограду и бивши министар спољних послова у Републици Српској Крајини, говорио о католичанству и Ватикану као стожеру око кога су се традиционално окупљали извршиоци антисрпских погрома различитих боја.

О књизи „Хрватска олуја – документи“, пре аутора, говорио је и Саво Штрбац из „Веритаса“, који је истакао напоре који су уложени у истраживање злочина почињених у тој војној операцији.

Акција „Олуја“ почела је 4. августа 1995. офанзивом хрватске војске и полиције на подручја Баније, Лике, Кордуна и северне Далмације, односно на Републику Српску Крајину. Дан касније хрватска војска је ушла у готово

напуштен Книн и истакла хрватску заставу. У операцији изведеној под патронатом америчких пензионисаних генерала учествовало је 138.500 припадника хрватске војске, МУП-а и Хрватског вијећа одбране, којима се супротставило око 31.000 српских територијалаца.

После бројних злочина хрватске војске, почињених током „Олује“, готово целокупно српско становништво напустило је та подручја. Колоне избеглица на тракторима и другим пољопривредним возилима нашле су уточиште најпре на територији под контролом босанских Срба у западној и северној Босни, а затим и у Србији.

Иако прецизних података о жртвама етничког чишћења у Хрватској нема, по неким изворима, у тој акцији хрватске војске нестало је 1.805 особа, док Хрватски хелсиншки одбор за људска права тврди да је погинуло укупно 677 цивила. С друге стране, Документационо-информативни центар „Веритас“ у евиденцији има имена 1.960 погинулих и несталих Срба, од којих 1.205 цивила, а међу њима 522 жене и 12 деце.

Једно је сигурно, у „Олуји“, коју су планирале, организовале и реализовале хрватске власти и њене оружане снаге, почињени су злочини геноцида, с циљем да се онемогући и обесмисли повратак српског становништва у крајеве које су Срби одувек насељавали, чиме је готово остварен вековни план хрватских националиста и шовиниста, по коме трећина Срба у Хрватској треба да се покатоличи, трећина протера, а трећина уништи. Хрватска је данас једна од ретких етнички готово чистих држава на Балкану.

Станко Нишић, аутор студије „Хрватска олуја – документи“, рођен је 1938. године у Славићкој код Бање Луке. Завршио је Војну академију у Београду, Вишу Војнотехничку академију у Москви и Школу националне одбране у Београду. У Скопљу је ванредно студирао на Филозофском факултету, а у Риједи магистрирао из области систематике образовања. У Београду је бранио докторску дисертацију из система војног образовања. Радни век провео је у ЈНА, бавећи се углавном наставним и истраживачким радом. ■

Д. ГЛИШИЋ
Снимио Ј. МАМУЛА

Народна библиотека Србије

Баштина народа

У години јубилеја Народне библиотеке Србије, много је разлога за славе – прво државно одликовање, учешће у значајним европским и светским пројектима, 240 уметничких програма, 300.000 реалних посетилаца и око три милиона виртуелних...

Улога Народне библиотеке Србије је прикупљање, чување, обрада и коришћење библиотечког фонда и деловање као културни центар за промовисање наше културне баштине на стручни, научни и уметнички начин.

– Драго ми је да је Народна библиотека Србије коначно, после 180 година постојања, добила прво државно одликовање од своје земље – каже на почетку разговора Дејан Ристић, в.д. управника Народне библиотеке Србије.

– Ни Кнежевина Србија, ни Краљевина Србија, ни Република Србија до сада нису одале признање националној библиотеци у виду државног одликовања. Библиотека је добила велики број награда и признања од различитих институција, али никада од своје државе. Овде искључујем Југославију, јер је председник Тито библиотеку одликовао седамдесетих година – каже Ристић.

Пројекат „Еуропеана“

Народна библиотека Србије од 2011. до 2014. године учествује у најзначајнијем европском пројекту посвећеном Првом светском рату. Наиме, у Европској библиотеци постоји пројекат под називом „Еуропеана“. То је веб портал на ком је приказана грађа из различитих институција широм Европе – разних библиотека, музеја, архива и галерија, која на једном месту треба да представи најдрагоценије у европској културној баштини из различитих периода, култура и регија. У оквиру тога постоји читав низ пројеката од којих је „Еуропеана колекција 1914-1918“ један од најзначајнијих.

– Када говоримо о наступајућој стогодишњици Првог светског рата, онда је то свакако најзначајнији европски пројекат који се реализује на старом континенту. Шта он подразумева – дигитализацију грађе о Првом светском рату, настале између 1914. и 1918. године, као и њено презентовање на посебном веб порталу. Пројекат ће бити крунисан поставкама пет репрезентативних изложби о Првом

Дејан Ристић

светском рату, крајем пролећа и почетком лета следеће године, и те изложбе ће бити организоване у Берлину, Бриселу, Паризу, Лондону и Београду. Иницијално је предложено да изложбе буду презентоване у прва четири града, а на на наше инсистирање и Београд је стављен на мапу тих европских престоница. Сматрали смо да је изостанак Београда из програма изложби недопустив, јер је Србија била прва жртва тог рата тј. прва земља која је нападнута. У пројекту учествује дванаест институција из девет земаља. Ми представљамо Србију, а Народна библиотека је једина институција која долази из земље нечланице Европске уније – објашњава управник Ристић.

Колекција културне баштине

– Народна библиотека Србије основана је 28. фебруара 1832. у Београду. Самим тим је најстарија и најзначајнија установа културе, највећа национална библиотека у Југоисточној Европи, тј. највећа колекција покретне културне баштине у том делу старог континента. Наше збирке, којих има више стотина, броје око шест милиона библиотечких

Страдања

У бомбардовању 1941. године уништен је цео фонд Библиотеке, и све оно што је сакупљано више од века уништено је у само неколико сати. На срећу, сачувани су штампани каталози Библиотеке и познато је шта се 6. априла налазило у њој. Све оно што је штампано у више примерака набављено је, али, нажалост, трајно су нестале личне библиотеке Вука Караџића, Ђуре Даничића и других наших великана. И поред свега тога, у данашњем фонду Народне библиотеке Србије скоро да се не примећују та два трагична момента, јер су грађа и фондови реконструисани у оној мери у којој је то било могуће.

јединица. Најстарија јединица је из 11. века, а најмлађа је она која је управо стигла у Народну библиотеку, што значи да обухватамо миленијум националне и опште историје и културе, и то је нешто што заиста може да служи на понос нашој земљи и свакоме од нас. То кажем јер Народна библиотека Србије прикупља све оно што је објављено, штампано или руком писано, на територији Републике Србије, и све оно што је настајало у иностранству а односи се на нашу земљу, културу, уметност, науку, историју и наше истакнуте појединце - објашњава управник.

Поред класичне књижне грађе коју Народна библиотека Србије поседује, у њој се чувају и највеће збирке музикалија, постера, фотографија, плаката, графика и картографског материјала. Довољно је поменути да картографска збирка, најбогатија у овом делу Европе, броји више од 35.000 листова карата и атласа старости око пола миленијума. Наравно, посебну драгоценост Народне библиотеке Србије чини њена збирка средњовековних рукописа, којих има 337 у

целини и више стотина фрагмената махом ћирилских рукописа.

– Ова институција старија је од своје државе уколико рачунамо да је Србија међународно призната 1878. године, и да од тада постоји формално-правно као самостална

независна држава. Народна библиотека Србије основана је пола века пре осамостаљивања своје земље, а то говори о свести наших предака који су, након успеха остварених у Првом и Другом српском устанку, одлучили да граде државу кроз успостављање институција. У свакој уређеној држави национална библиотека јесте један од симбола државе због значаја, функције, вредности и богатства колекција које се у њој чувају. Уколико знамо да је дужина наших полица дужа од 85 километара, да се депои Народне библиотеке Србије простиру на 16.000 квадратних метара и да су то највећи депои у овом делу Европе, да се ту налази грађа из целог света и различитих епоха на десетинама језика, то је огроман ресурс. Иначе, треба поменути да је зграда Народне библиотеке значајно страдала у Првом светском рату, а потпуно у Другом, када је плански гађана током немачког бомбардовања Београда 6. априла 1941 – подсећа Ристић.

Велики рат

За дан Народне библиотеке Србије – 28. фебруар, који је од ове године и национални Дан књиге, промовисан је посебан веб портал посвећен Првом светском рату www.velikirat.nb.rs, на ком ће бити излагана грађа за „Европеана колекцију 1914-1918“, као и историјски текстови, фотографије, разгледнице, постери и рукописи. То је само један од показатеља квалитета и вредности културне баштине која се чува у националној библиотеци.

Важни пројекти

Један од међународних пројеката Народне библиотеке Србије под покровитељством је УНЕСКО–а. То је пројекат у сарадњи с Институтом за молекуларну биологију и генетички инжењеринг и с Биолошким факултетом Универзитета у Београду. Након тог пројекта библиотека ће постати регионални едукативни центар у области биохемијске анализе и заштите средњовековних рукописа.

Такође, библиотека има циљ да направи дигиталну библиотеку Србије и збир националних дигиталних библиотека, као један велики веб портал који би обухватио читав Балкан.

Поред тога, прошле године потписан је Протокол о сарадњи са Српском православном црквом, а исти циљ о сарадњи постоји и с осталим верским заједницама.

Библиотека организује и велики број међународних научних скупова, стручних конференција, предавања, радионице, концерте, изложбе, као и израду сувенира.

Дечја библиотека

Активност Народне библиотеке Србије разнородна је и динамична, а програми су намењени различитим узрастима. Прошле године започет је програм „Дечја народна библиотека Србије“, када је више хиљада дечака и девојчица прошло кроз библиотеку у бесплатним програмима. Два програма изазвала су огромну пажњу – један је „Како је Свети Сава учио да чита и пише“ а други „Доктори за болесне књиге“ у оквиру ког су деца радила на заштити библиотечке грађе.

Отворена ризница

– Библиотека представља централну институцију система установа културе у нашој земљи, има огромну симболичку вредност и значај за културу, историју, уметност, науку и просвету. То је институција чије ресурсе треба користити у много већој мери него што се то ради сада.

Важно је да свест о значају, функцији и корисности Народне библиотеке Србије дође до свих грађана наше земље. Треба поменути да је током 2012. године библиотека угостила више од 300.000 реалних корисника и око три милиона виртуелних посетилаца. Ниједна установа културе у земљи, односно ниједна институција у Србији, не може се похвалити таквом посетом. Имали смо више од 240 програ-

ма из културе, просвете, науке и уметности, и навикли смо Београђане и српску јавност да редовно долазе у библиотеку, да користе наше фондове и уживају у занимљивим садржајима које нудимо, а најважнији податак је да је улаз у Народну библиотеку Србије бесплатан – додаје Ристић.

Међународна сарадња

Библиотека има изузетно богату међународну сарадњу са 230 институција у свету, и тај број се константно повећава. Прошле године интензивирала је регионалну сарадњу имајући у виду чињеницу да је највећа и најзначајнија национална библиотека у региону, и да је важно као такву позиционирати је и представљати.

– Прошле године смо, током Међународног сајма књига, први пут организовали Конференцију директора националних библиотека Југоисточне Европе, и одређени смо за координатора програма. То говори о великом признању и свести наших колега о значају Народне библиотеке Србије. Сарадња је интензивна и свакодневна и подразумева размену публикација, стручњака и учешће у различитим билатералним, односно међународним пројектима. Верујем да признања која добијамо, и свест јавности о значају Народне библиотеке Србије, јесте логична последица вишедеценијског континуираног рада генерација њених стручњака. ■

Сања АНЂЕЛКОВИЋ
Снимко Горан СТАНКОВИЋ

Монографија „Бисери Србије“

Илустрована монографија „Бисери Србије“, аутора др Стевана М. Станковића објављена је на српском, енглеском, руском и немачком језику, а добила је мноштво признања, међу којима је престижна „Вукова награда“.

На промоцији у Дому Војске Србије о књизи су говорили Мирослав Тасић, државни секретар у Министарству културе и информисања, Зоран Гуговић, директор „Православне речи“, Љубивоје Ршумовић, председник Културно-просветне заједнице Србије, Јована Бранков, научни сарадник Географског института „Јован Цвијић“ САНУ и аутор.

У монографији су постављени темељи националне стратегије културе Србије, која има три основна задатка – културни препород, морално уздизање српског народа и повратак сопственог идентитета. Аутор је на једном месту сакупио историјске, културне и духовне вредности Србије, што представља својеврсно путовање српском традицијом. ■

Концерт Првог београдског певачког друштва

Поводом 15. фебруара – Дана државности, у Дому Војске одржан је концерт Првог београдског певачког друштва. На репертоару су биле композиције Јосифа Маринковића, Даворина Јенка, Миодрага Говедарице, Стевана Стојановића Мокрањца, Војислава Илића, Корнелија Станковића и других аутора. Хор је кроз наступ водила Светлана Вилић, диригент и уметнички руководилац.

У програму је учествовао и глумац Љубивоје Тадић, који је казивао одломке из представе „Тесла или прилагођавање анђела“ Стевана Пешића. ■

Мемоари једног Јована

Окњизи „Мемоари једног Јована“, аутора Јована Радовановића, пуковника у пензији и некадашњег новинара „Народне армије“, у Атријуму Дома Војске у Београду говорили су др Мирољуб Васић, историчар и научни саветник, књижевник др Миодраг Игњатовић, новинар, ветеран и књижевник Борко Гвозденовић и Иван Матовић, публициста и уредник листа „Борац“.

Дело је награђено другом наградом на публицистичком конкурс у Фондације „Драгојло Дудић“ за 2012. годину.

Новинари Борко Гвозденовић и Иван Матовић истакли су симболику наслова књиге, наглашавајући да је реч о мемоарима не једног, већ јединственог Јована, који је својим делом обухватио све важније догађаје у Југославији – од настанка до њеног разбијања. Радовановић у својим мемоарима бележи ратове у БиХ и Хрватској, НАТО бомбардовање Србије, а у завршном делу књиге описује догађаје у Србији 2012. године, изборе и записе о бројним људима и својим наследницима. ■

Књига о тероризму и криминалу

Књига о тероризму и организованом криминалу „Доминантни облици организованог и транснационалног криминала“, аутора др Надежде Гудељ и др Небојше Теофиловића, представља пионирски подухват да се ови друштвени феномени прикажу на свеобухватан и систематизован начин.

– Организовани криминал је појава стара колико и политика, јер су та два феномена директно повезана. У савременим међународним односима организовани и транснационални криминалитет, уз тероризам и корупцију, представљају доминантне претње безбедности, а стручњаци као што су аутори ове књиге својим делима доприносе да се ти феномени разјасне – истакао је проф. др Драган Симеуновић, на промоцији књиге у Дому Војске Србије у Београду. ■

Официрски бал у Врању

Наставак ЛЕПЕ ТРАДИЦИЈЕ

У прелепој великој сали Дома Војске у Врању, најлепшој градској кући, одржан је официрски бал на коме су официри и подофицири Четврте бригаде и њихове супруге и девојке показали да је ова манифестација украс не само јединице Војске Србије, већ и града Врања

Поред припадника Четврте бригаде, предвођених командантом бригадним генералом Зораном Лубуром, на балу су били и заменик команданта Копнене војске генерал – мајор Милосав Симовић, председник Скупштине града Врања Дејан Тричковић, представник Управе за односе с јавношћу Министарства одбране потпуковник Михаило Зоговић, виђенији људи из Пчињског округа и пријатељи Четврте бригаде Копнене војске.

Госте је на почетку бала поздравио бригадни генерал Зоран Лубура и том приликом подсетио да се официрски балови одржавају већ пет година и да су постали лепа традиција.

Генерал мајор Милосав Симовић поздравио је наступ Уметничког ансамбла Министарства одбране „Станислав Бинички“, а за наступ плесне групе „Тамо далеко“ рекао да враћа у времена када су официрска част, достојанство и пажња према дамама биле одлике официра српске војске.

– Желимо да наше генерације одрже традицију официрских балова, а наредне да наставе и не дозволе да официрски бал оде у заборав – рекао је генерал Симовић.

На балу су официри и подофицири са својим супругама и девојкама одиграли „Коло књаза Михаила“, „Српкињу“, „Дорћолку“, „Коло краља Александра и краљице Драге“, „Српски валцер“ и кола уз врањске народне песме, попут познате нумере „Шано душо, Шано мори“.

Официрски бал у Врању прелази у традицију и организује се сваке године. Први пут су припадници Четврте бригаде организовали официрски бал пре четири године у жељи да подсети себе, колеге и грађане Врања на светле традиције официра врањског Првог пешадијског пука књаза Милоша Великог и њихове официрске балове. Ове године официрски бал се уклопио у обележавање Дана Бригаде, Дана града и Дана државности. ■

З. МИЛАДИНОВИЋ

Снимила Душка СТЕФАНОВИЋ

ВЕРСКИ ПРАЗНИЦИ

1–15. март

Православни

2. март – Свети великомученик
Теодор Тирон9. март – Прво и друго обретање
главе Светог Јована
Крститеља – ЗадушницеСВЕТИ ВЕЛИКОМУЧЕНИК
ТЕОДОР ТИРОН

Тирон значи војник, регрут. Своју војну службу у строју мармариторског пука, у граду Амасији, Теодор Тирон започео је истовремено са свирепим прогоном хришћана под озлоглашеним царевима Максимијаном и Максимином. Младић који је тек постао војник није крио огорчење због страха нанетих хришћанима.

По цену да буде жестоко кажњен, оштро се противио бруталним поступцима царевих јуришника, па је доспео пред немилосрдног судију који је наредио да га утамниче, а ћелију запечате. На тај начин тео је да га умори глађу како би скончао у тешким мукама. Међутим, у пустој тамници јавио му се сам Христос речима: „Не бој се Теодоре, ја сам с тобом, не узимај више земаљске хране и пића, јер ћеш бити у другом животу, вечном и непролазном са мном на небесима”.

Мошти Светог Теодора налазе се у фрушкогорском манастиру Ново Хопово. ■

ХРИШЋАНСКИ ПОСТ

Ускршњи или Велики пост најважнији је за православне вернике. То је време духовног припремања за хришћански празник – Васкрсење Господа Исуса Христа. Трајање Великог поста од 40 дана потврђено је на Првом васељенском сабору 325. године, а његова дужина није случајно избрана. Наиме, Мојсије је после 40 дана поста на Синају примио десет Божијих заповести, а Господ Исус Христ је после 40 дана поста започео проповед и спасење човечанства.

Циљ поста јесте очишћење тела, јачање воље, уздизање душе изнад тела, а више од свега прослављање Бога и поштовање његових светих. Прави пост има две стране: телесну и духовну и састоји се у уздржању од мрсне хране, рђавих мисли, жеља и дела, умножавању молитава, доброчинства и вршењу свих еванђелских врлина. Стога, Свети Василије Велики опомиње: „Корист од поста не ограничавај само на уздржавање од јела, зато што је истински пост удаљавање од злих дела”. ■

Војвода Степа Степановић

НЕЗАУСТАВЉИВИ
КОМАНДАНТ

Тек што је завршио Артиљеријску школу, за исказану храброст и ефикасно командовање у рату против Турака одликован је Таковским крстом с мачевима, чиме је на самом почетку војне и ратничке каријере показао све одлике успешног и талентованог команданта, какав ће и бити годинама касније

Рођен у Кумодражу код Београда 12. марта 1856, након завршеног шестог разреда гимназије, 1874. године, уписао је Артиљеријску школу у Београду. У српско-турским ратовима (1876–1878) за показану храброст и успешно командовање одликован је Таковским крстом с мачевима. У српско-бугарском рату 1885. године командовао је четом. У генералштабну струку преведен је 1889. године, у чин капетана. Био је професор војне историје на Војној академији и помоћник начелника Главног генералштаба. У чин генерала унапређен је 1907. године и постављен за команданта Шумадијске дивизије.

Министар војни Степа Степановић био је два пута, најпре 1908. године, а затим и 1911–1912. године. У међувремену био је и командант Дринске, па Моравске дивизије. У балканским ратовима командовао је Другом армијом у борбама против Турака код Страцина и на Црном врху. После Кумановске битке, српска влада одлучила је 25. октобра да као помоћ Бугарској упути Степину Другу армију, па је након

ослобођења Једрена почасни комбиновани одред, предвођен генералом Степановићем, 29. марта 1913. продефиловао његовом главном улицом.

На почетку Првог светског рата заступао је одсутног начелника

Штаба Врховне команде Радомира Путника. Командовао је Другом армијом у Церској бици, у бици на Дрини, Колубарској бици. Пресудан утицај на исход Церске битке имала је његова одлука да се у ноћи 15/16. августа заузме најдоминантнији вис Цера – Косанин град. За заслуге у

Церској бици генерал Степа Степановић добио је звање војводе.

Друга армија Степе Степановића на Солунском фронту 1918. године нападала је на главном правцу и од 15. до 17. септембра, у садејству с Првом армијом, пробила непријатељски утврђени фронт, избила на бугарску границу и значајно допринела капитулацији Бугарске. На челу Друге армије Степа Степановић остао је све до 1919. године. Умро је у Чачку, 29. априла 1929. године. ■

Припремио Миљан МИЛКИЋ

На светском првенству у дизању тегова

Сребро
за Четврту бригаду

Припадник Четврте бригаде Војске Србије разводник Страхиња Марковић освојио је сребрну медаљу на светском првенству у дизању тегова у Бардејову, у Словачкој, у сениорској конкуренцији у категорији до 82,5 килограма.

Из три покушаја у чучњу подигао је 215 килограма, с груди 132,5 килограма, док је у дизању са земље подигао 235 килограма. Укупно је подигао 582,5 килограма, што је било довољно да се пласира на друго место и нађе на победничком постољу уз најбољег – Словенца и трећепласираног – Аустралијанца.

Радост због оствареног успеха поделио је са колегама из извиђачке чете у Врању.

Према речима претпостављених и другара, Страхиња је одличан извиђач и одговорно обавља све задатке у јединици. Како каже, захваљујући ко-

легама, који су сакупили добровољни прилог, отишао је на такмичење у Словачку, и није их разочарао.

Двадесетшестогодишњи Лесковчанин дизањем тегова, у три дисциплине – powerlifting, почео је да се бави пре седам година, одмах по завршетку средње школе. У Клубу спорта и снаге, у родном граду, најпре је рекреативно тренирао. Данас иза себе има десетак медаља с државних првенстава.

Пласман који је остварио на међународном такмичењу у Словачкој, у конкуренцији међу 550 такмичара, резултат је свакодневног вежбања и у Клубу и у јединици, нарочито приликом војничке обуке у посебним условима. ■

З. МИЛАДИНОВИЋ

МАРИАНА ЧЕГАР
ЛУКИЋ НАЈБОЉИ
СПОРТИСТА
АПАТИНА

Након избора за најбољег спортисту Војске Србије у 2012. години, професионални војник спортског вода Војне академије Мариана Чегар Лукић награђена је још једном престижном наградом из области спорта.

Одлуком управног одбора Спортског савеза Апатина, Мариана је проглашена за најбољег спортисту Апатина у 2012. години. ■

СВЕБОР НА
СРЕТЕЊЕ

На Сретење, 15. фебруара, испред Храма Светог Саве у Београду одржано је такмичење у традиционалним српским вештинама борења – „Свебор челичење за Сретење“. На надметању су учествовали такмичари из неколико дружина Свебор савеза Србије.

У борби „јахача“ најуспешнији је био тренер Свебор савеза подофицир Војске Србије Никола Цветковић, у надвлачењу клипка Драган Јарић, у борби „петлова“ браћа Горан и Зоран Јевтић, а у борби на брвну Миливој Резнић. Победник у свеопштем борењу био је Драган Јарић.

Слично надметање одржано је и у Краљеву.

Свебор обједињује старе српске витешке и народне вештине борења. ■

Б. Ј.

Разводница Тереза Вукадиновић, шампионка кик и класичног бокса

Златна рукавица

Током седамнаестогодишње каријере, на домаћим и међународним спортским такмичењима, професионални војник, стрелац у искрцном делу БВП М-80, имала је више од 40 борилачких мечева

Већ с осам година у родној Руми почела је да тренира кик и класичан бокс. Вредно и упорно. Иако, сматрају многи, борилачки спортови, прилично груби, нису примерени женама, Тереза Вукадиновић је све демантовала. Како каже, данас је то мишљење мањег броја припадника „јачег“ пола.

Вишеструка је државна и покрајинска шампионка у женском кик и класичном боксу и државна репрезентативка у класичном боксу. Два пута заредом освајала је прва места на међународним турнирима у Мађарској 2004. и 2005. године, а у дресу репрезентације, на изузетно захтевном међународном турниру у Немачкој 2004. године, освојила је бронзу.

Првенство државе у LOW KICK боксу, дисциплини која обједињује ударце ручне и ножне технике, освојила је 2011. године. Четири пута у кик-боксу и једном у класичном боксу Терезу су прогласили за најбољег техничара. О успесима сведоче пехари.

У Кикинди јој је 2004. године додељена „Златна рукавица“ у женском боксу, па је, за сада, једина жена у Србији која је освојила то највеће боксерско признање. Општина Рума прогласила је 2005. године Терезу Вукадиновић за најбољу спортисткињу међу јуниоркама.

– За врхунске резултате потребни су дисциплина, упорност и, наравно, рад – каже кратко припадница Војске Србије.

Тереза је завршила Средњу саобраћајну школу и неко време радила као кондуктер у аутобусу. Међутим, маштала је о војничкој униформи... Када је сазнала за конкурс за жене професионалне војнике у нашој војсци није се двоумила. Конкурисала је, завршила обуку у Центру за обуку и од 2010. године је на дужности у механизованом батаљону Прве бригаде.

Хвале је претпостављени. И колеге војници, одреда. Донедавно нису ни знали за спортске резултате скромне Румљанке, па су их њене медаље и освојени пехари заиста изненадили.

Професионална војнициња је и мајка двогодишње Вање, а супруг, иначе редовни спаринг партнер, колега јој је с посла – разводник Ненад Вукадиновић, снајпериста у истој јединици. До радног места у сремскомитровачкој касарни „Бошко Палковљевић Пинки“ Тереза свакодневно путује двадесетак километара.

Поред војничких обавеза, заједно са супругом тренира и чланове румског кик-бокс клуба „PV-09“ и припрема се за овогодишње покрајинско и државно првенство. И машта да једног дана буде у спортској јединици Војне академије. Верујемо да ће се њена војничка и спортска дисциплинованост, те упорност, исплатити. ■

Б. М. ПОПАДИЋ

Војна установа „Тара“ на 35. Међународном сајму туризма

Војна установа „Тара“ и ове године представила је своју понуду на Међународном сајму туризма, који је одржан у Београду од 21. до 24. фебруара.

Квалитет је оно што пре свега одликује понуду у комплексима на планини Тари и у Врњачкој Бањи – у хотелима „Оморика“, „Бели бор“ и „Бреза“.

Оне који се одлуче за Тару, ради одмора или због спортске рекреације, очекују теретана, сауна, базен, трим стаза од 1.900 метара, фудбалски терени, четири тениска – два са шљаком и два са тврдом подлогом, као и мноштво занимљивих пратећих садржаја.

За пролеће је посебно повољна понуда у области пословног туризма, јер су хотели на Тари и у Врњачкој Бањи познати по условима за конгресе, семинаре и школе у природи. Комплетирана је и понуда за лето ове године.

Излети су посебан сегмент, па су гости у могућности да у пратњи водича посете Мокру Гору, Вишеград, обићу Национални парк „Тара“, а у слободно време уживају у свакодневним активностима у хотелу.

У све објекте уложено је много током претходне године. Реновиран је спрат у хотелу „Оморика“, извршене су неопходне поправке у „Белом бору“, а „Бреза“ је новом категоризацијом, по поштреним критеријумима, успела да оправда своје три звездице и на тај начин постане једини хотел те категорије у Врњачкој бањи.

На основу свега овога, порука са овогодишњег Сајма туризма у Београду, барем када је реч о представницима ВУ „Тара“, гласи – спремни смо! ■

Н. ДРАЖОВИЋ

Изрека пресуде Окружног суда у Београду

У складу са пресудом Вишег суда у Београду 2 П4 бр. 389/10 од 19. 05. 2011. године, Медија центар „Одбрана“, као правни следбеник Новинског центра „Одбрана“, објављује изреку пресуде Окружног суда у Београду П. бр. 46/07 од 26. 01. 2009. године, која гласи:

ОБАВЕЗУЈУ СЕ тужени Тихомир Илијић из Требиња, са боравиштем у Београду, ул. Булевар Краља Александра бр. 518 и Република Србија – Министарство одбране – Новински центар „Одбрана“ из Београда, ул. Немањина бр. 22-26, да тужиоцу Остоји Горданићу из Београда, ул. Јурија Гагарина бр. 169/43 – на име накнаде нематеријалне штете због повреде ауторског права неозначављеним имена тужиоца као аутора портрета који су објављени на страницама бр. 18, 20, 24, 28, 38, 42, 68, 76, 78, 80, 82, 84, 86, 88, 90, 92, 94, 96, 104 и 170, књиге „Почеци модерне српске државе“, плате износ од 500.000,00 динара са законском затезном каматом на тај износ почев од 26.01.2009. године, као дана пресуђења, па до исплате, као и да му накнаде трошкове парничног поступка у износу од 146.000,00 динара, све у року од 15 дана од дана пријема ове пресуде, под претњом принудног извршења.

ОДБИЈА СЕ тужбени захтев тужиоца преко досуђеног износа накнаде нематеријалне штете од 500.000,00 динара, до траженог износа накнаде од 2.000.000,00 динара, са законском затезном каматом на износ од 1.500.000,00 динара, почев од 14.09.2004. године, па до исплате, као и за камату на износ од 500.000,00 динара за период од 14.09.2004. године, па до 26.01.2009. године, као и за накнаду трошкова парничног поступка преко досуђеног износа од 146.000,00 динара до траженог износа од 890.000,00 динара, као неоснован.

ОДБИЈА СЕ предлог тужиоца за одређивање привремене мере, да се од тужених Тихомира Илијића и НИЦ „Војска“ одузму сви примерци књиге „Почеци модерне српске државе“ који се нађу у стовариштима и продавницама друготуженог НИЦ „Војска“ (сада НИЦ „Одбрана“, ул. Катанићева бр. 15 у Београду), књижари у Београду у улици Васе Чарапића бр. 22-24, књижари у Подгорици у Дому Војске СЦГ, књижари у Нишу, ул. Вождова бр. 22 и на другим местима у року одмах по пријему привремене мере, те да се туженима Тихомиру Илијићу из Београда и НИЦ „Одбрана“ забрани стављање у промет и даља продаја књиге „Почеци модерне српске државе“, као неоснован.

Извињавамо се наследницима аутора Остоје Горданића – Балканског због повреде ауторског права неозначављеним имена аутора као аутора портрета који су објављени у књизи „Почеци модерне српске државе“. ■

УНИВЕРЗИТЕТ ОДБРАНЕ У БЕОГРАДУ ВОЈНА АКАДЕМИЈА

расписује јавни

КОНКУРС

ЗА ИЗБОР/РЕИЗБОР У ЗВАЊЕ НАСТАВНИКА

I Избор у звање наставника:

Једног наставника за ужу научну област Стратегија, у звање ванредног професора.

Једног наставника за ужу научну област Менаџмент, у звање редовног професора.

Једног наставника за ужу научну област Економска теорија и политика, у звање доцента.

Једног наставника за ужу научну област Економија, у звање доцента.

Једног наставника за ужу научну област Финансије и рачуноводство, у звање доцента.

Једног наставника за ужу научну област Финансије у звање доцента.

Једног наставника за ужу научну област Економија одбране, у звање ванредног професора.

Једног наставника за ужу научну област Економија одбране, у звање доцента.

Једног наставника за ужу научну област Менаџмент, у звање ванредног професора.

Једног наставника за ужу научну област Систем логистике, у звање ванредног професора.

Једног наставника за ужу научну област Систем логистике, у звање доцента.

II Реизбор у звање наставника

Једног наставника за ужу научну област Безбедност и заштита, у звање доцента.

Једног наставника за ужу научну област Безбедност и заштита, у звање доцента.

Једног наставника за ужу научну област Водни саобраћај у звање ванредног професора.

Једног наставника за ужу научну област Политички систем, у звање ванредног професора.

Два наставника за ужу научну област Систем логистике, у звање доцента.

Једног наставника за ужу научну област Општа логистика, у звање доцента.

Једног наставника за ужу научну област Физичко васпитање, у звање доцента.

ОПШТИ УСЛОВИ КОНКУРСА

Да кандидат поседује научни степен доктора наука из уже научне области за коју се бира;

Да кандидат није правоснажно осуђиван за кривично дело против полне слободе, фалсификовања јавне исправе коју издаје високошколска установа или примања мита у обављању послова у високошколској установи;

Да је кандидат професионално војно лице – за избор на р.б. 1, 3, 4, 5, 6, 7, 9, 10, и 11. и реизбор на р.б. 2. и 5.

да је кандидат војни службеник – за избор на р.б. 2. и реизбор на р.б. 1. и 7.

ПОСЕБНИ УСЛОВИ КОНКУРСА

За избор/реизбор у звање доцента:

Најмање трогодишње педагошко искуство у звању асистента и да није оцењен од стране кадета односно студената

оценом лошијом од оцене „добар“ више од два пута у протеклом трогодишњем периоду.

Уколико кандидат нема трогодишње педагошко искуство у звању асистента, потребно је да има: просечну оцену са студија најмање 8 и позитивну оцену са приступног предавања.

Најмање један рад ранга М23, М24 или М51.

Најмање два излагања на научним скуповима (М31, М33, М61, М63).

Остварене активности у најмање два елемента из Табеле елемената доприноса наставника академској и широј заједници (Табела 1. као прилог Критеријумима за стицање звања наставника на Универзитету одбране у Београду – „Службени војни лист“, број 7/12) – осим ако се први пут бира у звање.

За избор/реизбор у звање ванредног професора:

Да кандидат после избора у звање доцента није оцењен од стране кадета односно студената оценом нижом од оцене „добар“ више од два пута у протеклом петогодишњем периоду.

Најмање пет радова ранга М23, М24 или М51, од којих се три могу заменити монографијом, од тога најмање три рада од последњег избора.

Оригинално стручно остварење (пројекат, студија, патент, оригинални метод) односно руковођење или учешће у научним пројектима.

Објављен уџбеник, монографија, практикум или збирка задатака из области за коју се бира или мултимедијани садржаји са рецензијом намењени кадетима односно студентима.

Најмање пет радова саопштених на међународним или домаћим научним скуповима (М31, М33, М61, М63), од којих најмање три од последњег избора.

Менторство најмање у два завршна рада.

Остварене активности у најмање три елемента из Табеле елемената доприноса наставника академској и широј заједници (Табела 1. као прилог Критеријумима за стицање звања наставника на Универзитету одбране у Београду – „Службени војни лист“, број 7/12)

За избор у звање редовног професора:

Да после избора у звање ванредног професора није оцењен од стране кадета односно студената оценом нижом од оцене „добар“ више од два пута у протеклом петогодишњем периоду.

Најмање десет радова ранга М23, М24 или М51 од којих се до три могу заменити монографијом, од тога најмање три рада од последњег избора.

Најмање пет радова саопштених на међународним или домаћим научним скуповима (М31, М33, М61, М63) у звању ванредног професора.

Оригинално стручно остварење или учешће у међународним и домаћим научним пројектима.

Објављен уџбеник или монографија или оригинално стручно остварење из области за коју се бира или мултимедијални садржаји са рецензијом намењени кадетима/студентима.

Менторство у најмање једном докторском раду и менторство у најмање пет завршних радова, од тога најмање два од последњег избора.

Остварене активности у најмање пет елемената из Табеле елемената доприноса наставника академској и широј заједници (Табела 1. као прилог Критеријумима за стицање звања наставника на Универзитету одбране у Београду – „Службени војни лист“, број 7/12).

Остале напомене:

Реизбор у звања доцента и ванредног професора вршиће се у складу са тачком 12. Критеријумима за стицање звања наставника на Универзитету одбране у Београду – „Службени војни лист“, број 7/12.

ДОКУМЕНТАЦИЈА КОЈА СЕ ПОДНОСИ УЗ ПРИЈАВУ НА КОНКУРС

Уз пријаву на конкурс кандидати треба да приложе:

– биографске податке и доказе о испуњености услова конкурса (систематизоване према главама II, III, IV, V и VI у Обрасцу – Извештај комисије о пријављеним кандидатима за избор у звање наставника, који преузети са интернет адресе www.uo.mod.gov.rs или у секретаријату Војне академије);

– библиографију објављених научних и стручних радова са копијама примерака научних радова и других публикација;

– сагласност претпостављене команде за ангажовање у наставном процесу на Војној академији (само за кандидате ван Војне академије односно Универзитета одбране у Београду);

– уверење надлежног органа МУП-а о непостојању правоснажне пресуде за кривично дело против полне слободе, фалсификовања јавне исправе коју издаје Универзитет или високошколска јединица или примања мита у обављању послова високошколске установе.

НАЧИН КОНКУРИСАЊА

Пријаве на конкурс за избор у звање наставника подносе се на адресу Генерала Павла Јуришића Штурма 33, Београд, са назнаком „Конкурс за избор у звања наставника“. У пријави обавезно навести адресу и телефон, ужу научну област на коју се пријава односи и бројчану ознаку уже научне области која је наведена у тексту конкурса.

Непотпуне и неблаговремено поднете пријаве неће бити разматране.

Конкурсна документација се неће враћати кандидату.

Конкурс је отворен 15 дана рачунајући од првог наредног дана од дана објављивања.

УНИВЕРЗИТЕТ ОДБРАНЕ У БЕОГРАДУ ВОЈНА АКАДЕМИЈА

р а с п и с у ј е

КОНКУРС

ЗА ИЗБОР/РЕИЗБОР У ЗВАЊЕ НАСТАВНИКА

I Избор у звање наставника:

Једног наставника за ужу научну област Математика, у звање доцента.

Једног наставника за ужу научну област Физика, у звање доцента.

Једног наставника за ужу научну област Заштита од НХБ оружја у звање ванредног професора.

Једног наставника за ужу научну област НХБ оружје, у звање доцента.

II Реизбор у звање наставника

Једног наставника за ужу научну област Географија, у звање ванредног професора.

Једног наставника за ужу научну област Географија, у звање доцента.

Једног наставника за ужу научну област Саобраћај, у звање доцента.

Два наставника за ужу научну област Саобраћај, у звање доцента.

Једног наставника за ужу научну област Транспорт у логистици, у звање доцента.

Једног наставника за ужу научну област Специјална возила и системи, у звање доцента.

Једног наставника за ужу научну област НХБ оружје, у звање ванредног професора.

Једног наставника за ужу научну област Заштита од НХБ оружја, у звање доцента.

Једног наставника за ужу научну област Рачунарски информациони системи, у звање доцента.

Једног наставника за ужу научну област Ваздухопловно машинство, у звање доцента.

Једног наставника за ужу научну област Ваздухопловна медицина, у звање доцента.

Једног наставника за ужу научну област Теорија кола и система, у звање доцента.

ОПШТИ УСЛОВИ КОНКУРСА

Да кандидат поседује научни степен доктора наука из уже научне области за коју се бира;

Да кандидат није правоснажно осуђиван за кривично дело против полне слободе, фалсификовања јавне исправе коју издаје високошколска установа или примања мита у обављању послова у високошколској установи.

Да је кандидат професионално војно лице – за избор на р.б. 3 и 4. и реизбор на р.б. 2, 4, 7, 9, 10. и 11.

да је кандидат војни службеник – за избор на р.б. 2.

ПОСЕБНИ УСЛОВИ КОНКУРСА

За избор/реизбор у звање доцента:

Најмање трогодишње педагошко искуство у звању асистента и да није оцењен од стране кадета односно студената оценом лошијом од оцене „добар“ више од два пута у протеклом трогодишњем периоду.

Уколико кандидат нема трогодишње педагошко искуство у звању асистента потребно је да има: просечну оцену са студија најмање 8 и позитивну оцену са приступног предавања.

Најмање један рад ранга М21, М22 или М23 и најмање један рад ранга М51, М52 или М53.

Најмање два излагања на научним скуповима (М31, М33, М61, М63).

Остварене активности у најмање два елемента из Табеле елемената доприноса наставника академској и широј заједници (Табела 1. као прилог Критеријумима за стицање звања наставника на Универзитету одбране у Београду – „Службени војни лист“, број 7/12) – осим ако се први пут бира у звање.

За избор/реизбор у звање ванредног професора:

Да кандидат после избора у звање доцента није оцењен од стране кадета односно студената оценом нижом од оцене „добар“ више од два пута у протеклом петогодишњем периоду.

Најмање четири рада са SCI листе ранга М21, М22 или М23, од којих се један може заменити остварењем категорије М80 или М90 или радом ранга М51 или М52, од тога најмање два рада односно остварења од последњег избора.

Оригинално стручно остварење (пројекат, студија, патент, оригинални метод) односно руковођење или учешће у научним пројектима.

Објављен уџбеник, монографија, практикум или збирка задатака из области за коју се бира или мултимедијални садржаји са рецензијом намењени кадетима односно студентима.

Најмање пет радова саопштених на међународним или домаћим научним скуповима (М31, М33, М61, М63), од којих најмање два од последњег избора.

Менторство најмање у два завршна рада.

Остварене активности у најмање три елемента из Табеле елемената доприноса наставника академској и широј заједници (Табела 1. као прилог Критеријумима за стицање звања наставника на Универзитету одбране у Београду – „Службени војни лист“, број 7/12).

Остале напомене:

Реизбор у звања доцента и ванредног професора вршиће се у складу са тачком 12. Критеријумима за стицање звања наставника на Универзитету одбране у Београду – „Службени војни лист“, број 7/12.

ДОКУМЕНТАЦИЈА КОЈА СЕ ПОДНОСИ УЗ ПРИЈАВУ НА КОНКУРС

Уз пријаву на конкурс кандидати треба да приложе:

– биографске податке и доказе о испуњености услова конкурса (систематизоване према главама II, III, IV, V и VI у Обрасцу – Извештај комисије о пријављеним кандидатима за избор у звање наставника, који преузети са интернет адресе www.uo.mod.gov.rs или у секретаријату Војне академије);

– библиографију објављених научних и стручних радова са копијама примерака научних радова и других публикација;

- сагласност претпостављене команде за ангажовање у наставном процесу на Војној академији (само за кандидате ван Војне академије односно Универзитета одбране у Београду);
- уверење надлежног органа МУП о непостојању правоснажне пресуде за кривично дело против полне слободе, фалсификовања јавне исправе коју издаје Универзитет или високошколска јединица или примања мита у обављању послова високошколске установе.

НАЧИН КОНКУРИСАЊА

Пријаве на конкурс за избор у звање наставника подносе се на адресу Генерала Павла Јуришића Штурма 33, Београд, са назнаком „конкурс за избор у звања наставника“. У пријави обавезно навести адресу и телефон, ужу научну област на коју се пријава односи и бројчану ознаку уже научне области која је наведена у тексту конкурса.

Непотпуне и неблаговремено поднете пријаве неће бити разматране.

Конкурсна документација се неће враћати кандидату.

Конкурс је отворен 15 дана рачунајући од првог наредног дана од дана објављивања.

МИНИСТАРСТВО ОДБРАНЕ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ
СЕКТОР ЗА ЉУДСКЕ РЕСУРСЕ
УПРАВА ЗА КАДРОВЕ

расписује

КОНКУРС

за попуну радних места
у Техничком ремонтном заводу НХ
„Ђурђе Димитријевић Ђура“
Управе за одбрамбене технологије
Сектора за материјалне ресурсе
Министарства одбране Републике
Србије, пријемом лица из грађанства у
радни однос на одређено време

место рада Крагујевац

- седам (7) механичара за муницију и МЕС, КВ, 62105
- један (1) механичар за моторна возила, ВКВ, ЕС 62102
- један (1) руковац компресорске станице, КВ, ЕС 62102
- један (1) руковац складишне механизације, КВ, ЕС 62706

ОПШТИ УСЛОВИ КОНКУРСА:

- да су кандидати држављани Републике Србије,
- да се против њих не води кривични поступак због кривичног дела за које се гони по службеној дужности, односно да нису осуђивани за таква дела казном затвора у трајању дужем од шест месеци,
- да су здравствено способни за рад у Министарству одбране и Војсци Србије,
- да им раније, није престајао радни однос у државном органу, због теже повреде дужности из радног односа.

ПОСЕБНИ УСЛОВИ КОНКУРСА:

- За радно место под ред. бр. 1 кандидати треба да имају:
  - завршену школу IV степена стручне спреме - машинске или хемијске струке.

За радно место под ред. бр. 2 кандидати треба да имају:

- завршену школу V степена стручне спреме образовног профила - аутомеханичар специјалиста или звање ВКВ аутомеханичар,

– радно искуство на пословима у струци.

За радно место под ред. бр. 3 кандидати треба да имају:

– завршену школу III или IV степена стручне спреме образовног профила - аутомеханичар или звање КВ аутомеханичар,

– радно искуство на пословима у струци.

За радно место под ред. бр. 4 кандидати треба да имају:

– завршену одговарајућу школу III или IV степена у звању - КВ возач моторног возила,

– радно искуство на пословима у струци.

Предност ће имати кандидати који су одслужили војни рок под оружјем.

НАЧИН КОНКУРИСАЊА:

Кандидати који испуњавају опште и посебне услове конкурса, достављају следеће документе:

– пријава са биографијом или CV са наводима о досадашњем радном искуству;

– уверење о држављанству;

– извод из матичне књиге рођених;

– оверену фотокопију дипломе о завршеној школи;

– уверење надлежног суда да се против кандидата не води кривични поступак;

– уверење надлежног органа МУП-а да кандидат није кривично осуђиван;

– доказ да је кандидат одслужио војни рок са оружјем.

ИЗБОРНИ ПОСТУПАК

Изборни поступак ће се спровести само међу кандидатима који испуњавају све услове конкурса за пријем на радно место на које су конкурисали. Са свим кандидатима међу којима се спроводи изборни поступак конкурсна комисија ће обавити разговор и извршиће њихово рангирање према дефинисаним критеријумима.

Позив за разговор и сва писана обавештења достављају се на адресу коју кандидат наведе у пријави на јавни конкурс.

Одлуку о избору кандидата донеће надлежни старешина и са садржајем исте биће обавештени сви кандидати који учествују у изборном поступку.

Сви докази, о испуњености услова за пријем достављају се као оригинали или оверене фотокопије. Уверења која се прилажу уз молбу, ако нису трајног карактера, не могу бити старија од 6 (шест) месеци.

Кандидати који уђу у ужи избор, пре пријема у радни однос, доставиће лекарско уверење о здравственој способности.

Пре пријема у радни однос са кандидатима који уђу у ужи избор биће извршена психолошка селекција и уз њихову личну сагласност безбедносна провера. Кандидати који не задовоље процену психолошких капацитета не учествују у поступку избора кандидата.

Молбе са траженим прилозима могу се поднети непосредно предајом у деловодство Техничког ремонтног завода Крагујевац или поштом препоручено на адресу:

**ТЕХНИЧКИ РЕМОНТНИ ЗАВОД
34000 КРАГУЈЕВАЦ
са назнаком „за конкурс“**

Лице за контакт: Панић Боривоје, начелник Одељења за оперативнo-штабне и кадровске послове, тел. 034 335-095 или војни 16-108.

Рок за подношење пријава је 15 (петнаест) дана од дана објављивања.

Неблаговремене, неразумљиве и некомплетне пријаве неће бити разматране.

МИНИСТАРСТВО ОДБРАНЕ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

Генералштаб Војске Србије

Управа за људске ресурсе

расписује

ИНТЕРНИ КОНКУРС

За попуњу упражњених формацијских места подофицира, пријемом на одређено време у:

- 25. батаљон војне полиције, место службовања Београд
  - војни полицајац, 1 извршилац
  - Специјалну бригаду, место службовања Панчево
    - диверзант, 2 извршиоца
    - заменик командира - противтерориста, 1 извршилац
  - Специјалну бригаду, место службовања Ниш
    - диверзант-падобранац, 4 извршиоца
    - противтерориста, 1 извршилац
  - Мешовиту артиљеријску бригаду, место службовања Ниш
    - командир, 1 извршилац
    - рачунач, 1 извршилац
- 5. батаљон Војне полиције, место службовања Београд
  - саобраћајца, 1 извршилац
- 250. ракетну бригаду за ПВД, место службовања Нови Сад
  - оператор, 2 извршилаца
  - послужилац уједно техничар, 1 извршилац
- 250. ракетну бригаду за ПВД, место службовања Крагујевац
  - оператор, 2 извршиоца
  - послужилац - техничар, 1 извршилац

б) За попуњу упражњених формацијских места подофицира, пријемом на неодређено време у:

- Бригаду везе, место службовања Београд
  - руковалац, 2 извршиоца
- 25. батаљон војне полиције, место службовања Београд
  - војни полицајац, 2 извршилаца
- 41. пешадијски батаљон, место службовања Бујановац
  - командир одељења стрељачко, 1 извршилац
- Специјалну бригаду, место службовања Ниш
  - диверзант-падобранац, 3 извршиоца
  - снајпериста-падобранац, 1 извршилац
- Мешовиту артиљеријску бригаду, место службовања Ниш
  - рачунач, 1 извршилац
- Речну флотилу, место службовања Београд
  - моториста, 1 извршилац
- 3. батаљон Војне полиције, место службовања Врање
  - војни полицајац, 4 извршиоца
  - војни полицајац-возач, 1 извршилац
- 5. батаљон Војне полиције, место службовања Београд
  - војни полицајац-возач, 3 извршиоца
  - војни полицајац, 5 извршиоца
- 250. ракетну бригаду за ПВД, место службовања Зуце
  - оператор система уједно возач, 2 извршиоца
  - оператор уједно возач, 1 извршилац
- 250. ракетну бригаду за ПВД, место службовања Јаковао
  - оператор система уједно возач, 1 извршилац
- 250. ракетну бригаду за ПВД, место службовања Ниш
  - оператор, 7 извршиоца
- 250. ракетну бригаду за ПВД, место службовања Крагујевац
  - оператор, 3 извршиоца
  - послужилац - техничар, 1 извршилац
- 126. бригаду ВОЈИН, место службовања Београд
  - радио-телепринтериста, 1 извршилац

- телефониста линијаш, 1 извршилац
- командир одељење војне полиције, 1 извршилац

УСЛОВИ КОНКУРСА

На конкурс се могу јавити професионални војници држављани Републике Србије, који испуњавају следеће услове:

а) ОПШТИ УСЛОВИ

- да су здравствено способни за службу у Војсци Србије (што утврђује надлежна војнолекарска комисија);
- да нису осуђивани на казну затвора од најмање шест месеци;
- да је безбедносно проверен и да нема безбедносних сметњи за рад у Војсци Србије;
- да није старији од 35 година ако се прима на одређено време односно 40 година ако се прима на неодређено време;
- да је успешно завршио оспособљавање за дужност за коју се прима (основни курс за подофицире)

б) ПОСЕБНИ УСЛОВИ

- да имају најмање средњу стручну спрему,
- да су у професионалној војној служби у својству професионалног војника најмање 3 године ако се прима на одређено време, односно 6 година ако се прима на неодређено време
- да су током службе повољно оцењиван и да има просек службених оцена у току војне службе најмање "врло добар";
- да имају препоруку старешине на положају команданта батаљона, њему равном или вишем положају;
- за возаче могу конкурисати лица која имају „Ц” категорију, да испуњавају посебне услове (психо-физичке и безбедносне захтеве) за рад у Гарди, Специјалној бригади и војној полицији, за лица која конкуришу за радна места у тим јединицама.

НАЧИН КОНКУРИСАЊА

Кандидат, који испуњава услове, доставља попуњен образац молбе за пријем у Војску Србије у својству подофицира Управи за људске ресурсе (Ј-1) Генералштаба Војске Србије, редовним путем преко непосредно претпостављеног старешине. Уз образац молбе прилаже се:

- кратка биографија;
  - извод из матичне књиге рођених;
  - уверење о држављанству (не старије од шест месеци);
  - уверење из општинског суда да се против кандидата не води кривични поступак и да није осуђиван и кажњаван (не старије од шест месеци);
  - копија дипломе о стеченом образовању (оверену у суду или општини);
  - копија возачке дозволе (оверена у суду или општини), за лица која конкуришу на формацијско место возача,
  - уверење о завршеном оспособљавању на основном курсу за подофицире,
  - потврда надлежног старешине о времену проведеном у служби у својству професионалног војника и просек службених оцена у току службе,
  - налаз, оцена и мишљење о здравственој способности.
- Јединице редовним путем достављају молбе кандидата Управи за људске ресурсе (Ј-1) са резултатима безбедносне провере најкасније 30 дана од дана затварања конкурса.
- Лица примљена у професионалну војну службу остварују сва права и обавезе у складу са Законом о Војсци Србије.
- Конкурс је отворен 15 дана од дана објављивања у магазину „Одбрана”.

Некомплетна и непотпуна документа неће се узимати у разматрање, а кандидатима која не буду изабрани документа се неће враћати.

Информације су доступне на сајту Војске Србије www.vs.rs.

N SPORT n fashion

Za zaposlene u Ministarstvu odbrane i Vojsci Srbije
prodaja putem administrativne zabrane

**NA 5 MESEČNIH RATA
bez kamate**

PUMA, ADIDAS, NIKE, SERGIO PACCHINI, RUSSEL ATHLETIC,
NORTHLAND, LACOSTA, COLMAR, SKECHERS, GRISPORT,
TOMMY HILFIGER, NO EXCESS, STAFF, GUSS, PARIS HILTON,
BALDININI, VERSACE JEANS, LORENZI, UGG ...

Prodavnice:

Beograd, Novi Sad, Niš, Užice, Čačak, Kragujevac,
Kruševac, Kraljevo, Sombor, Subotica, Sremska Mitrovica,
Novi Pazar, Leskovac, Gornji Milanovac, Zrenjanin
Zaječar, Smederevo, Vršac, Bačka Palanka,
Šabac i Jagodina

Obrazac Administrativne zabrane možete podići u
svakoj našoj prodavnici ili preuzeti sa sajta: www.n-sport.net

МЕДИЈА ЦЕНТАР ОДБРАНА

Медија Центар „Одбрана“

Браће Југовића 19, 11000 Београд
Тел: 011/3241-258, Факс: 011/3241-363

Маркетинг: 011/3201-728
marketing@odbrana.mod.gov.rs

Претплата: 011/3201-995
pretplata@odbrana.mod.gov.rs

Продаја: 011/3201-009
komercijala@odbrana.mod.gov.rs

www.odbrana.mod.gov.rs / medijacentar@mod.gov.rs

YDS

PENTAGON

EKONOM DOO
GRAMŠIJEVA 9
NOVI BEOGRAD
TEL: 011/2695-144 ; 011/4113-034
E-MAIL: ekonomdoo@gmail.com
WWW.MILITARYSHOP.RS

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
МИНИСТАРСТВО ОДБРАНЕ

ВОЈСКА СРБИЈЕ

НАША ДЕЦА

Пријава кандидата
за концерт „Наша деца“

Уметнички ансамбл Министарства одбране „Станислав Бинички“ у априлу ове године организује концерт под називом „Наша деца“, на коме деца професионалних и пензионисаних припадника Министарства одбране и Војске Србије певају, играју и свирају, уз ансамбл и познате певаче.

Старосна граница за пријаву кандидата је 20 година.

Пријаве за аудицију могу се поднети до 15. марта 2013. године до 15 часова. Пријаве се шаљу преко претпостављене команде, редовном поштом на адресу: Уметнички ансамбл „Станислав Бинички“, Браће Југовића 19, 11000 Београд, или факсом на број 011/ 3000-266.

Пријава треба да садржи следеће податке: име и презиме кандидата и годину рођења, име и презиме пратиоца кандидата и матични број, адресу становања, контакт телефон (мобилни и фиксни), назив и жанр инструменталне композиције, песме или игре.

Аудиција ће бити одржана 18. и 19. марта 2013. у Дому Војске Србије, Београд, Браће Југовића 19, III спрат, од 10 до 14 часова, о чему ће кандидати бити накнадно обавештени.

Све додатне информације у вези са концертом „Наша деца“ могу се добити у Уметничком ансамблу „Станислав Бинички“ на број телефона 011/ 3000-16.

ВОЈНА ТОПОГРАФИЈА

М. Реџођић

Уџбеник је резултат повезаности и теоријске анализе, сложене методологије и геодетске базе. Садржај је заснован на чињеницама и војној струци, а са геодетског и топографског становишта на науци. Уџбеник је богат документован сликама, графичким и табеларним приказима и оригиналним картографским материјалом.

Броширано / ф. 17×24, 348 стр. / шифра: 111274
цена: 648,00 / са попустом: 453,60

НАРУЧБЕНИЦА

МЦ „ОДБРАНА“, Браће Југовића 19, 11000 Београд
Тел. 011/3201-995, 3241-009, телефакс: 011/3241-363
Жиро-рачун: 840-312849-56
e-mail: komercijala@odbrana.mod.gov.rs

Наручујем _____ примерака књиге „Војна топографија“ по цени од 453,60 динара, у укупној вредности од _____ динара.

Купац
ЈМБГ
Адреса становања, улица и број:
Место
Телефон
Потпис наручиоца

Издања се плаћају унапред. Уз наручбеницу поштом долази доказ о улази целокупној износу, након чега испоручујемо књиге. Купљена издања биће достављена путем Поште експреса, на шериш купца.

МЕДИЈА ЦЕНТАР
ОДБРАНА

НОВО

ОДБРАНА

ОРАО – ПОГЛЕД ИЗ ЈУГОСЛОВЕНСКОГ УГЛА

А. Рагић

На веома занимљив начин у овој књизи приказани су настанак чувеног ваздухоплова, као и његов живот у бурним догађајима од његовог настанка до данас. Као производ домаће памети и индустрије, са потпуно освојеним ремонтом, а полазећи од стања истрошености временских и експлоатационих ресурса и борбених могућности, авион „орáo” је и данас актуелан и перспективан за даљу употребу у авијацијским јединицама Војске Србије.

Броширано / ф. 21×29, 334 стр. / шифра: 111267
цена: 2.700,00 / **са попустом: 1.890,00**

НАРУЦБЕНИЦА

МЦ „ОДБРАНА”, Браће Југовића 19, 11000 Београд
Тел. 011/3201-995, 3241-009, телефакс: 011/3241-363
Жиро-рачун: 840-312849-56
e-mail: komercijala@odbrana.mod.gov.rs

Наручујем _____ примерака књиге „Орао – поглед из југословенског угла” по цени од **1.890,00** динара, у укупној вредности од _____ динара.

Купац	_____
ЈМБГ	_____
Адреса становања, улица и број:	_____
Место	_____
Телефон	_____
Потпис наручиоца	_____

Издања се илаћају унапред. Уз наруцбеницу послаћи доказ о улаћи целокујној износа, након чега исиоручујемо књиге. Куљена издања биће достављена пушем Пост експреса, на шереш кујца.

ВИШЕНАМЕНСКИ БОРБЕНИ АВИОНИ

С. Влацић

Карактер ваздушне моћи, као и перцепција фактора који је чине, променили су се појавом нове категорије авиона која се данас назива вишенаменски борбени авиони. Суштина је њихова способност за успешно извођење ловачких, бомбардерских, јуришних и извиђачких задатака, а у овој књизи представљени су великим бројем слика у боји, табела, шема и графикана.

Тврди повез / ф. 23×29, 264 стр. / шифра: 111269
цена: 2.160,00 / **са попустом: 1.512,00**

НАРУЦБЕНИЦА

МЦ „ОДБРАНА”, Браће Југовића 19, 11000 Београд
Тел. 011/3201-995, 3241-009, телефакс: 011/3241-363
Жиро-рачун: 840-312849-56
e-mail: komercijala@odbrana.mod.gov.rs

Наручујем _____ примерака књиге „Вишенаменски борбени авиони” по цени од **1.512,00** динара, у укупној вредности од _____ динара.

Купац	_____
ЈМБГ	_____
Адреса становања, улица и број:	_____
Место	_____
Телефон	_____
Потпис наручиоца	_____

Издања се илаћају унапред. Уз наруцбеницу послаћи доказ о улаћи целокујној износа, након чега исиоручујемо књиге. Куљена издања биће достављена пушем Пост експреса, на шереш кујца.

UN

ОДБРАНА

Специјални прилог 87

Србија и Партнерство за мир

ЦИЉЕВИ ПАРТНЕРСТВА

Опредељење и циљеве учешћа у Програму Партнерство за мир Србија је изнела у Презентационом документу, који је представљен у седишту НАТО 5. септембра 2007. године. У документу се потврђује приврженост општим демократским вредностима и темељним принципима међународног права и изражава опредељење да доприносимо изградњи унапређењу регионалне и глобалне безбедности, пре свега у оквиру Организације Уједињених нација, као и других међународних и европских организација и регионалних структура.

СРБИЈА И ПАРТНЕРСТВО

Пише
капетан
Душан Мрдак

Србија је приступила Партнерству за мир на НАТО самиту у Риги 29. новембра 2006. године. Сарадња је регулисана Оквирним документом који је потписан 14. децембра 2006, када је Србија и званично приступила овој програмској иницијативи НАТО-а из 1994. године.

Опредељење и циљеве учешћа у Програму Партнерство за мир (ПЗМ) Србија је изнела у Презентационом документу, који је представљен у седишту НАТО-а 5. септембра 2007. године. У документу се потврђује приврженост општим демократским вредностима и темељним принципима међународног права и изражава опредељење да доприносимо изградњи и унапређењу регионалне и глобалне безбедности, пре свега у оквиру Организације Уједињених нација, као и других међународних и европских организација и регионалних структура.

Институционални облици сарадње

Садржаји сарадње Србије са НАТО-ом одвијају се кроз вишедимензионално ангажовање у механизмима ПЗМ, као што су Индивидуални програм партнерства и сарадње (IPSP), Процес планирања и прегледа (PARP)

и Концепт оперативних способности (ОСС), кроз рад Групе Србија – НАТО за реформу одбране, учешће наших представника у комитетима и радним групама НАТО доступним за партнере, учешће на састанцима А5, као и кроз сарадњу Војске Србије са КФОР-ом.

Посебно је приметно ангажовање Србије у скоро свим комитетима и радним групама НАТО отвореним за партнере. До сада су у њиховом раду били ангажовани представници министарства одбране, спољних послова, унутрашњих послова, просвете и науке и пољопривреде, трговине, шумарства и водопривреде.

Интерресорни приступ и покривеност комитета и радних група отворених за државе партнере показатељ је свеобухватне сарадње у ПЗМ. Америчко-јадранска повеља, основана током 2003. године, има за циљ да унапређењем регионалне сарадње олакша процес припрема држава аспираних из региона Западног Балкана за чланство у НАТО. Република Србија учествује у тој регионалној иницијативи као посматрач.

Актуелни партнерски циљеви

Нови пакет, који је усаглашен 2012. године, састоји се од 42 циља партнерства. Пакет садржи 24 општа циља партнерства који се односе на унапређење капацитета у областима: (1) ефикасног деловања у области информисања јавности; (2) изградње способности за евалуацију и сертификацију војних јединица

које су декларисане за операције под вођством НАТО и друге мултинационалне операције; (3) унапређења основних способности за агентурни рад (Basic HUMINT capability); (4) унапређења система преношења војних порука и индивидуалних система комуникације заснованих на сателитској вези (Satelit communication – SATCOM); (5) обуке јединица за стабилизацију и реконструкцију пре распоређивања у зону операција; (6) изградње способности цивилно-војне сарадње (CIMIC), (7) оптимизације управљања ланцем снабдевања; (8) развоја способности за превентивну медицину, праћења и санације епидемиолошког стања у окружењу и (9) увођења концепта „подршка земље домаћина“.

Пакет циљева партнерства садржи 12 циљева партнерства који се односе на Копнену војску, док се шест циљева односи на ваздухопловне снаге.

Носиоци реализације Циљева партнерства су све организационе целине Министарства одбране и Војске Србије, које у процесу њиховог достизања у свом саставу имају формиране сталне радне тимове са одређеним пројектима и задацима.

Динамика достизања циљева

Од усвајања првог пакета Циљева партнерства 2008. године до данас начињен је значајан напредак у њиховој имплементацији. Пре свега, усвојен је Правилник о планирању, програмирању, буџетирању и извршењу у Министар-

Допринос стабилности

Активним партнерством Србија исказује спремност за наставак сарадње са НАТО, његовим чланицама, као и учесницама Програма Партнерство за мир. Развојем сарадње и дијалога, Србија жели да допринесе стабилности и развоју региона Југоисточне Европе. Такође, опредељена је да сва отворена питања решава на принципијелан начин, који је заснован на пуном поштовању норми међународног права.

ЗА МИР

ству одбране и Војсци Србије. Спроведена је обука одговарајућег кадра, израђен је програм обуке и уведен систем вишегодишњег планирања и буџетирања одбране, који укључује и модел трошкова и планирања за развој дугорочних способности одбране.

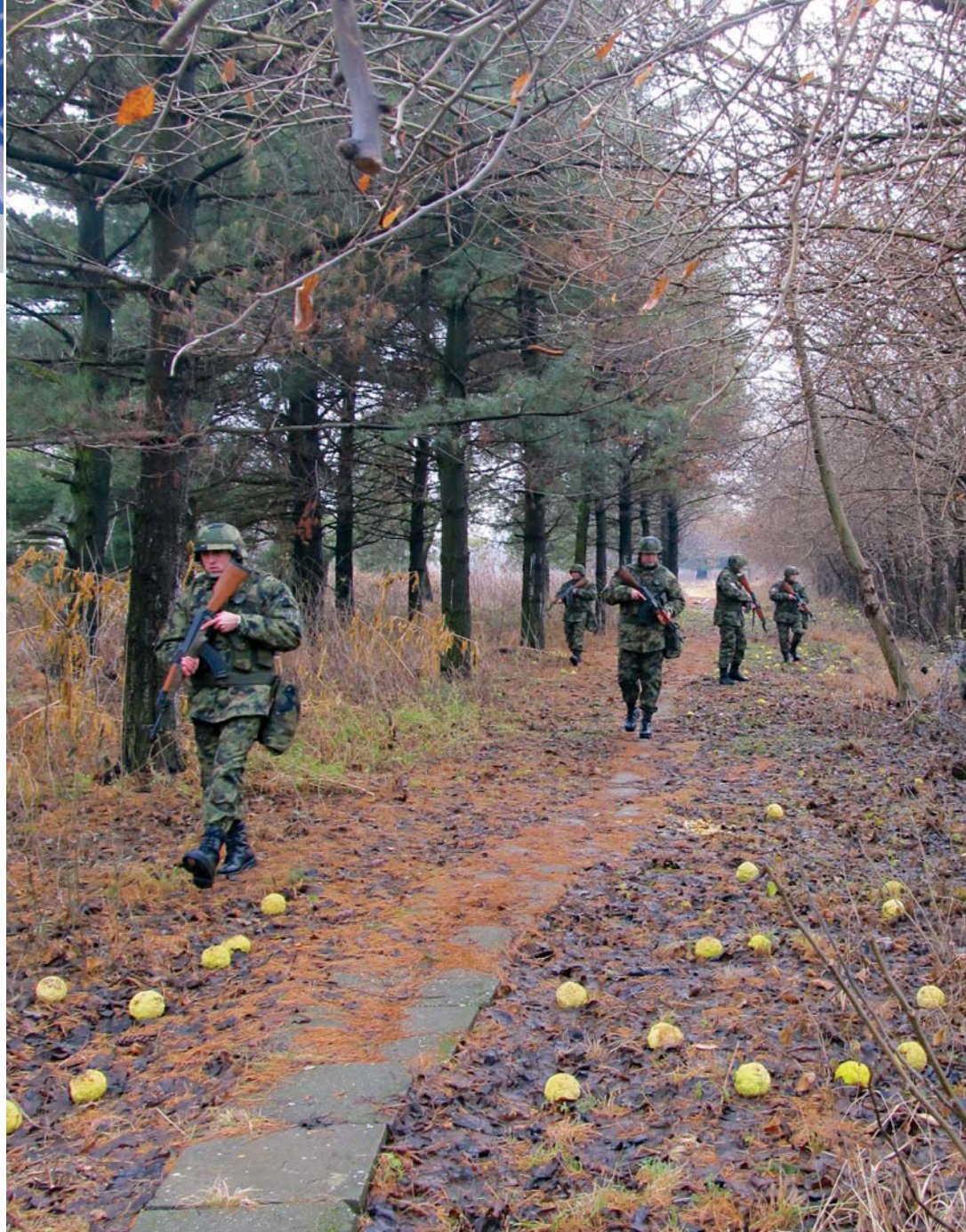
Забележен је значајан напредак у учењу страних језика. Учење енглеског језика је обавезно у Војној гимназији и Војној академији, у којој је основан и Центар за стране језике, у ком кадети, професионална војна лица и цивили уче енглески језик.

Генералштаб, Здружена оперативна команда и команде видова организоване су у складу са НАТО моделом. Формирана је база обученог кадра за рад у мултинационалним штабовима, а у току је унапређење планирања националне оперативне логистике и способности извештавања. Усвојен је акциони план за достизање Циљева партнерства за које је неопходна способност стратегијског кретања националних снага, дефинисани су захтеви за адекватну националну подршку, укључујући санитарску подршку, за распоређене снаге.

Значајан напредак је, такође, забележен у имплементацији четири циља партнерства који се односе на ваздухопловство. НАТО стандарди су дистрибуирани свим ескадрилама и у току је увођење НАТО ваздухопловних доктрина и процедура. Почело је истраживање у вези са набавком хеликоптера и у току је делимична модернизација неких ваздухоплова. Почела је и модернизација навигационих и радио-система за одређене аеродроме и ваздухоплове.

Рад на Индивидуалном акционом плану партнерства (ИРАП)

Индивидуални акциони план партнерства нуди конкретне облике сарадње и обезбеђује значајну подр-

шку у реформи система одбране. У оквиру табеларног дела Индивидуалног акционог плана партнерства, Министарство одбране је дефинисало следеће садржаје ангажовања: (1) процес реформи система одбране; (2) политика планирања у систему одбране; (3) питања интероперабилности и (4) војно-економска питања.

Кроз део који се односи на процес реформи система одбране приказан је успостављени стратегијско-доктринарни, нормативно-правни и организационо-функционални оквир реформе, као и оквир за обезбеђење транспарентности и отворености послова одбране.

У делу под називом Политика планирања у систему одбране завршен је процес израде и имплементације Дугорочног плана развоја система

одбране, Стратегијског прегледа одбране, Средњорочног плана и програма развоја система одбране и у достизању усаглашених Циљева партнерства у оквиру Процеса планирања и прегледа.

У вези са питањима интероперабилности активно се ради на усвајању потребних стандарда и изградњи способности за учешће Војске Србије у мултинационалним операцијама. Ради се на успостављању система који омогућава образовање и стручно усавшавање кадра у Војсци Србије у складу са потребном персоналном структуром и захтевима интероперабилности. Ангажовање у ИПАП ће захтевати адекватно опремање јединица Војске Србије и повећање извоза средстава наоружања и војне опреме. ■

ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА ЦИ

Пише
потпуковник
Ђорђе Симовић

Србија је ангажовање у Партнерству за мир почела предајом Презентационог документа, 5. септембра 2007. године, којим се регулише билатерална сарадња у пракси. На тај начин идентификовала је кораке које жели да учини у остварењу политичких

циљева и дефинисала области сарадње изражавајући спремност да омогући коришћење ресурса и средстава, као и да достигне интероперабилност својих оружаних снага са снагама чланица НАТО и држава у Партнерству за мир.

И ако се определила за политику војне неутралности, Србија не може да остане изван свих безбедносних токова, чиме је изразила намеру да буде део колективног система безбедности, који не подразумева по аутоматизму чланство у некој војној алијанси. Радни план евроатлантског партнерства и Индивидуални програм партнерства представљају основне механизме сарадње у циљу успешног учешћа државе партнера у Процесу планирања и прегледа (ПАРП), који је основни меха-

ЉЕВА ПАРТНЕРСТВА

ствене оперативне способности за извршење додељених мисија. То је двогодишњи програм у којем се сваке парне године бирају Циљеви партнерства, а сваке непарне године врши се оцена постигнутог.

На основу области сарадње за које је заинтересована, Војсци Србије су понуђени Циљеви партнерства ради достизања интероперабилности, способности за потребе учешћа у мултинационалним операцијама.

У документу Процес планирања и прегледа наведено је да Република Србија с другим земљама партнерима у саставу мултинационалних снага за генерисање снага може да ангажује: јединице пешадије, инжењерије, АБХО и војне полиције, као и појединаца у улози војних посматрача, штабних официра и официра за везу и санитетског особља састава два медицинска тима по шест чланова и једне пољске болнице другог нивоа.

Ради правовременог планирања и употребе у саставу међународног контингента, земља која жели да се ангажује у саставу међународних организација декларише снаге у складу са могућностима за ангажовање и ставља на располагање организацији. Могуће је ангажовање војних и цивилних потенцијала у мултинационалним операцијама. Величина ангажованог људства у многоме за-

виси од карактера мисије и могућности сваке земље да обезбеди довољне снаге које се упућују у операцију. Самим тим и начин оспособљавања је различит, поготово када разматрамо оспособљавање по УН и НАТО стандардима.

Достизање интероперабилности

Ради достизања степена интероперабилности за јединице које се ангажују у мултинационалним операцијама, претходно се анализирају капацитети којима располаже Војска и манифестују се сагледавањем величине, врста и типа јединица. У оквиру усаглашене коначне процене ПАРП, у априлу 2009. године, дефинисани циљеви партнерства усвојени су на Савету министара НАТО (мај 2009), од којих се три непосредно односе на декларисане снаге, а остали дефинисани циљеви се посредно односе на способности за ангажовање у мултинационалном окружењу.

Циљеви партнерства одражавају правац који ће помоћи у развоју интероперабилности са НАТО, као и достизање способности распоређивања и одрживости, способности потребне за одговор на ризике који проистичу из пролиферације оружја за масовно уништење и способности које су по-

низам достизања интероперабилности у Програму Партнерство за мир.

Од тада су учињени значајни помаци у правцу реформе система одбране и приближавања стандарда Војске Србије онима који важе у развијеним земљама. Војска Србије узела је учешће у 22 облика сарадње унутар Партнерства за мир. Кључни механизам програма Партнерство за мир је Процес ПАРП, који представља механизам за достизање способности Војске Србије за учешће у мултинационалним операцијама и подизање соп-

Циљеви партнерства

Циљеви партнерства подељени су у три групе и с тим у вези је и ознака коју носе.

- општи циљеви (General – G);
- циљеви копнене компоненте снага (Land – L) и
- циљеви ваздухопловне компоненте снага (Air – A).

ПАРП процена за Србију 2009. године обухватала је укупно 19 циљева партнерства, од којих је за 7 носилац Министарство одбране, а за 12 носилац је Војска Србије (3 општа, 7 за КоВ и 4 ВиПВО).

Новом ПАРП проценом за Србију 2011. године обим сарадње је проширен и ПАРП процена сада садржи 42 циља партнерства, од којих је 12 у надлежности Министарства одбране, а 30 у надлежности Војске Србије.

себно истакнуте у Каталогу захтева ЕУ за 2007. годину.

Након избора циљева партнерства, одређивања органа за управљање процесом имплементације и одређивања носилаца имплементације, израђени су Акциони планови за њихово достизање (АПИЦП), који представљају одговор на питање како ће поједини циљ партнерства бити достигнут и које мере треба предузети на нивоу носилаца имплементације циљева партнерства ради остваривања жељених резултата у задатим роковима са расположивим ресурсима.

Опредељење Србије за учешће у мултинационалним операцијама под вођством УН и ЕУ условљено је у значајној мери достизањем и евалуацијом интероперабилности и способности у складу са стандардима Концепта оперативних способности.

Потреба за наметањем једнообразности обуке јединица које се ангажују у мултинационалним операцијама и стандардима у опремању, узроковала је редифинисање захтева у индивидуалној и колективној оспособљености и опремљености ради достизања интероперабилности и повећања укупних способности националних јединица које се ангажују у мултинационалном окружењу.

Концепт је процес и алат којим се вреднује степен интероперабилности и

достигнутих оперативних способности за учешће у мултинационалним операцијама. Концепт представља важан програм и инструмент који је у НАТО уведен 2004. године, а којим се верификује интероперабилност и оперативна способност декларисаних јединица за учешће у мултинационалним операцијама. Поред земаља чланица НАТО, Концепт је отворен и за земље Партнерства за мир, Истанбулске иницијативе и Медитеранског дијалога.

Сегмент обука спада у ред најприоритетнијих задатака, па се у том циљу реализују благовремене припреме команди и јединица Војске Србије за реализацију конкретних задатака који проистичу из додељених Циљева партнерства у Процесу планирања и прегледа. Зато је неопходно дефинисати јасан, недвосмислен, конзистентан, логички повезан и изводљив скуп плански повезаних активности, чији је циљ идентификација места и улоге команди и јединица Војске Србије у достизању вредности постављених у конкретним циљевима партнерства.

Индетификовани захтеви, који су одређени вредносним категоријама: место, време, носиоци и ресурси, дефинишу се акционим плановима за достизање циља партнерства, а спровођење активности и задатака, након њиховог одобрења, постаје обавезујући за све команде и јединице Војске.

Сви циљеви су нумерисани, комбиацијом слова и четвороцифреног броја, при чему слово означава условну припадност амбијенту „Г – општи (General)”, Л – КоВ (Land), А – ВиПВО (Air). Избор нових циљева партнерства врши се сваке друге године.

Ангажовање у мултинационалним операцијама

Достизањем циљева партнерства Војска Србије одговорила би на захтеве који се постављају за ангажовање у мултинационалним операцијама.

Правовремена расположивост снага изражава могућност да се изграде и подрже довољна и ефективна војна присутност у датом времену за реаговање. Одређена је нивоом готовости снага за њихово ангажовање, а разматра се кроз могућност једновременог ангажовања и готовост за ангажовање.

Способност размештања и покретљивост обезбеђују да се јединице преместе у одређеном времену на одређени простор и затим изврше постављени задатак задржавајући своје војне способности. Одређене су капацитетима транспортних средстава или могућности превоза војних снага и средстава на простор употребе, као и маневарским могућностима у зони извршавања задатака.

Способност искоришћења информационог простора треба да изгради слику окружења правовременим прикупљањем, обрадом и дистрибуцијом тачних и потребних информација ради предвиђања и доношења одлука за ангажовање снага, а по потреби и реаговања на било коју акцију у којој безбедност и заштита сопствених снага може бити угрожена. Репрезентује се кроз капацитет, брзину и квалитет прикупљања, обраде, преноса и заштите информација од утицаја на ефикасност употребе снага. Најважнију улогу у развоју ове способности имају телекомуникационо-информатички систем и обавештајно-извиђачки систем.

Ефикасност ангажовања снага означава успешност у остваривању планираних ефеката због којих се изводи одређена операција. Ти ефекти могу бити борбеног и неборбеног карактера. Бор-

Способности декларисаних јединица

Декларисане јединице стављене на располагање ради учешћа у мултинационалним операцијама, а које су у складу са Процесом планирања и прегледа усвојеним маја 2009. године у Бриселу, треба да задовоље опште критеријуме.

а. Припремљеност. Јединица треба да има сву потребну специјалну одећу, опрему и обуку, превентивне здравствене мере (нпр. вакцинација), инфраструктуру и географску подршку, у зависности од подручја у које се размешта. Треба да поседује све најважније делове опреме и да буде способна да извршава додељене задатке уз минимум додатне обуке. Јединица која је стављена на располагање може захтевати побољшања у погледу попуне људством, обуке, оперативног и/или материјалног статуса, како би им се омогућило да извршава договорене задатке.

б. Готовост. Осим ако није другачије наведено у оквиру одређеног Циља партнерства, јединица која учествује у операцијама под вођством НАТО треба да буде спремна за покрет у задатом временском року. Ради планирања, држава треба да предвиди да ће операције под вођством НАТО трајати најмање годину дану, па стога треба узети у обзир ротацију снага.

в. Мултинационалност. Оне партнерске државе које стављају на располагање војне снаге за операције под вођством НАТО треба да буду припремљене за пружање штабне подршке мултинационалним командама које изводе операцију.

Акциони план

Сваки акциони план пружа одговоре на следећа питања:

- шта треба да се уради,
- које активности и кораке је потребно предузети да би се циљ реализовао;
- када је коју активност потребно реализовати и колико ће она трајати;
- ко је одговоран за успешну реализацију активности;
- који су материјални ресурси потребни за реализацију активности.

бена ефикасност зависи од успешности деловања против циљева на копну, мору и у ваздуху, укључујући извођење психолошких и информационих операција. Остварује се кроз способности за откривање, аквизицију, доделу и неутралисање циљева у свим временским условима, дању и ноћу. Ова способност најчешће се развија кроз обуку и опремање савременим средствима и опремом. Ефекти неборбеног карактера постижу се кроз

развој способности за учешће у операцијама стабилизације и постконфликтне реконструкције.

Способност командовања и надзора усмерена је на скраћивање времена за доношење одлука, правовремену припрему и упућивање јединица у зону извођења операција и обезбеђивање ефикасног планирања и вођења операција. Она у великој мери зависи од нивоа аутоматизације процеса и активности у команд-

но-информационим системима, на свим нивоима организовања. Потребно је дефинисати колико операција истовремено може да буде вођено од система командовања.

Одрживост и способност извођења дуготрајних операција одређена је логистичком и борбеном аутономношћу војних јединица при извршавању различитих задатака на националном нивоу и у оквиру мултинационалних контингената. Она одражава способност јединице да збрињава, одржава, снабдева и премешта људство и опрему, како би се обезбедили повољни услови да се расположиве снаге и средства ефикасно ангажују у извршавању задатака.

Отпорност и заштита снага су базична способност и предуслов за испољавање других способности при извршавању задатака. Ова способност има војнотехнолошку димензију кроз опремање

савременом заштитном опремом и кроз заштитна својства расположивих средстава. Такође, њен ниво зависи и од квалитета обуке и оспособљености за правремену и потпуну примену тактичких радњи и поступака којима се повећава способност преживљавања на бојишту за појединце, јединице и сложеније системе.

Декларисане јединице

У оквиру ПАРП процене Србија је декларисала:

- моторизовану пешадијску чету (180 лица),
- вод војне полиције (46 лица),
- вод АБХО (40 лица) и
- два санитетска одељења (8 лица).

Војска Србије је одговорна за припрему борбене и јединица подршке, док је за припрему санитетских јединица одговорна Управа за здравство Министарства одбране. Припрема декларисаних јединица реализује се у континуитету кроз опремање савременим наоружањем и војном опремом и обуку, у складу са стандардима постављеним кроз Концепт оперативних способности (ОСС E&F).

Политички кредибилитет представља бенефит који се добија приликом ангажовања у оквиру међународних снага, а односи се на учешће у колективним системима безбедности, тј. када постајете извозник, а не конзумент безбедности. На тај начин ствара се добра основа за извоз војноиндустријских капацитета на међународно тржиште наоружања и војне опреме. Ангажовање декларисаних јединица у саставу међународног контингента може имати вишеструки и вишенаменски значај, који се може позитивно одразити на практично потврђивање опредељења за политику мира и мирољубиве активне коегзистенције, као и допринос очувању мира у свету, подршку прогресивним снагама света на путу напретка светске заједнице и колективитета безбедности, док на регионалном плану доприноси јачању безбедности у региону и добросуседских односа на основама поверења, међусобног уважавања и поштовања суверености држава. ■

ИНТЕРОПЕРАБИЛНОСТ У ДОКТРИНИ И ОБУЦИ

Пише

потпуковник

Вангел Милковски

Концепт и механизми Програма Партнерство за мир поседују велики потенцијал и пружају различите могућности сарадње између партнерске земље и НАТО. Србија и Војска Србије у досадашњем периоду користиле су одређене механизме и облике сарадње који су, пре свега, били у функцији реформе система одбране и Војске. Они су се показали веома корисним у увођењу нових стандарда и критеријума, усвајању нових метода планирања и изградњи и јачању функционалних и оперативних способности Војске.

Достизање интероперабилности једна је од суштинских предности које Војска Србије може користити у оквиру Партнерства за мир, процесу прикључења Европској унији и реализацији заједничких активности у мултинационалном окружењу.

Учешће Војске Србије и њен допринос заједничким активностима заснива се на достигнутим способности-

ма да са партнерским снагама успешно комуницира, делотворно функционише у могућим операцијама и прими и обезбеди капацитете подршке снагама из осталих држава у мултинационалном окружењу. Способности комуницирања, функционисања и подршке у здруженом и мултинационалном окружењу у већој мери се дефинишу доктринарним оквиром, а достижу и проверавају за време обуке и вежби.

Интероперабилност у доктрини

У контексту савремене војне делатности, садржај доктрине обезбеђује заједничко разумевање начела и процедура које могу да користе у многим ситуацијама и помажу у успостављању заједништва у одлучивању и деловању, указујући на то шта је важно и суштинско у извршавању различитих задатака.

Европска спољнополитичка оријентација и опредељење да се Србија активно укључи у процес сарадње и заједничког деловања са другим државама и субјектима међународних односа на изградњи глобалне, регионалне и националне безбедности, захтева испуњење одређених обавеза које из тога следе по свим питањима стандардизације, па и стандардизације у доктринарној сфери.

У том смислу, за Војску Србије, која развија способности за деловање у мултинационалном окружењу, веома је важно да познаје и примењује стандарде који упућују на оперативне захтеве (радње које треба да се предузму у одређеним ситуацијама). Ови оперативни захтеви дефинишу се у Савезничким доктринама НАТО, које се развијају као Савезничке публикације о стандардизацији у оквиру процеса оперативне стандардизације на нивоу заједништва.

Као земља чланица Програма Партнерство за мир, Србија не може одобравати израђене савезничке доктрине, али их може примењивати. Обим примене условљен је садржајима и механизмима ангажовања у НАТО окружењу.

Од прикључења Србије Програму Партнерство за мир, развој доктрине

текао је у правцу препознавања захтева у развоју свеукупних оперативних способности Војске Србије и достизању потребног нивоа интероперабилности до нивоа заједништва, ради успешне реализације заједничке обуке, вежби и операција декларисаних снага за ангажовање у активностима. Захтеви у интероперабилности препознати су у дефинисаном процесу развоја доктрине у Војсци Србије и исказима релевантних доктринарних докумената.

Доктрина Војске Србије

Кључни моменат у покретању и прихватању суштинских промена у доктрини је усвајање документа „Доктрина Војске Србије“ 2010. године. Овим документом, који је заснован на Стратегији одбране Републике Србије, дат је одговор на питање како ће Република Србија употребљавати војну си-

лу уважавајући нову реалност међународних односа, промене на глобалном, регионалном и националном безбедносном плану, нови приступ безбедности, промену физиономије и карактера сукоба и промењену улогу војне силе у решавању савремених изазова, ризика и претњи безбедности.

Централне идеје и начела у главном доктринарном документу „Доктрина Војске Србије“ у потпуности обезбеђују шире разумевање промена насталих у организацији, припремама и употреби војних снага. Различитим доктринарним документима нижег хијерархијског нивоа ове идеје и начела се операционализују ради потпуног дефинисања доктринарног оквира Војске Србије и достизања захтеваног нивоа интероперабилности.

Користи од имплементације садржаја савезничких доктрина могу бити вишеструке. Њиховом имплементаци-

јом доприноси се ефикасном ангажовању у Програму Партнерство за мир и обезбеђује развој војних способности битних за чланство у Европској унији, чиме се стичу услови да Србија у будућности буде активан чинилац развоја јединствених европских војних способности. Изградња војних способности применом савезничких доктрина за активно учешће у Партнерству за мир и чланство у Европској унији доприноси увећању способности за индивидуалну одбрану и смањује трошкове развоја доктрине.

Интероперабилност у обуци

У оквиру међународне војне сарадње Војске Србије са земљама у региону и земљама чланицама Партнерства за мир обука има посебан значај јер се кроз

заједничку обуку, а првенствено вежбе, изграђује међусобно поверење, прихватају и примењују стандарди који су неопходни за заједничко ангажовање у мултинационалним операцијама.

Презентациони документ Републике Србије био је основно полазиште учешћа Србије у Програму Партнерство за мир. У оквиру тог програма реализовани су циклуси Индивидуалног програма партнерства (ИПП) између Србије и НАТО, који су имали за циљ да унапреде квалитет нашег даљег учешћа, унапреде способности Војске Србије и повећају интероперабилност са партнерским земљама.

Припадници Војске Србије учествовали су у различитим активностима овог програма (курсеви, радионице, вежбе, конференције и други облици обуке и усавршавања). Највећи број активности подржао је достизање партнерских циљева које је Србија прихватила, а затим активности из Концепта оперативних способности, подршке раду Групе Србија – НАТО и области војно – војне сарадње.

Приоритетне области сарадње су: консултације, командовање и контрола, правремена расположивост снага, ефикасно ангажовање, изучавање страних језика и логистика и логистичка одрживост.

Мултинационална обука реализује се заједно са припадницима армија других земаља, односно под руководством мултинационалне команде, у складу са прописаним стандардима. Ради достизања потребног нивоа интероперабилности, ова врста обуке је од 2009. године до данас значајно интензивирана.

Учешћем на мултинационалним вежбама побољшана је интероперабилност и међусобно разумевање припадника оружаних снага партнера у мултинационалним операцијама на тактичком нивоу. Подигнут је ниво обучености јединица ранга групе до ојачаног вода декларисаних за учешће у мултинационалним операцијама, као и штабних официра за рад у мултинационалним командама.

У области вредновања обучености достигнута је интероперабилност са НАТО, а у складу са прокламованим циљем партнерства. Процес евалуације индивидуалне обучености завршава се сертификацијом, након чега се појединац укључује у процес колективне обуке своје јединице.

Процес евалуације колективне обучености у потпуности је заокружен и омогућава вредновање обучености ко-

Учење енглеског језика

Један од приоритетних области за достизање потребног нивоа интероперабилности Војске је и способност њених припадника за коришћење енглеског језика. Достизање нивоа интероперабилности на административном пољу, које подразумева коришћење заједничког језика и терминологије у међународном окружењу, реализовано је у оквиру механизма Партнерства за мир, Процеса планирања и прегледа (ПАРП), односно кроз учешће у достизању партнерског циља Г – 0355 – Захтеви за познавање језика.

Способност употребе енглеског језика предуслов је за имплементацију највећег броја прихваћених партнерских циљева. Свесна чињеница да је познавање енглеског језика и НАТО терминологије први елемент интероперабилности, Војска Србије израдила је Стратегију учења енглеског језика у Војсци Србије ради стварања услова да професионални припадници Војске Србије који су постављени на формацијска места за која је предвиђена способност употребе енглеског језика, по приоритетима оспособљавања, достигну захтевани ниво његове употребе.

До сада је реализовано пет циклуса гарнизонских курсева и од почетка примене Стратегије учења енглеског језика у Војсци Србије укупно 1.762 њених припадника стекло је сертификат STANAG 6001.

манди и јединица Војске Србије за успешно извршење додељене мисије. Израђени су прегледи задатака за обуку команди и јединица Војске Србије у којима су јасно дефинисани стандарди колективне обучености, односно које способ-

ности мора поседовати команда и јединица за успешно извршавање задатака из додељене мисије.

Поред уређења ове области, паралелно је започет и процес оспособљавања припадника Војске за евалуацију ко-

лективне обучености по најсавременијим светским стандардима.

У наредном периоду тежња Србије за чланство у Европској унији условиће пораст значаја интероперабилности. Могућности које пружа Програм Партнер-

ство за мир представљају основни инструмент за изградњу војних ефектива по стандардима НАТО, односно достижање захтеваног степена интероперабилности ради активног учешћа у операцијама Европске уније. ■

ПРОВЕРА БОРБЕНЕ ГОТОВОСТИ

Пише
пуковник
Милан Радовановић

За обучавање припадника оружаних снага земаља чланица НАТО и партнерских земаља у примени НАТО концепта евалуације борбене готовости, два-три пута годишње организују се курсеви у НАТО школи у Оберамергау, у Немачкој, у трајању од пет радних дана

Евалуација борбене готовости јединица и штабова копнене војске обавља се према следећим документима:

- јединице и штабови Копнене војске – по документу CREVAL (Combat Readiness Evaluation of Land HQs&Units);
  - команде и јединице Ваздухопловства – по документу TACEVAL (Tactical Evaluation Programme of Air Forces);
  - команде и јединице Морнарице – по документу MAREVAL (Maritime Evaluation Programme);
  - здружене команде – по документу JOINTEVAL (Joint HQs Evaluation) и
  - команде и јединице специјалних снага – по документу SOFEVAL (Special Operation Forces Evaluation Programme).
- Снаге су, према степену борбене готовости, подељене на снаге високог и ниског нивоа борбене готовости у девет нивоа.

Снаге високог нивоа борбене готовости подељене су у осам нивоа борбене готовости:

- првог нивоа у спремности за 2 дана;
- другог нивоа у спремности за 5 дана;
- трећег нивоа у спремности за 10 дана;
- четвртог нивоа у спремности за 20 дана;
- петог нивоа у спремности за 30 дана;
- шестог нивоа у спремности за 40 дана;
- седмог нивоа у спремности за 60 дана и
- осмог нивоа у спремности за 90 дана.

Снаге ниског нивоа борбене готовости разврстане су у девети ниво у спремности за 180 дана.

Снаге високог степена борбене готовости су оне снаге које су попуњене људством и покретним стварима са 90%, а снаге ниског степена борбене готовости су снаге које су попуњене људством 70% и покретним стварима са 90%.

Структура евалуације

У програму евалуације борбене готовости јединица и штабова Копнене војске успостављена је следећа структура:

- подручја (Areas);
- елементи (Items);
- подементи (Subitems);
- критеријуми (Criteria) и
- мере извођења (Performance Measures).

Евалуација јединица копнене војске одвија се у складу са трогодишњим циклусом и подељена је у 5 области:

1. област А – Документација и планови;
2. област В – Операције;

3. област С – Логистика;
4. област D – Телекомуникације и информатика и

5. област Е – Администрација.

Евалуација штабова копнене војске одвија се у складу са трогодишњим циклусом и подељена је у 5 области:

1. област А – Политика;
2. област В – Операције;
3. област С – Логистика;
4. област D – Телекомуникације и информатика и
5. област Е – Администрација.

Извођење евалуације

За евалуацију јединица копнене војске обавезно је 870 питања, а за евалуацију штабова копнене војске обавезно је 1.200 питања.

А) Евалуација јединица копнене војске реализује се начелно у трајању од три дана, или 72 часа, у две фазе:

- прва фаза реализује се у касарни, где се изводи оцењивање планова, људства, опреме и обуке;
- друга фаза реализује се на полигону, где се оцењује борбена готовост јединица.

Б) Евалуација штабова копнене војске реализује се начелно у трајању од четири дана, или 96 часова, у три фазе:

- прва фаза реализује се у касарни, где се реализују почетни брифинзи између особља штаба и националног евалуаторског тима;
- друга фаза подељена је у две подфазе, од које се прва подфаза изводи у касарни (циљ је да се сагледа стање, односно да се установи капацитет јединице у односу на захтеве, прегледају СОП и друга релевантна документа), а друга подфаза изводи се на полигону кроз вежбу;
- у трећој фази реализује се анализа, израда извештаја и дебрифинг руководиоца тима за евалуацију.

Евалуацију јединица реализује национални евалуаторски тим под контролом два представника НАТО и уз присуство представника партнерских земаља као посматрача, по захтеву или по позиву.

Евалуација борбене готовости јединице изводи се за све јединице до нивоа батаљона и за штабове свих нивоа, од команде бригаде до корпуса.

Евалуацију штабова ранга бригаде и дивизије реализује национални евалуаторски тим под контролом представника НАТО и уз присуство представника партнерских земаља као посматрача, по захтеву или по позиву.

Евалуацију штабова ранга корпуса реализује НАТО Команда копнене војске под контролом савезничке команде за Европу (SHAPE) и уз присуство представника земаља као посматрача.

Оцењивање и извештавање

Крајњи резултат евалуације представља оцена, која може бити:

- Борбено спреман (Combat Ready) или

- Није борбено спреман (Not Combat Ready).

Подручја, Елементи, Критеријуми и питања оцењују се са:

- Одличан (EX – excellent);
- Задовољава (ST – satisfactory);
- Довољан (MA – marginal) и
- Незадовољава (UN unsatisfactory).

Мере извођења оцењују се са „Да” или „Не”. Уколико је мера извођења оцењена са „Не”, на евалуационом листу недостаци се описују према следећем:

- неслагање (D – Discrepancy) –

одступање које уназађује, али не спречава и не ограничава способност јединице да изврши задатак;

- потенцијално значајан недостатак (SD – Significant Deficiency) – недостатак који може да спречи или озбиљно ограничи јединицу у извршењу задатка и

- значајан недостатак (Major Deficiency) – недостатак који спречава јединицу да изврши задатак.

Након изведене евалуације јединица и штабова копнене војске, директор националног евалуаторског тима и највиши по чину НАТО Монито-

Обучавање за извођење евалуације

За обучавање припадника оружаних снага земаља чланица НАТО и партнерских земаља у примени НАТО концепта евалуације борбене готовости организују се курсеви за примену концепта евалуације борбене готовости CREVAL, TACEVAL, MAREVAL, JOINTEVAL и SOFEVAL. Курсеви се одржавају 2–3 пута годишње у НАТО школи у Оберамергау (Немачка), у трајању од 5 радних дана.

На курсеве се могу искључиво упућивати припадници Војске Србије који су сертификовани евалуатори нивоа 1 према Концепту оперативних способности.

Услов за учешће припадника оружаних снага партнерских земаља на курсевима нивоа 2 је да је партнерска земља успешно окончала евалуацију нивоа 1 (SEL-1 и NEL-1).

ринг тима потписују завршни извештај са оценом, који се доставља у року од 60 дана надлежној Команди НАТО. Један примерак завршног извештаја НАТО Мониторинг тим носи одмах са собом.

Структура тимова за извођење евалуације

За извршење евалуације јединица и штабова копнене војске формирају се Тим за евалуацију и Мониторинг

тим. Такође, могу се ангажовати и посматрачи. Формирање наведених тела различито је за земље чланице НАТО и за земље партнере.

У земљама чланицама НАТО Тим за евалуацију формира се на националном нивоу, док је Мониторинг тим из командних структура НАТО. Посматрачи могу бити из чланица НАТО и партнерских земаља и њихово ангажовање регулише се билатералном споразумима.

У партнерским земљама, током SEL2 према Концепту OCC, организација CREVAL је иста као и код земаља чланица НАТО (Тим за евалуацију формира се на националном нивоу, уз Мониторинг тим из НАТО командне структуре), док за NEL2 Тим за евалуацију формира надлежна НАТО команда (у случају наше земље то би била JFS Naples), а Мониторинг тим формира њему претпостављена НАТО команда (у случају наше земље то би била ACO HQ Mons).

За планирање, организовање и извођење евалуације јединица и штабова Копнене војске формирају се тимови који, начелно, морају обавезно имати најмање једног официра са завршеним курсом (директор евалуације), али је препорука да и заменик директора евалуације и вође тимова имају завршен курс евалуације јединица и штабова Копнене војске. У сваком тиму за подручје ангажује се потребан број сертификованих евалуатора нивоа 1 и одређени број специјалиста (официри одређеног чина, рода – службе, са потребним искуством у раду и обавезним знањем енглеског језика).■

Документа и приручници

За извођење евалуација борбене готовости примењују се следећа НАТО документа:

- AFS Vol I (Општи оперативни захтеви);
- AFS Vol II (Стандарди за копнене снаге);
- AFS Vol III (Стандарди за ваздухопловне снаге);
- AFS Vol IV (Стандарди за морнаричке снаге);
- AFS Vol V (Стандарди за здружене команде) и
- AFS Vol X (Стандарди за специјалне снаге).

За извођење евалуација борбене готовости примењују се НАТО приручници:

- AFS Vol VI (TACEVAL);
- AFS Vol VII (CREVAL);
- AFS Vol VIII (MAREVAL);
- AFS Vol IX (JOINTEVAL) и
- AFS Vol XI (SOFEVAL).

АКТИВНОСТИ КОПНЕНЕ ВОЈСКЕ

Пише
потпуковник
Драган Антић

Имплементација циљева партнерства дефинисана је као један од тежишних задатака Копнене војске и овај задатак је заступљен у свим плановима рада Команде КоВ у последње четири године

Циљ имплементације Циљева партнерства (ЦП) у Копненој војсци Војске Србије је сте унапређење способности команди и јединица КоВ за извршење додељених мисија и задатака.

У току 2009. године Команди КоВ додељена је надлежност за имплементацију шест ЦП, а у 2010. години за још пет ЦП.

Преглед циљева партнерства за које је носилац имплементације Команда КоВ дат је у табели.

Из садржаја ЦП може се видети да само два ЦП подразумевају учешће јединица:

- ЦП L 0035: моторизована пешадијска чета и

- ЦП L 0047: вод војне полиције и вод АБХО.

Остали ЦП су у функцији развоја способности наведених јединица и представљају оквир у коме треба развијати способности ових јединица.

Идентификовано је неколико кључних питања на које је требало наћи одговор:

- како управљати имплементацијом ЦП у КоВ;

- које су то критичне слабости које

треба идентификовати ради квалитетније имплементације ЦП;

- како вршити планирање преузетих обавеза у вези имплементације;

- који су то чиниоци способности, чијим се развојем врши имплементација ЦП.

Управљање имплементацијом

Имплементација циљева партнерства дефинисана је као један од тежишних задатака КоВ и овај задатак заступљен је у свим плановима рада Команде КоВ у последње четири године. У току 2009. и 2010. године пословима имплементације бавио се један Стални тим, две Радне групе на нивоу Команде КоВ и три Радне групе на нивоу потчињених јединица, које су одређене за имплементацију у погледу припреме јединица. За сваки партнерски циљ одређен је носилац имплементације циља, а Одељење за планирање и развој (Л-5) Команде Копнене војске одређено је за носиоца послова и координацију свих активности у вези имплементације ЦП. Редовни са-

станци тима и група одржавају се једном месечно, а ванредни по потреби. За све чланове сталног тима и радних група дефинисане су надлежности.

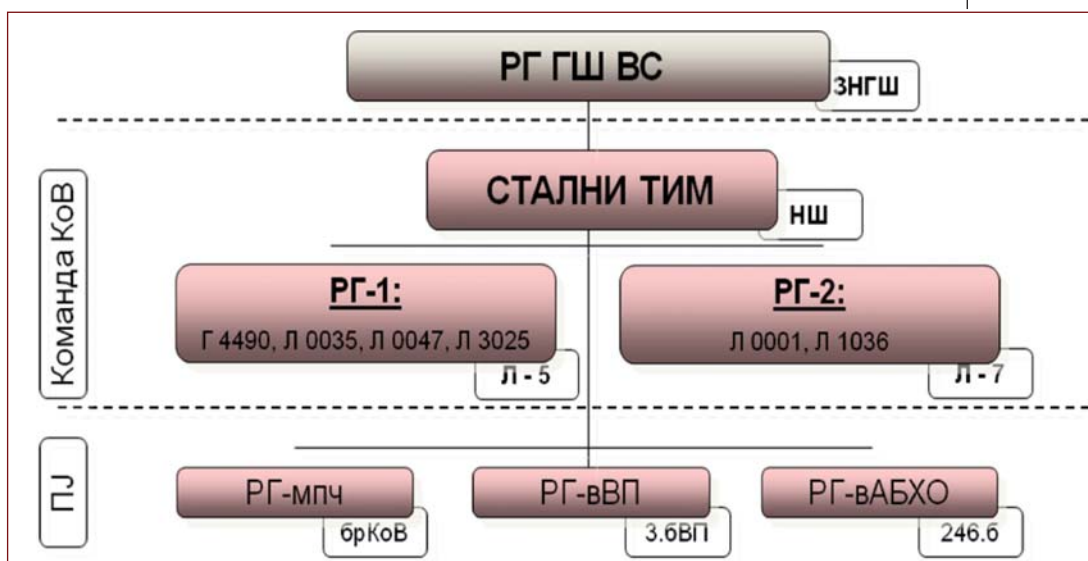
Планирање имплементације

Поред дефинисаних докумената планирања (средњорочних, годишњих и месечних), Команда КоВ израдила је још два кључна документа: акционе планове за имплементацију ЦП и елаборате опремања јединица јединица за учешће у мултинационалним операцијама.

Ова два документа имала су за циљ да обезбеде квалитетно праћење напретка и системску идентификацију свих мера, радњи и поступака које је неопходно предузети у динамички јасно одређеном оквиру, ради спречавања евентуалног пропуштања реализације појединих задатака и активности које би у крајњем могле проузроковати битне негативне последице на припрему и пуштивање јединица.

Акциони план представља јасан и детаљан опис начина реализације активности које је потребно предузети на ни-

Управљање имплементацијом у Копненој војсци

Циљеви

Број	Назив	КРАТАК САДРЖАЈ ЦП
G 0630	Основна способност обавештајне делатности коју обављају људи (HUMINT) Енг. Basic HUMINT capability	Оспособљавање за извођење основних активности обавештајне делатности коју обављају људи (HUMINT) у подршци распоређеним националним контингентима који учествују у мултинационалним операцијама под руководством НАТО и другим мултинационалним операцијама.
G 4490	Хемијско-биолошко-радиолошко-нуклеарна заштита Енг. CBRN protection	Обезбедити да све јединице које су у обавези да се распореде у мултинационалне операције под руководством НАТО и друге мултинационалне операције буду обучене и опремљене за одбрану од ХБРН инцидената и материјалну одрживост борбених операција у ХБРН окружењу.
L 0001	Операције на копну и обука Енг. Land operations and training	Обучити јединице копнених снага за учешће у здруженим и комбинованим копненим операцијама, у складу са заједничком доктрином НАТО и процедурама које се односе на командовање и руковођење.
L 0020	Супротстављање импровизованим експлозивним средствима Енг. C countering improvised explosive devices (CIED)	Развој способности распоређених снага у мултинационалним операцијама за ефикасно супротстављање импровизованим експлозивним направама.
L 0035	Допринос у виду борбене јединице Енг. Combat unit contribution	Готовост за распоређивање и самоодрживост моторизоване пешадијске чете у мултинационалним операцијама под руководством НАТО или другим мултинационалним операцијама.
L 0047	Допринос у виду јединице борбене подршке Енг. Combat support/service support contribution	Готовост за пружање доприноса у виду јединица борбене подршке мултинационалним операцијама под руководством НАТО или другим мултинационалним операцијама: вод војне полиције и вод АБХО.
L 0048	Способности за деловање размештених снага у екстремно топлим/сувим климатским условима Енг. Extreme hot/dry climate capability for deployable forces	Опремити и обучити све јединице расположиве за мултинационалне операције које предводи НАТО или друге мултинационалне операције за операције у областима са екстремно врелим и сувим климатским условима.
L 0956	Истурени осматрачи Енг. Forward observers	Обучити припаднике КоВ за истурене артиљеријске осматраче и руковоаце минобачачке ватре на нивоу чете, за јединице декларисане као расположиве за мултинационалне операције под руководством НАТО или друге мултинационалне операције.
L 1036	Способности за откривање мина, разминирање и уклањање МЕС и УБС Енг. Mine detection, mine clearing and EOD capabilities	Обезбедити способност откривања и рашчишћавања мина ради подршке националним снагама распоређеним у оквиру мултинационалних операција које предводи НАТО или других мултинационалних операција.

воу носиоца имплементације циља партнерства ради достизања жељених резултата у преузетим роковима са расположивим ресурсима. Другим речима, акциони план првенствено треба да да одговор на питање како ће неки циљ бити достигнут. Акциони план треба да пружи одговоре и на следећа питања:

- шта треба да се уради;
  - које је активности и кораке потребно предузети да би се циљ остварио;
  - када је коју активност потребно реализовати и колико ће она трајати;
  - ко је одговоран за успешну реализацију активности;
  - који су материјални ресурси потребни за реализацију активности.
- Елаборат опремања имао је за

Пример планирања временског оквира

АКТИВНОСТИ	ВРЕМЕНСКИ ПЕРИОД				
	2009.		2010.		2011.
	4/4	1/2	2/2	1/2	2/2
Изучавање енглеског језика	→				
Израда привремене формације, дефинисање основне опреме, израда елабората опремања, формирање мпч према привременој формацији, израда планова обуке декларисаних јединица	→				
Опремање јединица основном опремом и почетак основне обуке, као и обуке на новим средствима		→			
Реализација обуке декларисаних јединица, уз организовање ПВ и МПВ; завршетак процеса интернационалне евалуације по Концепту оперативних способности НАТО.			→		
Колективно оспособљавање декларисаних јединица уз ангажовање мобилних тимова и инструктора				→	
Учешће на планираним вежбама ПЗМ		→			
Непосредне припреме за упућивање у МНО (изучавање културе поднебља где се планира употреба ј-ца, језика; здравствене припреме и сл.) уз наставак оспособљавања				→	

циљ да изнађе и предложи најповољније варијанте за избор средстава НВО и динамику опремања јединица за учешће у мултинационалним операцијама, сагледавајући стварно стање опремљености јединица и пратећи савремене трендове опремања оружаних снага страних армија.

Нова опрема и средства треба да допринесу бољој покретљивости јединица у свим временским (доба године, доба дана и метеоролошка појава), теренским и борбеним условима, бољој балистичкој заштити, сигурној и непрекидној вези припадника јединице која ће учествовати у мултинационалној операцији.

Опремањем треба постићи интероперабилност са јединицама у чијем ће саставу припадници Војске Србије учество-

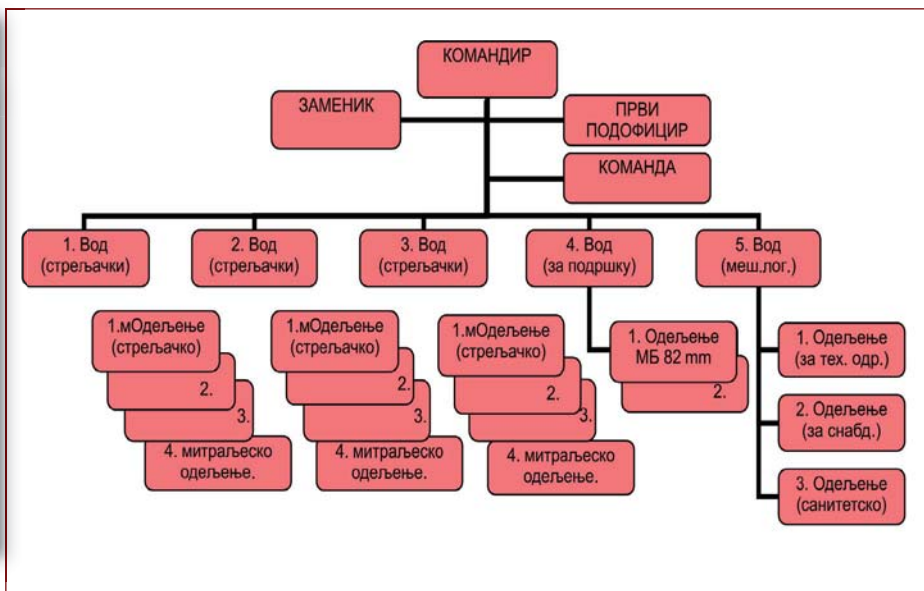

Декларисане јединице

Ради имплементације циљева партнерства, а на основу усвојене ПАРП процене, током 2009. године формиране су и декларисане следеће јединице за учешће у мултинационалним операцијама:

- једна моторизована пешадијска чета,
- један вод војне полиције и
- један вод АБХО.

Организацијско-формацијска структура јединица које су декларисане за учешће у мултинационалним операцијама дата је у шемама.

Моторизована пешадијска чета, 180 припадника (10 официра, 27 подофицира и 143 професионалних војника)

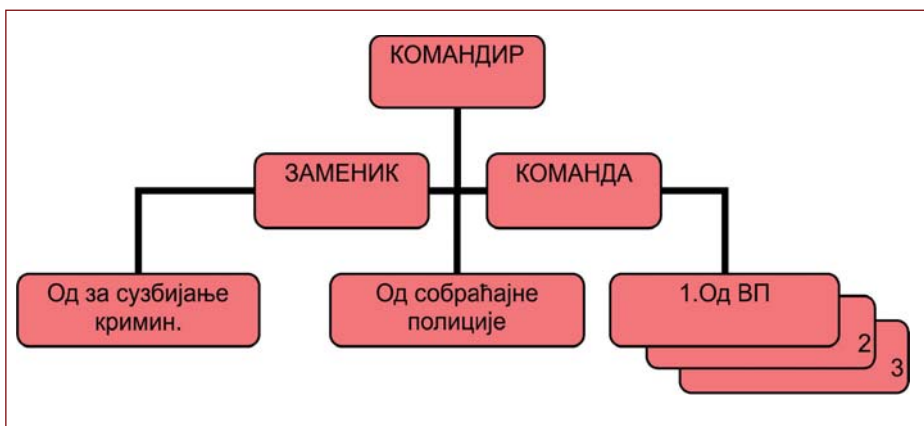
вати у мултинационалној операцији, али и створити услове за изграђивање потребних способности за извршавање наменских задатака.

Елаборатима опремања дефинисана су покретна средства за набавку и опремање јединица групом покретних средстава по следећем:

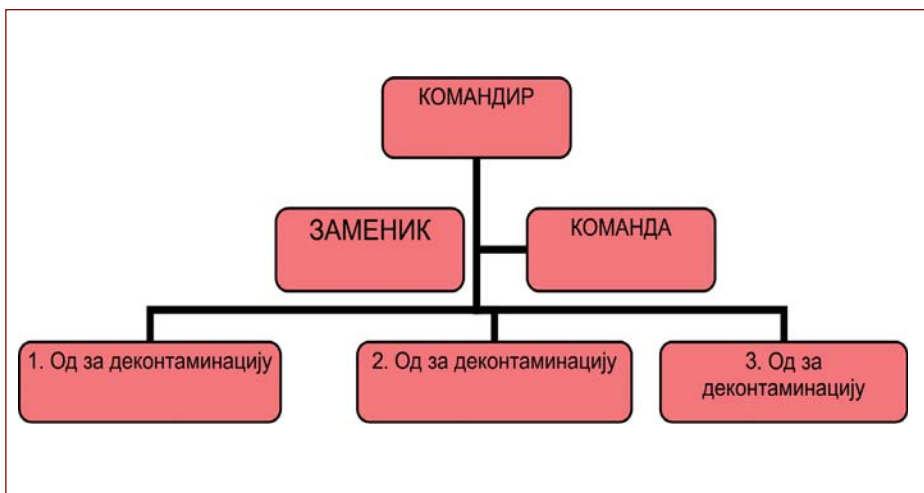
- лична борбена опрема;
- моторна возила;
- инжењеријска опрема;
- телекомуникациона и информатичка опрема;
- системи и уређаји за идентификацију у борби;
- АБХО опрема;
- заштитна балистичка и полицијска опрема и
- интендантска и логорска опрема.

Значајна сазнања за планирање имплементације и развој чинилаца способности битних за имплементацију, припадници КоВ стицали су на семинарима и курсевима који су реализовани у оквиру активности из Индивидуалног програма партнерства и сарадње (ИППС). Број реализованих активности, за које је КоВ била носилац из ИППС у претходне три године, био је у сталном порасту:

- 2010. године реализовано 13 активности,
- 2011. године реализовано 18 активности и
- 2012. године реализовано је 25 активности.

Вод војне полиције, 46 припадника (4 официра, 33 подофицира и 9 професионалних војника)

Вод АБХО, 40 припадника (5 официра, 9 подофицира и 26 професионалних војника)

Концепт оперативних способности

Провера способности декларисаних јединица врши се у оквиру Концепта оперативних способности – евалуација и извештавање (Operational Capabilities Concept & Evaluation and Feedback, у даљем тексту Концепт оперативних способности). Он представља програм–алат којим се верификује интероперабилност и оперативна – војна способност декларисаних јединица за учешће у НАТО вођеним операцијама подршке миру (PSO) и операцијама реаговања на кризу (CRO).

Концепт оперативних способности отворен је за сарадњу за земље чланице НАТО, Програма Партнерство за мир, Медитеранског дијалога и Истанбулске иницијативе.

Од 15 земаља чланица Програма Партнерство за мир, које су прихватиле Концепт оперативних способности, до сада је укупно декларисано 85 јединица са више од 13.000 војника.

Концепт оперативних способности подељен је у два нивоа, кроз које декларисана јединица пролази у периоду од четири године до добијања сертификата, и то:

- ниво 1 (SEL1/NEL1), који садржи област интероперабилности и
- ниво 2 (SEL2/NEL2), који садржи област оперативних способности.

Обрасцем TOPFAS, у Концепт оперативних способности у априлу 2011. године декларисане су: моторизована пе-

шадјска чета из састава 31.пб/3.брКов; вод Војне полиције из састава 3.бВП и вод АБХО из састава 246.бАБХО.

Предности учешћа декларисаних јединица у Концепту оперативних способности су:

- евалуација и сертификација достигнутог степена интероперабилности и оперативних способности декларисаних јединица;

- отворен приступ стандардима, процедурама и „научним лекцијама“ из савремених мултинационалних операција и могућност учешћа декларисаних јединица у билатералним, мултилатералним и НАТО кооперативним вежбама;

- унапређење партнерства са земаљама чланицама Концепта оперативних способности и

- основа за доградњу националних доктрина, тактика, упутстава и правила за јединице које се ангажују у мултинационалним операцијама.

Декларисане јединице у мултинационалној операцији могу учествовати искључиво по одлуци надлежних државних органа и институција.

Евалуације декларисаних јединица изводе се на енглеском језику кроз националне, билатералне, мултилатералне и НАТО кооперативне вежбе на терену типа LIVEX, у трајању до 7 дана, по сценарију вежбе операција подршке миру/реаговања на кризе (PSO/CRO), Плану евалуације који се израђује у складу са НАТО Приручником о Концепту оперативних способности (OCC E&F Handbook) и

по Елаборату вежбе који се израђује у складу са НАТО Директивом за колективну обуку и вежбе (BI-SC Collective Training and Exercise Directive (CT&ED) 75-3).

Самоевалуације на националном нивоу 1 и 2 (SEL1/SEL2) искључиво изводи Национални евалуаторски тим Војске Србије, уз присуство посматрачког тима НАТО. Коначну оцену изведене самоевалуације доноси директор евалуације, који се именује из састава Националног евалуаторског тима Војске Србије.

НАТО евалуације на нивоу 1 и 2 (NEL1/NEL2) искључиво изводи НАТО евалуаторски тим, у чијем су саставу национални евалуатори и евалуатори партнерских земаља.

До сада су реализоване две евалуације декларисаних јединица.

1) Вежба самоевалуације нивоа 1 СЕЛ-1, под кодним називом „ШТИТ-01“, реализована је од 31. октобра до 4. новембра 2011. године у бази „Југ“. Вежбом су створени неопходни услови за успешну реализацију самоевалуације нивоа 1 СЕЛ-1 декларисаних јединица Ков за учешће у МнОп.

2) Вежба НАТО евалуације нивоа 1 НЕЛ-1, под кодним називом „ШТИТ-02“, реализована је од 10. до 14. септембра 2012. године у касарни „Аеродром“ (1. ЦО/КзО) у Сомбору.

Вежбом су створени неопходни услови за успешну реализацију НАТО евалуације нивоа 1 декларисаних јединица Ков за учешће у међународним операцијама. ■

РАЗВОЈ СПОСОБНОСТИ ЛОГИСТИКЕ

Пише
потпуковник
Мирољуб Николић

Логистика је развила базу персонала која је задовољавајућа у односу на потребе у овој и наредној години и која је достигла одговарајући ниво знања и способности за ангажовање у мировним операцијама.

З а имплементацију циљева партнерства формирани су тимови чији је први задатак био израда Акционих планова имплементације циљева партнерства (АПИЦП), као и управљање самим процесом имплементације кроз планирање, организовање и реализацију активности, њихово праћење, сарадњу и координацију са тимовима ван логистике на, пре свега, припреми декларисаних снага Војске Србије за учешће у међународним операцијама, као и за анализу и извештавање о степену достигнутог дефинисаних циљева.

Циљеви партнерства из области логистике могу се сврстати на следећи начин:

– Ефикасно командовање и руковођење – два циља (Г 4001 „Елементи за везу“, Г 4051 „Оперативно планирање логистике и извештавање“),

– Способност за размештање и покретљивост – један циљ (Г 4174 „Стратегијско мењање снага“)

– Одрживост снага – један циљ (Г 4211 „Национална подршка размештеним снагама“);

– Заштита снага – један циљ (Г 4244 „Медицинска подршка“).

Нова четири циља партнерства

дефинисана у ПАРП 2010 из области логистике односе се на следеће оперативне способности:

– Одрживост снага – три циља (Г 4055 „Управљање ланцима снабдевања“, Г 4255 „Подршка земље домаћина“ и Л 4252 „Манипулација горивом за возила“);

– Заштита снага – један циљ (Г 4233 „Способности превентивне медицине, здраве животне средине, надзор и анализе“).

У односу на логистичке функције на које се тежишно односе циљеви из области логистике могу се сврстати на следећи начин:

– Оперативно логистичке делатности – два циља (Г 4001 „Елементи за везу“, Г 4051 „Оперативно планирање логистике и извештавање“),

– Снабдевање – два циља (Г 4055 „Управљање ланцима снабдевања“, Л 4252 „Манипулација горивом за возила“)

– Транспорт – један циљ (Г 4174 „Стратегијско кретање снага“) и

– Здравство – два циља (Г 4244 „Медицинска подршка“, Г 4233 „Способности превентивне медицине, здраве животне средине, надзор и анализе“).

– Мултифункционални – два циља (Г 4211 „Национална подршка размештеним снагама“, Г 4255 „Подршка земље домаћина“).

Треба истаћи да ни један логистички циљ није потпуно везан за једну способност или за једну логистичку функцију, већ да код имплементације треба применити мултифункционални приступ, а за поједине циљеве мора се уважити и чињеница о неопходној укључености, поред организационих целина министарства и Војске, и више владиних организација и агенција.

Говорећи са становишта чиниоца развоја способности, кроз механизме ПЗМ превасходно су развијани кадар и

интероперабилност, док је осталим чиниоцима реално посвећена мања пажња. Ово је детерминисано самом природом и садржајем усаглашених циљева партнерства из области логистике, али и начином на који је имплементација организована и реализована у досадашњем периоду.

Кључни садржаји, дефинисани у спецификацијама циљева, на којима се значајно радило у оквиру њихове имплементације, везани су за:

- Планирање ЛоП снага у МНОп (OPP, Operations Planning Process, Logistics);

- Логистичку припрему бојишта (LPT, Logistics Preparation of The Theater),

- Процес пријема, прихвата, привременог базирања и наступног марша (RSOI, Reception, Staging, Onward

Movement and Integration);

- Моделе организације ЛоП снага у МНОп (у мултинационалној логистици),

- Подршку земље домаћина (HNS, Host Nation Support);

- Национални елемент подршке у пољу мисије (NSA, National Support Element);

- Уговарање набавке добара и услуга у пољу мисије;

- Извештавање о логистичким статусима снага у МНОп ;

- Информациони систем логистике – LOGFAS (Logistics Functional Area Service)

- о LOGREP, апликација за извештавање у систему КиР логистике,

- о ADAMS, апликација за управљање стратегијским транспортом,

- о CORSOM, за планирање процеса RSOI и други.

У току сарадње у оквиру PARP механизма реализован је широк спектар активности (преко 20 у земљи), од разних конференција, семинара, курсева, посета

мобилних тимова, до учешћа на експертским разговорима по појединим областима.

На међународним вежбама, од којих треба споменути MEDCEUR, SEESIM, LOGEX и CAPABLE LOGISTICIAN, практично су унапређиване и провераване способности логистике за ЛоП снага у МНОп, али и способности за реализацију других задатака из дефинисаних мисија.

Активности сарадње у логистици биране су имајући у виду три основна фактора који су пресудни за избор: (1) реализовани садржаји у претходном

периоду; (2) процена достигнутих општих способности логистичког кадра ВС и (3) дефинисани стандарди у циљевима партнерства из области логистике, које треба достићи у декларисаном периоду.

Значајни формати сарадње за ефикасну имплементацију циљева и достизања способности логистике су Радни сто број 3 – Логистика, Групе Србија – НАТО за реформу одбране и Мешовита Комисија за реформу система одбране Србија – САД, кроз чије се пројекте и редовне састанке усмеравају активности и дефинишу правци сарадње. ■

КУРСЕВИ

Пише
потпуковник
Бранислав Михајловић

Команда за обуку активно учествује у активностима међународне војне сарадње упућивањем својих припадника на различите облике обуке и усавршавања у иностранству и организацијом међународних курсева и других облика усавршавања у институцијама Команде за обуку

У активностима усаглашених планова међународне војне сарадње реализују се експертски разговори, размена искуства и курсеви усавршавања ради унапређења система индивидуалне обуке у Војсци Србије и достизања потребног нивоа интероперабилности са оружаним снагама држава чланица Партнерства за мир.

Најзначајније активности у Команди за обуку реализују се у области обуке подофицира у Центру за усавршавање подофицира и обуке припадника оружаних снага земаља чланица Партнерства за мир у области АБХО, у Центру за усавршавање кадрова АБХО.

У оквиру Индивидуалног програма партнерства (Individual Partnership Programme – IPP) из ИПП 2011, као једног од основних документа Партнерства за мир, реализована је актив-

Ознака	Назив Циља партнерства, енглески	Назив Циља партнерства	Одговорност за имплементацију
G 4001	LOGISTICS LIAISON PERSONNEL	Особље за везу у области логистике	УЛо (J-4) ГШ ВС
G 4051	OPERATIVE LOGISTICS PLANNING AND REPORTING	Оперативно планирање логистике и извештавање	УЛо (J-4) ГШ ВС
G 4174	STRATEGIC MOVEMENT OF NATIONAL FORCES	Стратегијско кретање националних снага	СМР МО
G 4211	NATIONAL SUPPORT FOR DEPLOYED FORCES	Национална подршка размештеним снагама	СМР МО
G 4244	MEDICAL SUPPORT	Медицинска подршка	УВЗ МО
G 4255	HOST NATION SUPPORT	Подршка земље домаћина	СМР МО
G 4055	SUPPLY CHAIN MANAGEMENT	Управљање ланцима снабдевања	СМР МО
G 4233	PREVENTIVE MEDICINE, ENVIRONMENTAL HEALTH, SURVEILLANCE AND ANALYSIS CAPABILITIES	Способности превентивне медицине, здраве животне средине, надзор и анализе	УВЗ МО
L 4252	FUEL HANDLING FOR GROUNDING VEHICLES	Манипулација горивом за возила	Команда КоВ

У КОМАНДИ ЗА ОБУКУ

ност АСО.3349 – обука подофицира Војске Србије извођењем „Курса руковођење тимом“ од стране три инструктора, чланова Здруженог мобилног тима за

обуку и едукацију из Здружене Команде НАТО-а у Напуљу. Курс је похађало 20 подофицира – инструктора индивидуалне обуке из Команде за обуку.

Курсеви АБХО

У складу са Презентационим документом програма ПзМ, тренутним националним капацитетима и пројектом „Регионални Центар АБХО“ који су презентовани у Команди НАТО у Бриселу, на састанку Више одбрамбене групе НАТО за пролиферацију и могућностима ангажовања ЦУК АБХО, реализовани су курсеви усавршавања из области АБХО за припаднике оружаних снага земаља чланица ПзМ.

Од 2009. до краја 2012. године у функцији оспособљавања припадника оружаних снага земаља чланица Партнерства за мир из области заштите од дејства хемијског оружја, детекције токсичних хемикалија и токсичних индустријских хемикалија, дозиметрије и мерења јонизујућег зрачења, РХБ деконтаминације и организације и планирања АБХ обуке у тактичким јединицама реализовано је 12 курсева која је похађало 60 припадника оружаних снага из четири земље које су чланице Партнерства за мир.

Циљ курса је био да инструктори обуке Војске Србије стекну нова и прошире стечена знања о месту, улози и задацима подофицира у командовању тимом – групом и одељењем, у складу са стандардима НАТО, у различитим борбеним и неборбеним ситуацијама.

Степен усвојених знања инструктора обуке, у току курса, обезбеђује интероперабилност са подофицирима НАТО и земаља чланица Партнерства за мир у поступцима током поделе задатака, управљања временом за извршење задатака, управљања ризицима у току извршења задатака, брифингу о извршеним задацима и међуљудским односима у току извршења задатака. ■

АСПИРАЦИЈЕ ВАЗДУХОПЛОВСТВА ЗА ДОСТИЗАЊЕ СТАНДАРДА

Пише
потпуковник
Божидар Цмиљановић

Интероперабилност ваздухопловства је комплексна и, између осталог, обухвата интероперабилност опреме, процедура, обуке и доктрине. Ниво и темпо достизања интероперабилности зависе од спремности усвајања нових стандарда, а за то су потребни, пре свега, персонални и материјални капацитети.

И пре приступања Републике Србије програму Партнерство за мир (ПзМ), Ваздухопловство и ПВО функционисало је на правилима и упутствима која су у великој мери базирана на међународним стандардима. То је лако објаснити ако се има у виду да је набавка ваздухоплова и радара делимично реализована и од западних произвођача.

Како набавка средстава обухвата и трансфер технологије, знања, обуке и тактике употребе, примењених у земљи продавца, тиме је Ваздухопловство и ПВО усвојило велики део стандарда и процедура дефинисаних у међународном окружењу и НАТО.

Након приступања Републике Србије програму Партнерство за мир, Плановима развоја ВиПВО, поред

опремања савременим борбеним системима, обухваћени су развој система обуке, развој доктрине Ваздухопловства и ПВО, развој тактике употребе, програми достизања интероперабилности, усвајање и оцењивање способности снага и средстава у складу са међународно признатим и НАТО стандардима.

Циљеви партнерства

ВиПВО тренутно је носилац шест циљева партнерства, чија је имплементација у току: (1) А0001 Ваздухопловне операције и обука; (2) А1108 Набавка/модернизација транспортних авиона и хеликоптера; (3) А1459 Помоћна средства у ваздухопловној навигацији и радиоуређаји; (4) А2901 Ваздушно осматрање и повезаност; (5) А 3021 Системи за идентификацију компатибилни са НАТО и (6) А 3114 Самозаштита ваздухоплова.

За достизање наведених циљева партнерства, ВиПВО тренутно располаже следећим механизмима: проучавање доступних STANAGs, њихова имплементација у национална правила и упутства, обука и учешће на међународним вежбама.

Достизање и провера способности у складу са преузетим обавезама у склопу механизма ПзМ предвиђени су, пре свега, кроз учешће у националним и међународним вежбама. Императив је да се кроз достизање интероперабилности стекну захтеване способности и прелазак са статуса посматрача на статус равноправних учесника у међународним вежбама и операцијама ЕУ, пре свега кроз ангажовање ваздухоплова и размену података о ситуацији у ваздушном простору.

Области неопходне за развој способности су: размена информација са НАТО земљама или напредним чланицама ПзМ по питању доктрина и процедура; ваздухопловна оперативна терминологија, обука у познавању енглеског језика, школовање, обука у примени процедура, стандардизација опреме и процедура, планирање вежби и ваздухопловних операција, размена података о ситуацији у ВаП и др.

Од 2009. године у склопу Индивидуалног програма партнерства Србија–НАТО (IPP) реализовано је 5–6 активности на годишњем нивоу и значајан број активности у склопу билатералне војне сарадње (БВС). Степен интероперабил-

Ваздухопловне операције и обука

Акционим планом имплементације најкомплекснијег Циља партнерства из надлежности ВиПВО – ЦП А0001 Ваздухопловне операције и обука, који је уједно и покретач свеукупне интероперабилности ваздухопловства, у 2013–2014. години планирано је усвајање и примена ICAO/EUROCONTROL и НАТО стандарда у области аеродромских операција; метеорологије и оперативне употребе ваздухопловне метеорологије; навигацијских поступака и процедура у претходној припреми и реализацији лета; оперативној употреби ваздухопловне фразеологије; процедура у ванредним ситуацијама у лету и припреми и реализацији брифинга везаних за реализацију летачких активности у међународном окружењу.

Са вежбе Air Solution
са ваздухопловством Румуније

ности ВиПВО повећава се из године у годину, пре свега у способности припадника ВиПВО да учествују у штабним активностима у мултинационалном окружењу, али и способности посада да реализују неборбене летачке задатке у складу са међународним стандардима и процедурама.

Планирање и реализација међународне вежбе „Air Solution” са ваздухопловством Румуније и реализација аеромитинга „Батајница 2009” и „Батајница 2012” базирано је на стеченим знањима кроз активности Индивидуалног програма партнерства и сарадње (IPPs) и билатералне војне сарадње (БВС). Нацрт правилника о летењу војних ваздухоплова базиран је на међународним стандардима и искуствима која су размењена пре свега у склопу БВС.

Ниво интероперабилности, који је предуслов за изградњу и унапређење оперативних способности за заједничко ангажовање у међународном окружењу, био би виши да има адекватну подршку у достизању интероперабилности расположиве опреме и средстава НВО којима располаже ВиПВО.

Узимајући у обзир да Србија нема декларисане снаге из састава Ваздухопловства и ПВО за учешће у мултинационалним операцијама (МНО), ваздухопловство своју интероперабилност са ваздухопловствима у окружењу развија на нивоу целог вида, са тежиштем на развоју способности ваздухоплова и посада транспортних авиона и хеликоптера, средстава везе и способности размене података о ситуацији у ВаП.

Показатељи интероперабилности

Као резултат организацијско-мобилизацијских промена, на нивоу Команде ВиПВО, команди ваздухопловних бригада и ескадрила формиране су организационе целине надлежне за безбедност летења. Урађено је ново Упутство за безбедност летења, као резултат билатералне војне сарадње са ваздухопловствима САД, Данске и Руске Федерације.

НАТО стандарди везани за безбедност летења, поступање у случају ванредних ситуација у лету и процедуре везане за радио-комуникацију у току извршења летачких задатака уврштени су у садржај новог Правилника о летењу војних ваздухоплова.

По питању интероперабилности обуке, ВиПВО тренутно располаже са три посаде транспортног авиона Ан-26, које често извршавају летачке задатке у Европи и рејону Медитерана, у складу са ИКАО АТС процедурама.

ВиПВО од 2008. године са ваздухопловством Румуније, на двогодишњем нивоу, организује заједничку ваздухопловну вежбу у којој се базично употребљавају ловачки авиони у улози заштите суверенитета ВаП, транспортни авиони и хеликоптери у служби трагања и спасавања (ТиС).

Од 2008. године интензивно се радило на развоју и унапређењу способ-

ности Службе трагања и спасавања (ТиС), на основу менторства и донација од Краљевине Данске. Урађена су неопходна упутства везана за ову област. Тренутно ВиПВО има два комплетна тима за ТиС на бази 24-часовног дежурства.

Урађена је нова Доктрина ВиПВО, која је интероперабилна са НАТО доктринарним документима и стандардима. Садржи опште ставове и смернице на основу којих су створени услови за израду доктринарних докумената нижег хијерархијског нивоа и упутстава.

ВиПВО је извршило анализу интероперабилности расположиве опреме, препознало и дефинисало потребне активности на њеном унапређењу. Урађен је значајан број програмских докумената из области опремања. Даљи статус пројеката зависи од способности Србије да финансијски подржи њихову реализацију. ■

ИСКУСТВА СА ВЕЖБЕ „COMBINED ENDEAVOR”

Пише
потпуковник
Милан Кртинић

Међународна војна вежба „Combined Endeavor” („Здружени напор”) представља највећу војну вежбу у области телекомуникационо-информатичког (ТКИ) обезбеђења данас у свету. Организује се на годишњем нивоу, почевши од 1995. године. Носилац организације је Европска команда ОС САД (US EUCOM), уз учешће оружаних снага земаља НАТО, земаља чланица Партнерства за мир и других земаља Европе, Азије и Африке.

Циљеви организације и учешћа на вежби „Combined Endeavor”, како Европске команде ОС САД, тако и оружаних снага осталих земаља учесница од 1995. године до данас, мењали су се у складу са променама ангажоване телекомуникационо-информатичке (ТКИ) опреме, њеним техничким могућностима и захтевима командовања у току извођења мултинационалних операција.

Актуелни циљеви организације и учешћа на вежби су:

– припрема оружаних снага земаља

учесница да заједно планирају и успоставе сложене ТКИ системе ради ефикасније реализације задатака из домена ТКИ обезбеђења у мултинационалном окружењу у кризним ситуацијама и борбеним операцијама;

– изградња партнерства за регионалне и глобалне операције међу оружаним снагама земаља учесница, уз ангажовање сопствених ТКИ система;

– обука ТКИ кадра на комплексној ТКИ инфраструктури, формираној за подршку операцијама;

– употреба комерцијалних и НАТО стандарда/препорука ради повећања интероперабилности међу оружаним снагама земаља учесница.

Управа за телекомуникације и информатику (Ј-6) Генералштаба Војске Србије, као носилац организације и реализације вежбе, у сарадњи са Сектором за политику одбране Министар-

ства одбране, дефинише циљеве учешћа Војске Србије на вежби на годишњем нивоу. Притом се узимају у обзир земље које формирају мултинационални контингент за мировне операције у којима учествује и Војска Србије и са којима треба проверити ТКИ интероперабилност, ослањајући се на резултате остварене на вежбама у претходном периоду.

Оваквим приступом обезбеђује се развој оперативних способности јединица намењених за ТКИ обезбеђење и три функције Управе за телекомуникације и информатику (Ј-6) ГШ ВС (телекомуникације, информатика и заштита информација).

Циљеви учешћа Војске Србије на вежби „Combined Endeavor” током досадашњег учешћа могу се сажети на:

– оспособљавање ТКИ кадра за рад у мултинационалном окружењу;

– упознавање са тактикама, техникама и процедурама за формирање комплексног ТкИ система ради достизања циљева ПЗМ из надлежности Управе за телекомуникације и информатику (Ј-6) ГШ ВС (табела 1) и

– провера техничке интероперабилности ТкИ опреме ради достизања циљева ПЗМ из надлежности Управе за телекомуникације и информатику (Ј-6) ГШ ВС (табела 1).

Циљеви партнерства

Безбедноснi комуникационо-информационог сисџема (Г 2866)

Активности за достизање циља:

– примена прописаних политика безбедности у којима су детаљно описана правила безбедносно прихватљивог понашања у ТкИ систему, а односи се на: начин пријављивања корисника на рачунарску мрежу; начин конфигурирања и примене система за заштиту мрежних сервиса; начине формирања VPN тунела између јединица на различитим нивоима командовања; начине формирања инфраструктуре јавних кључева (PKI) у мултинационалном окружењу; начине примене система за заштиту рачунарских мрежа IDS/IPS;

– упознавање са организацијом и задацима Центра за информациону безбедност на вежби SOC (Security operational center);

– учешће на обукама које се организују током вежбе (Cyber Endeavor и CISCO Firewall).

Тактички комуникациони сисџеми (А 2801)

Активности:

– провера имплементираних сервиса преноса гласа и слике,

– провера ефикасности успостављања телекомуникационе инфраструктуре формацијским средствима.

Унапређење сисџема за преносење поорука (Г 2781)

Активности:

– имплементација комерцијалних и НАТО стандарда и препорука при успостављању информатичких сервиса (SMTP, SMTP+PKI, X.400, Allied Data Publication, number 3, ADatP-3 итд.).

Услуге информационог сисџема ојберајивних центара и команду (Г 2865)

Активности:

– праћење трендова у критеријуму припадања информатичких услуга по нивоима командовања;

– упознавање са системима за обезбеђење јединствене слике бојишта на оперативном нивоу у складу са стандардима MIP DEM baseline 2 и MIP DEM baseline 3 (Multilateral Interoperability Programme Data Exchange mechanism Baseline 2, 3);

– упознавање са системима за обезбеђење јединствене слике бојишта на тактичком нивоу у складу са спецификацијом NFFI (NATO Friendly Force Information) и BFT (Blue Force Tracker);

– провера интероперабилности ГИС ВС и система других земаља учесница вежбе. Постојећи ниво интероперабилности је на 1. нивоу, што подразумева „Интероперабилност на нивоу оператера“, тј. оператеру су доступна оба система да би ручно преносио податке из једног у други.

На вежби се за 24 часа формира јединствен мултинационални ТкИ систем јединице ранга корпуса, који служи као техничко-технолошка платформа за извршење тестова интероперабилности. Технички гледано, у питању је успостављање телекомуникационе инфраструктуре формацијским средствима оружаних снага земаља учесница вежбе, на којој се формира јединствена рачунарска мрежа интранет типа, са савременим информатичким сервисима (email, WEB, Chat, FTP,

LDAP), уз примену прописаних безбедносних процедура и система (Firewall, PKI, WAF).

У оперативном смислу, по диригованом сценарију, проиграван је низ тактичких ситуација извођењем оперативних тестова према листи главних догађаја вежбе. Проверено је преносење наређења од виших на нижим нивоима командовања (од команде ранга корпуса до командира вода) и достављање извештаја о догађајима уз обезбеђење јединствене оперативне слике.

Учешће Војске Србије

Војска Србије први пут је, у статусу посматрача, учествовала 2008. године, у току планског процеса и током извођења вежбе.

Од 2009. формира ТкИ чвориште за командно место јединице ранга батаљона на главном месту извођења вежбе.

У 2010. један наш официр улази у састав техничких планских органа вежбе (ниво корпуса), а те године идентификован је проблем интероперабилности у преносу података у ВФ/ВВФ радију.

У 2011. повећан је ниво учешћа у техничким планским органима вежбе са два официра (ниво корпуса) и једним официром (ниво бригаде), нађено је решење за пуну интероперабилност у ВФ/ВВФ радију и успешно проверено на вежби, оцењено је да је ниво ТкИ обезбеђења за јединицу ранга батаљона на високом нивоу и идентификован је проблем у интероперабилности система за обезбеђење јединствене оперативне слике.

Карактеристике вежбе 2012. године

Вежба је реализована на Главном месту извођења (Графенвер, СР Немачка) и осам издвојених места у земљама учесницама. Укупно је ангажовано преко 3.500 различитих уређаја и система, било је више од 1.200 учесника, реализовано преко 1.000 различитих тестова интероперабилности, планска документа чинило је преко 2.000 страница оперативних процедура, техничких инструкција и шема за чију израду је било потребно 4.250 планер/дана током четири планске конференције. Формирано је 7 радио-мрежа са по 7 станица на простору од Гибралтара до Киргистана.

Године 2012. кључна места у саставу техничких планских органа вежбе (ниво корпуса) заузимају три официра Војске Србије, два у улози официра одговорних за извођење мрежних операција (Network operations) и један официр одговоран за управљање знањем и информацијама (Information management/knowledge management). Један официр је на нивоу бригаде, одговоран за инфраструктуру јавних кључева и информатичке сервисе.

Посебну вредност и значај има успешно учешће припадника Војске Србије са издвојеног места у Србији (21.бв КоВ у Нишу), које је успостављеним VPN тунелима путем интернета, преко Шпаније и Словачке, било саставни део вежбе. Припадници декларисаних јединица на издвојеном месту увежбавали су комуникацију путем једноканалног радија по процедурама предвиђеним за мултинационално окружење.

Вежба „Combined Endeavor” има значајну улогу за Војску Србије у смислу достизања циљева ПЗМ из надлежности Управе за телекомуникације и информатику (Ј-6) ГШ ВС. Права вред-

Подршка

Учешће Војске Србије на вежби реализује се уз подршку Европске команде ОС САД и Канцеларије са одбрамбеном сарадњом Амбасаде САД у Београду. Захваљујући томе до сада су 74 припадника Војске Србије, службе телекомуникација и информатичке службе, учествовала на вежби на главном месту извођења, односно 96, уколико се на тај број дода и 22 учесника на издвојеном месту у Нишу.

Cyber Endeavor

У оквиру вежбе 2012. године организована је обука дела учесника вежбе за одговор на претње из сајбер простора „Cyber Endeavor”. Карактеристика обуке ове године огледала се у томе да су наставни садржаји раздвојени на технички панел и менаџмент панел, у виду два одвојена курса.

Представници Војске Србије похађали су оба курса, а стечена искуства допринеће да се постојећи систем обуке унапреди кроз допуну програма постојећих специјалистичких курсева и увођење нових курсева за одбрану у сајбер простору за припаднике Војске Србије, ради ефикаснијег планирања изградње будућих капацитета информационе безбедности и сајбер ратовања.

ност вежбе је у потенцијалу за подизање нивоа оперативних и функционалних способности елемената ТкИ система за све три мисије Војске Србије, јер

она представља не само извор информација о новим концептима ТкИ обезбеђења већ и оптимално окружење за њихову проверу у пракси. ■

ЦИВИЛНО-ВОЈНА САРАДЊА

Пише
пуковник
Игор Авдић

Реформа сектора безбедности и одбране Србије представља важну претпоставку за укупан демократски напредак друштва. Сарадња са међународним окружењем у области безбедности и учешће у Програму Партнерство за мир представљају инструмент за наставак усклађивања безбедносног организовања Србије са утврђеним светским стандардима.

Ради достизања потребног нивоа интероперабилности (услови спремности за сарадњу) са војскама држава партнера у Програму Партнерство за мир (ПЗМ), Војска Србије је 2009. године почела са развојем својих способности, дефинисаним партнерским циљевима које је Србија прихватила учешћем у Програму ПЗМ.

Један од циљева односи се на развој способности за област Цивилно-војне сарадње – ЦВС (енгл. „СІМІС“). Партнерски циљ има радни назив „Специјалисти за цивилно-војну сарадњу” и носи ознаку Г-3783. Његова намена је достизање дефинисаног нивоа способности из области ЦВС ради евентуалног ангажовања ресурса Војске Србије потребних у МНОп, тежи-

Избор квалитетног кадра

Одредбе закона о употреби Војске Србије и других снага одбране у мултинационалним операцијама ван граница Републике Србије обавезујуће су за све запослене у Министарству одбране и Војсци Србије и МУП-у, као и за сва остала лица запослена у органима државне управе, што ствара широку претпоставку и могућност за избор квалитетног кадра за обављање дужности специјалисте за ЦВС ВС у МНОп.

С тим у вези, завршетком избора и обуке кадра за функционалне специјалисте за ЦВС ВС, у Генералштабу ће бити израђен списак лица оспособљених за обављање те дужности, чије ће ангажовање у МНОп бити реализовано у зависности од потребе за ангажовањем наведеног кадра у конкретној мировној операцији и у зависности од тренутне расположивости потребног кадра.

шно у операцијама стабилизације и реконструкције под мандатом Уједињених нација.

Специјалиста за цивилно-војну сарадњу је војно или цивилно лице које је у могућности да својим стручним знањем, за потребе успеха мисије јединице у којој се ангажује, реализује следеће активности:

- изради процену, из своје стручне области, стања чинилаца цивилног окружења јединице у којој је распоређен,

- изради предлог за ангажовање војних ресурса ради утицаја на повољно стање цивилног окружења јединице и

- учествује у реализацији пројеката цивилно-војне сарадње.

Области за које су одређени посебни стандарди који се односе на стручну оспособљеност функционалног специјалисте за ЦВС су:

- цивилна управа – јавни послови, укључујући послове у области држав-

не администрације, права, образовања, послови у области медицине, безбедности и заштите животне средине;

- цивилна инфраструктура – активности и послови у области телекомуникационе инфраструктуре, службе за хитне интервенције и извођење радова;

- хуманитарна помоћ – особље обучено за рад у областима које се односе на избеглице и расељена лица, њихове основне животне потребе, медицинске и хуманитарне послове;

- економија и трговина – особље обучено за рад у областима економије, пољопривреде, индустрије и трговине;

- културолошка област – особље обучено за рад у областима уметности, религије и језика.

Имајући у виду да је крај 2014. године одређен као рок за достизање потребног степена способности за реализацију наведеног циља, у Генералштабу је израђен Динамички план који предвиђа да се, у фази припреме, у ко-

ординацији са ресорним министарствима Владе Србије, израде Критеријуми за избор лица за дужности функционалног специјалисте за ЦВС ВС.

У склопу исте фазе предвиђено је и да се за функционалне специјалисте, након избора, реализује курс у области цивилно-војне сарадње. С тим у вези, одређено је да лица која са успехом савладају програм наведеног усавршавања добију уверење и стекну квалификацију да се, у складу са стручним профилем, ангажују на дужностима специјалисте за ЦВС ВС у међународним операцијама (МНОп). Динамички план предвиђа да се у фази извођења плана та лица ангажују на дужностима функционалног специјалисте за ЦВС у МНОп, с тим што за њих важи обавеза припреме за упућивање у конкретну мисију, како је то предвиђено и за остале припаднике Министарства одбране и Војске Србије који се упућују у МНОп. ■

